

BİLİM İNSANLIĞI MESLEK DEĞİL YAŞAM TARZIDIR

PROF. DR. MİTHAT İDEMEN

21 Mayıs 2016

İTÜ Gümüşsuyu Kampüsü A 501 Prof. Dr. Tarık Özker Amfisi

İSTANBUL / ARALIK 2016

TMMOB
Elektrik Mühendisleri Odası
İstanbul Şubesi

BİLİM İNSANLIĞI MESLEK DEĞİL
YAŞAM TARZIDIR
PROF. DR. MİTHAT İDEMEN

EMO Yayın No: GY/2016/574

ISBN: 978-605-01-0932-0

Adres: Ergenekon Mah. Cumhuriyet Cad. Adlı Han No:173/3
Harbiye - İstanbul

Tel: 0212 259 11 50

Faks: 0212 258 36 55

Web: <http://istanbul.emo.org.tr>

E-Posta: istanbul@emo.org.tr

Yayın Tarihi: Aralık 2016

Baskı

Yapım Tanıtım Yayıncılık

Adres: Gülbağ Mah. Gülbağ Cad. No:60/A Mecidiyeköy-İstanbul

Tel: 0212 216 51 49

İÇİNDEKİLER

1. Sunuş.....	1
2. Etkinlik Konuşmaları	
♦ Açılış Konuşması - Selçuk Esen.....	5
♦ EMO İstanbul Şubesi Y.K. Başkanı Erol Celepsoy.....	7
♦ Osman Bahadır.....	10
♦ Prof. Dr. Duran Leblebici.....	18
♦ Prof. Dr. Hamit Serbest.....	21
♦ Prof. Dr. Alinur Büyükaksoy.....	27
♦ Prof. Dr. Sibel Ertan.....	30
♦ Prof. Dr. Mithat İdemem.....	37
3. Salondan Katkılar	
♦ Selçuk Esen.....	48
♦ Prof. Dr. İlhami Çetin.....	50
♦ Prof. Dr. Yorgo İstefanopulos.....	51
♦ Prof. Dr. Tayfun Akgül.....	53
♦ Prof. Dr. Coşkun Özdemir.....	55
4. Ekler	
♦ Prof. Dr. Mithat İdemem'in özgeçmişini.....	58
♦ Ord. Prof. Dr. Cahit Arf'ın mektubu.....	60
♦ Discontinuities in the Electromagnetic Field kitabının İngilizce ve Türkçe önsözleri.....	64
♦ Mithat İdemem'in Bilimsel Yayınları.....	70
♦ Prof. Dr. Mithat İdemem ile yapılan söyleşi videosunun bant çözümü.....	81
♦ Katılımcılara teşekkür yazısı.....	86

SUNUŞ

Hayatı anlamak ve anlatmak hep bilim sayesinde oldu. İnsanlık, kendini içinde bulduğu ve henüz tanınmamış, tanımlanmamış, engin ve bilinmez dünyanın kucağında egemen bir canlı olarak varlığını sürdürdü. Ancak onu diğerlerinden ayıran en önemli özellik bilimin meşalesini eline aldığı andan itibaren kendini gösterdi. Uygarlığın perdesi işte bu meşaleyi elinde taşıyan bilim insanlarının zaman zaman kendi canlarını bedel vermesiyle aralandı ve onların ışığı insanın yine kendisinin yarattığı karanlığa sızarak dünyayı güneşin ortalıkta görünmediği zamanlarda da aydınlattı ve hayatı gökyüzünden yeryüzüne indirebilmeyi başardı. Elbette farklı toplumların bilimi kabullenışı ve ona sundukları katkı da hep farklı düzeylerde oldu.

Dünyaca ünlü matematikçimiz Cahit Arf, içinde yaşadığı toplumun bilime olan katkısını sorguluyor ve vardığı sonucun içinde yarattığı buruk acıyı dile getirmekten çekinmiyordu: “Çevremden aldığım etkilerle çocukluğumdan beri mensubu olduğum toplumla öğünebilmeyi belki de her şeyden çok istedim. Başlangıçta, daha doğrusu 12-13 yaşlarıma kadar bu isteğin tatmini toplumumuzun devlet olarak harita üzerinde yaygınlığı ve askeri zaferlerle ölçülüyordu. Daha sonra bu ölçünün öğünülecek bir yanı olmadığı hatta bazı hallerde utanılacak bir şey olduğu anlayışına vardım.

O yaşlara kadar geçerli olan ölçünün yerini toplumumuzun uygarlığa ve daha da özel olarak bilimsel katkılara nicelik ve niteliği aldı.

Oysa öğrendiklerim bana böyle katkıların hemen hemen hiç mertebesinde olduğunu gösteriyordu.”

Ord. Prof. Dr. Cahit Arf’ın bu dediklerini de içeren elyazısı özel notunu eline aldığı anda Mithat İdemen pek farklı düşünmüyordu. Ve belki bu yüzden bilim dünyasına ülkemiz adına, bu toprakların sancısında yetişmiş bir bilim insanı olarak verebileceği katkıyı artırmanın sancısını hep içinde duymuştu. Ancak o, bunu belki herkesin anlayamayacağı yüksek bir haz duygusunu da yaşayarak

içselleştirdi. Muhtemeldir ki Romalı düşünür, devlet adamı ve oyun yazarı Seneca, “Res severa verum gaudium- Hakiki keyif ciddi bir meşgaleyi gerektirir” derken de bunu kastediyordu.

40 yıla yakın bir süre İstanbul Teknik Üniversitesinde, daha sonra da Işık ve Okan üniversitelerinde elektromanyetik dersleri veren Mithat İdemen, bu dersleri hiçbir zaman aldığı maaşın karşılığı olarak düşünmedi. Tam tersine, çok sevdiği, anlatmaktan keyif aldığı bir hikâyeyi öğrencilerine aktarır gibiydi. Duyduğu bu heyecanı, aldığı zevki onlar da yaşasın istiyor ve bunun için derslerine kitaplarda olduğu gibi Coulomb yasasından değil, yüz yıl daha geriye giderek “Masalların bilime dönüştüğü o muhteşem yüzyılı” anlatmakla başlıyordu. “Böylece, onların daha önce değişik fizik derslerinde öğrenmiş buldukları ve görkemli uygarlığımızın taşıyıcısı konumunda olduklarına inandıkları o ‘basit görünümlü’ fizik yasalarının o korkunç sayıdaki bilgi yığınına nasıl içlerinde saklamakta olduklarını daha kolayca kavrayabileceklerini; benim gibi onları seveceklerini, ciddiye alacaklarını ve onları bize miras bırakanlara saygı ve minnet duyacaklarını düşündüm.”

İşte Elektrik Mühendisleri Odası olarak biz de hocanın bu düşüncesinden esinle; hocalarımıza, bilim insanlarına olan derin saygı ve minnet duygularımızı bir kez daha yineleyip sürekli kılmak üzere, yitirdiklerimizi anmaya devam ederken, aramızda bulunan hocalarımız ile saygı buluşmalarında kucaklaşmayı onları saygıyla selamlamayı, yerine getirmekten haz duyduğumuz bir görev olarak sürdüreceğiz.

İlk saygı buluşmasını, ülkemizin matematik ve elektromanyetik alanlar konusunda ender bilim insanlarından Prof. Dr. Mithat İdemen’e adadık. 21 Mayıs 2016 tarihinde, İTÜ Gümüşsuyu binasının adını döneminin efsane hocalarından Prof. Dr. Tarık Özker’den alan A501 amfisinde üyelerimiz, hocalarımız, değerli konuklarımız ve hocamızın ailesiyle birlikte Mithat hocamızın yaşamını 81. yıldönümünde kutlamış olduk.

Değerli hocamıza sağlık, mutluluk ve esenlik dolu nice yıllar dilerken; ülkemiz üzerinde kendini her geçen gün daha fazla hissettiren demokratik hakları bir bir yok edip, özgürlükleri kısıtlayan, toplumun farklı kesimlerden oluşan zenginliğini tek bir renge boyamaya kalkışan, özellikle akademi dünyasını baskı altına alarak bilimsel gelişmenin önüne karanlık bir set çekmeye çalışan iktidardaki anlayışın geriletilmesinin, her alanda ortaklaştırılacak özgürlükçü, demokratik ve bilimsel çabalarla mümkün olacağına olan inancımızı bir kez daha hatırlatmak istiyoruz.

**TMMOB Elektrik Mühendisleri Odası
İstanbul Şubesi**

TMMOB
ELEKTRİK MÜHENDİSLERİ ODASI İSTANBUL ŞUBESİ

SAYGI BULUŞMASI

Prof. Dr.

MİTHAT İDEMEN

Prof. Dr.
MİTHAT İDEMEN'E
SAYGI BULUŞMASI

21 Mayıs 2016

İTÜ Gümüşsuyu Kampüsü A 501 Prof. Dr. Tarık Özker Amfisi

Selçuk Esen - EMO İstanbul Şubesi

*D*eğerli öğretmenlerim, sevgili arkadaşlarım ve meslektaşlarım...

Öncelikle bugününüzü buradaki birlikteliğimize ayırıp geldiğiniz için hepimize ayrı ayrı teşekkür ediyorum.

Ülkemiz ve coğrafyamız böylesi kaos ve kargaşa ortamında hiç olmadı, bir günü bile güzel geçirmek bir oh be demek sanırım hepimizin özlemini çektiği bir duygu...

Bu özel ve güzel günün öznesi ise bir insanın insanlık yolundaki yürüyüşü...

Saygıdeğer sevgili ağabeyimle yolum, öğrencilik yıllarımda son senelerinde keşişti. Yaşadığım zorlu 60'lı yılların sonunda

uzayan öğrencilik yıllarımdan en güzel yanlarından biri de Mithat ağabeyimi tanımam oldu.

Öğrenci-öğretmen ilişkisini çok yaşamadım ancak duyduklarım beni derslerini izlemeye götürdü.

Neyi nasıl öğrettiği vb. şeylerden çok, ben bir insanın duruşu ile tavrı ile öğrettiği ile nasıl bir bütünlük içinde olunacağını görüp hayran oldum. Ve bunu az kalan öğrencilik sürecim içinde büyük bir haz olarak her gün büyüterek taşıdım.

Kendisinin beni belki öğrenci gençlik hareketi içindeki duruşumdan değerlendirmiş olabileceğini düşünmekle birlikte benim için kısaca insan gibi insanlığı hep önde oldu.

Bilim dünyasındaki duruşu, yaptıkları benim tartacağım şeyler olmayıp benim içimdeki duygu budur.

O benim sevdiğim ağabeyimdir.

Sıradışı birçok insan, bilim yuvaları olması gereken üniversitelerde törenlerle üstlerine bile yakışmayan cübbeler giydirilir ve giyilirken, bilim emekçilerinin sade, onurlu birer duruş sergilediği ülkemizde bu duruşun simgesi ağabeyimi sevgi ve saygı ile selamlıyorum.

Sevgili öğretmenlerim, sevgili meslektaşlarım; bu toplantıların daha sonrasını birlikte yaşamayı umut ederek. Toplantının yürütücülüğünü Sayın Prof. Dr. Tayfun Akgül'e bırakıyorum.

Buyurun sevgili hocam.

Prof. Dr. Tayfun Akgül- Çok sevgili Mithat hocam, değerli hocalarım, meslektaşlarımız ve aziz dostlarım; beni EMO bu konuda görevlendirdi, reddemezdim. Gerçi ben elektromanyetik ailesinin üyesi değildim ama hep kıyısında bulundum. Hatta benim bugün burada bulunma nedenim de hocamdır. Niye buradayım, onu da yeri gelirse, zaman olursa aktaracağım.

İlk konuşmayı yapmak üzere, EMO İstanbul Şube Başkanı sayın Erol Celepsoy'u kürsüye davet ediyorum. Buyurun Sayın Başkan.

Erol Celepsoy - EMO İstanbul Şubesi Yönetim Kurulu Başkanı

Değerli hocalarım, İstanbul Teknik Üniversitesinin saygıdeğer mensupları, çok kıymetli hocamız Mithat İdemen'in çok değerli eşi ve kızı, yakınları, arkadaşları ve öğrencileri; başta Mithat hocamız olmak üzere hepinizi Elektrik Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi adına büyük heyecan, onur ve saygıyla selamlamak istiyorum.

Elektrik Mühendisleri Odasının 62 yıl içerisinde bilimi, tekniği, mesleğimizi, mühendislik alanlarımızı, kamu yararına ve bilim ışığında süzme çabasında, Mithat İdemen gibi hocalarımız en büyük güvencemiz ve yolumuzu aydınlatan kutup yıldızlarımız olmuştur. Bilimsel düşünceye verilen önem, bilimsel düşüncenin gerçek arayışını sorgulamayı, tartışmayı, ifade etmeyi içerir. Tüm bunlar akılcı ve uygar bir toplumun da vazgeçilmezlerini oluşturur. Hepinizin bildiği gibi bilimsel düşünce bilim için olduğu kadar, toplumsal hayatın kendisi için de gereklidir. Elektrik Mühendisleri Odası olarak bilime dayalı eğitimi savunmak, ülkemizin karşı karşıya bulunduğu tüm önemli sorunlarda bilimin yol göstericiliğini hayata geçirmek, bilimin öncü rolünü ete kemiğe büründürmek başlıca görevimiz olarak önümüzde durmaktadır.

Bu "Saygı Buluşması" çerçevesinde bir kez daha ifade etmek isterim ki; mühendisler olarak bilimsel düşünceyi tüm meslek hayatımız boyunca kılavuz edinmeye ve temel yöntemimiz olarak ifade etmeye devam edeceğiz. Özellikle bu süreçte Mithat hocamızın 81. yaş gününde saygı buluşması etkinliğini yürüten ve bu güzel ortamı sağlayan komisyon üyelerine ve bu

komisyonda da yöneticilik yapan Sayın Selçuk Esen'e ve siz sevgili hocamızın öğrencilerine çok teşekkür ederek sözlerime devam etmek istiyorum.

Hocamızın hayatını ve çalışmalarını incelerken bir kez daha gördük ki ülkemizin yollarında, köprülerinde, barajlarında, enerji santrallerinde, haberleşme alanında alinteri ve emeği olan mühendislere 240 yılı aşkın eğitim veren İstanbul Teknik Üniversitesinin kuruluşundan bugüne binlerce isimsiz eğitmenin, yüksek feragat ve özveriyle çalışan hocalarımızın, bütün ömürlerini çağdaş ve bilimsel bir üniversite yaratma misyonuna adanmış olan bilim savunucularının sonsuz ve tarifsiz emekleri var. Tabii ki bilim insanları esas olarak yaşadıkları çağın ürünüdür; ancak Mithat hoca gibi çok özel insanlar hem yaşadıkları çağın ürünü olmuşlar, hem de aktörü olmayı başarmış aydınlardır. Bir yandan evrensel bilgiyi anlamlandıran, diğer yandan bu bilgiyi geliştirerek yaşadığı topraklara taşıyan, bununla da kalmayıp evrensel aklın ve bilimsel metodolojinin yaygınlaşması için genç insanları heyecanlandıran ve özendiren hocamızın, bugün bilim tarihinde hak ettiği yere taşınması büyük önem taşımaktadır.

“Bilim, bilim içindir” ilkesini şiar edilen Prof. Dr. Mithat İdemen'in şahsında, Bilim Vakfının geliştirilmesi, yarınlara ulaşması açısından müstesna bir yere sahip olan İTÜ'ye, emek veren ve bugünlere taşıyan tüm hocalarımıza, öğrencilerine, şükran ve minnet duygularımızı EMO İstanbul Şubesi adına bir kez daha tekrar etmek istiyorum.

Değerli hocalarım, değerli meslektaşlarım, çok değerli Mithat hocamız; bildiğiniz gibi, İstanbul Teknik Üniversitesinin kuruluşunda harcı ve emeği olan hocalarımızın hayat hikâyelerini ve bilimsel çalışmalarını aktaran “İTÜ'nün Çınarları” adı altında iki kitap yayınladık. Bugün bu kitaplarda yer alan hocalarımızın yaşam öykülerinin herbiri, aslında çağdaş Türkiye'nin kuruluşunda çok ender raslayabileceğimiz örnekler olarak karşımızda duruyor. Ülkemizin en zor zamanlarında, yıkım ve felaketlerin enkazından; aydınlanmış, kalkınmış özveri ve dayanışmanın esas olduğu bir toplum yaratmak için harcanan bu ömürlerin harcı, bugün üzerinde olduğumuz toprakların da mayasını oluşturmaktadır. Sonraki kuşaklar, içinden geçilen günün şartları ve gereği doğrultusunda tuğla üstüne tuğla koyarak, bugüne kadar bu yapının oluşmasında emek ve çaba harcamışlardır. Bizler bu çabayı harcamaya devam edeceğiz.

Bu heyecan ve çabanın en özgün örneklerinden bir tanesi de Mithat hocamızdır. Hocamızın çalışmalarının, eserlerinin ve varlığının bugün burada toplanan insanlar nezdinde yarattığı

coşku ve heyecan, her öğrencisinde, her çalışma arkadaşında birer parça olarak yaşayacak ve geleceğe taşınacak, yaşarken tazelenen varlığının özgün ve özgür birer parçasıdır diye düşünüyorum. Kendisine sonsuz minnet ve şükran duygularımı ifade etmek istiyorum.

Değerli hocalarım; sözlerime son verirken, bu toplantının hazırlanmasında emeği geçen herkese bir kere daha teşekkür ediyorum. İnanıyorum ki Mithat İdemen gibi ülkesini, bu toprağın insanlarını yürekten seven ve bütün aklını ve vicdanını dünyayı daha yaşanabilir bir yer haline getirmek için kullanan, bunun için çalışan insanlar, aydınlar, devrimciler ülkemizin her zaman onuru ve geleceğidir. Şubemiz, bu yürekli aydınların, bu güzel insanların eserlerini yaşatmak ve yaygınlaştırmak için yapılacak her etkinliğin, gösterilecek her çabanın arkasındadır ve daima takipçisi olacaktır. İçinden geçtiğimiz bu zor süreçte mesleğimize, onurumuza, ülkemize yapılan tüm saldırıların yanında biliyoruz ki meslek odalarımıza ve tüm demokratik değerlerimize yönelik de bir saldırı vardır. Burada siz üyelerimizi ve odalarımızın dostlarını da yanımızda görmek istediğimizi, ülkemizin üzerine örtülmeye çalışılan bu karanlığa birlikte göğüs germek istediğimizi belirtiyor ve sizleri saygıyla selamlıyorum. İyi ki varsın Mithat hocam.

Prof. Dr. Tayfun Akgül- Sayın Başkan; çok teşekkür ederiz.

Şimdi programımıza devam ediyoruz.

Prof. Dr. Mithat İdemen'in matematik ve elektrik tarihindeki yeri üzerinde bir konuşma yapmak üzere Sayın Osman Bahadır'ı kürsüye davet ediyorum.

Buyurun.

Osman Bahadır

*D*eğerli hocam Prof. Dr. Mithat İdemen ve değerli konuklar; merhabalar.

Ben bu konuşmamda, Prof. Dr. Mithat İdemen'in matematik ve elektrik tarihimizdeki yerini değerlendirmeye çalışacağım. Konuşma sürem kısıtlı olduğu için size bunları metinden okumak istiyorum.

Osmanlıların temel eğitim kurumu olan medreselerin matematik müfredatında, dört işlemin ve en temel geometri bilgilerinin ötesindeki bilgilerin öğretilmesine nadiren raslanıyordu. Çünkü Osmanlı medreselerinde matematiğe ve doğa bilimlerine ait konular, dini kuralların ve ibadet ihtiyaçlarının gerektirdiği ölçülerde okutuluyordu. Bu nedenle örneğin diferansiyel ve integral hesap, kapanışlarına kadar medreselerin müfredatında hiçbir şekilde yer almadı.

Bu nedenle ülkemizde modern matematik ancak 18. yüzyılın sonlarından başlayarak Mühendishane kanalıyla ülkemize girme ve öğretilme imkânı bulabilmiştir. Ülkemizde diferansiyel ve integral hesaptan ilk kez bahseden kişi, Mühendishanede başhoca olan İshak Efendi'dir (ö.1836). Dört cilt olarak hazırladığı *Mecmua-i Ulum-i Riyaziye*'de (1831-1834) cebirsel denklemler, düzlem geometrisi, analitik geometri, konikler ile diferansiyel ve integral hesap konularından bahsetmiştir.

Sultan II. Mahmut döneminde 1835 yılında Mühendishaneden ikisi subay ve 10'u öğrenci olmak üzere 12 kişi mühendislik eğitimi görmeleri için İngiltere'ye gönderildiler. Bu grupta bulunan Emin Paşa (ö.1851) ve Küçük Tahir Paşa (1811-1867), Cambridge Üniversitesindeki eğitimlerini tamamladıktan sonra Mühendishaneye dönmüşler ve bu okulda, daha sonra da Harbiye Mektebinde modern matematik öğretimini başlatmışlardır. Emin

ve Tahir paşalar, ülkemizdeki modern matematiğin öncüleridir. Tahir Paşa, *Linear Algebra* isimli orijinal matematik eserini yayımlamış olan Vidinli Hüseyin Tevfik Paşa'nın da (1832-1901) hocasıdır. Vidinli Tevfik Paşa da, Tahir Paşa'nın ölümünden sonra Harbiye Mektebinin yüksek sınıflarına cebir, analitik geometri, diferansiyel ve integral hesap derslerini vermiştir.

Emin ve Tahir paşaların 19. yüzyılın ortasına doğru başlattıkları modern matematik öğretimi, Vidinli Tevfik Paşa ve Gazi Ahmed Muhtar Paşa (1839-1919)'dan sonra, aynı yüzyılın sonlarına doğru Mehmet Nadir (1856-1927) ve Salih Zeki (1864-1921) kuşağı ile temsil edilmiş, 20. yüzyılın başlarında da Hüsnü Hamit (Sayman 1890-1975) ve Kerim Erim (1894-1952), yeni matematikçi kuşağının öncüleri olmuşlardı. Kerim Erim, Mühendis Mektebindeki eğitimini bitirdikten sonra Almanya'ya giderek matematikte doktora derecesi aldı. Bu, ülkemizde matematikte alınan ilk doktora derecesidir. Kerim Erim, aynı zamanda ülkemizdeki ilk matematik doktorasını yaptırdı (1945). Hüsnü Hamit bey ise daha Mühendis Mektebinde öğrenci iken İsviçre'ye gönderildi ve Lozan'da matematik eğitimi gördü. Daha sonra ülkesine döndü ve Darülfünun Fen Fakültesinde görev yaptı. Kerim Erim ise hem Darülfünun Fen Fakültesinde hem de Yüksek Mühendis Mektebinde görev yaptı.

1933 üniversite reformu, matematiğin ülkemizdeki gelişiminde önemli bir aşamayı oluşturmaktadır. Bu tarihe kadar Mehmet Nadir, Kerim Erim ve Hüsnü Hamit beylerin, eğitim görevlerinin yanı sıra araştırma faaliyetleri de bulunuyordu. Üç matematikçimizin de uluslararası bildirimleri veya makaleleri vardır. Üniversite reformuyla birlikte ilk defa İstanbul Üniversitesi bünyesinde bir Matematik Enstitüsü kuruldu. Bu enstitünün kuruluşu matematik tarihimizin önemli bir aşamasını oluşturmakta olup onunla birlikte matematik araştırmaları artık kurumsal bir nitelik kazanmış oldu. Enstitünün ilk başkanı ünlü Avusturyalı matematikçi Richard von Mises'tir. Onun 1939'da Türkiye'den ayrılmasından sonra enstitünün başkanlığını Kerim Erim devraldı. Üniversite reformundan sonraki yıllarda Wilhelm Prager (sonradan plastisite teorisinde ün kazandı) ve Patrick Du Val (cebirsel geometrinin ülkemizdeki gelişiminde büyük rolü oldu) gibi yabancı matematikçilerin de matematik çalışmalarına ve araştırma bilincinin, kültürünün gelişmesine önemli katkıları oldu.

1933-1948 yılları arasındaki 15 yılda ülkemizde, Kerim Erim, Ratip Berker (1909-1997), Cahit Arf (1910-1997), Ali Yar (1884-1965), Mustafa İnan (1911-1967), Nazım Terzioğlu (1912-1976), Ferruh Şemin (1908-1985), Lütfi Biran (1908-1995), Orhan Ş.

İçen (1920-1995)'den ve daha başkalarından oluşan önemli bir matematikçiler kuşağı görev başında bulunuyordu. Kerim Erim, Ratip Berker ve Cahit Arf öncülüğündeki matematikçilerimiz 1948'de Londra'da toplanan teorik ve uygulamalı mekanik 7. Uluslararası Kongresine bildirimleriyle katıldılar. Bu kongredeki başarılarıyla matematikçilerimiz uluslararası çapta büyük bir saygınlık kazandılar. Kongreye *Sur le principe de Saint-Venant* başlıklı bildiriyle katılan Kerim Erim, uluslararası mekanik kongresinin yürütme komitesine seçilmişti. 8. Kongrenin 1952'de İstanbul'da yapılması kararı (Belçikalıların Brüksel'de yapılmasını istemelerine rağmen), matematikçilerimizin 1948 kongresindeki başarılarının bir sonucu olarak alınmıştır.

1923'ten 1948'e, 25 yıl gibi kısa sayılabilecek bir sürede, matematiği henüz başlangıç sayılabilecek bir noktadan, uluslararası en ileriler düzeyine getirebilmek, Cumhuriyet matematik ve bilim tarihinin en büyük başarılarından biridir.

20. yüzyılın ikinci yarısında artık Cumhuriyet döneminde doğmuş değerli matematikçiler kuşağı da iş başındadır. Ratip Berker'in öğrencisi Mithat İdemem (d.1935) ve Erdoğan Şuhubi (d.1934) gibi bilim insanları saf matematik araştırmaların ötesinde, uygulamalı matematiği, kendi uzmanlık alanlarında bilimin gelişmesini hızlandıran bir araç olarak daha ileri noktalara taşıdılar. Mithat İdemem, elektromagnetizma teorisinin hem uluslararası hem de ülkemizdeki gelişimine, gerek matematik uygulamalarıyla gerekse doğrudan teoriye özgün çalışmalarıyla katkılarda bulundu. Ayrıca Eren Erdoğan, Hamit Serbest, Gökhan Uzgören, Alınur Büyükaksoy, İbrahim Akduman, Taner Şengör, Erdem Topsakal gibi öğrencilerinden oluşan bilim grubunun özgün çalışmalarına da öncülük etti. Bu grup uluslararası bilim topluluğunda tanındı ve kendisinden "*Turkish School*" olarak söz ettirdi.

Elektromagnetizma çağı, 1820'de Danimarkalı fizikçi Oersted'in bir telden geçen elektrik akımının telin çevresinde manyetik alan oluşturduğunu keşfetmesiyle başladı. Daha sonraki yaklaşık iki asırda hem elektromagnetizma teorisi ve buna bağlı teknoloji büyük bir gelişme gösterdi hem de bu gelişmelerin sonuçları dünyayı ekonomik ve sosyal bakımdan çok köklü bir biçimde değiştirdi. Modern çağ, gerçek anlamda elektromagnetizma teorisi ve teknolojisi çağıdır.

Elektrik bilgisinin yayınlar aracılığıyla ülkemizde yayılmasının da yaklaşık iki asırlık bir geçmişi vardır. Fakat bu iki asırlık dönemin önemli bir bölümünde elektrik bilgisi, elektrostatik bilgisiyle sınırlı kalmıştır. Elektrikten ilk kez Başhoca İshak Efendi, *Mecmua-ı Ulum-i Riyaziye*'nin 4. Cildinde (s.22-29) bahsetmiştir (1834). Ülkemizdeki ilk bilim dergisi olan *Mecmua-ı Fünun*'da (sayı 24) ilk elektrik makalesi 1864'te yayınlandığında da konu yine elektrostatikti (Erkan-ı Harbiye'den Mehmet Daniş beyin

Başhoca İshak Efendi (ö.1836)

Kuvve-i Elektrikiyye başlıklı makalesi). Oysa bu tarihte Amper'in elektrodinamik teorisini oluşturmasının üzerinden neredeyse yarım asır geçmişti. Bu nedenle elektromagnetizma teorisinin ülkemizde ancak bir asırdan biraz fazla bir geçmişi vardır. Bu konudaki ilk kapsamlı bilgileri Salih Zeki bey, *Hikmet- Tabiiyye-i Umumiye'den Mebhas-ı Elektrik* (Genel Fizik'ten Elektrik Konusu) adlı kitabında vermişti. 1912'de yayınlanan bu eser, yazarın 1907-1911 yıllarında Mühendis Mektebinde vermiş olduğu ders notlarına dayanıyordu. Salih Zeki bey, ülkemizde hem matematik hem de elektromagnetizma üzerine eğitim veren ve yayın yapan ilk bilim insanıdır. Daha sonra bu konu üzerine kapsamlı bilgiler veren yayını, İTÜ Elektrik Fakültesinin kurucularından Mehmet Emin (Kalmuk) bey (1869-1954) yapmıştır. 1915 yılında yayınlanan *Elektrik ve Mıknatısiyet Dersleri (Mukaddimat)* adlı 256 sayfalık eserinin 35 sayfalık bir bölümünü (s. 162-196) elektromagnetizma teorisine ayırmıştır. Darüşşafaka Lisesinin son sınıf talebelerine verdiği elektrik derslerinin notlarından oluşan kitabının bu bölümünde Mehmet Emin bey, Coulomb, Ampere, Biot-Savart ve Maxwell yasalarını açıklamıştır. Cumhuriyet döneminde de

Mehmet Refik (Fenmen 1882-1951), 1923'te yayınlanan *Ameli Elektrikçilik, Dinamolar, Monolar, Elektrik Tesisatı* adlı kitabında ve daha sonra da Kamuran Sırrı (1926'da hayatta), 1926 yılında yayınlanan

Ameli Elektrik-i Sınai adlı kitabında elektromagnetizmadan bahsettiler. İTÜ Elektrik Fakültesinin kuruluşundan sonra da bu fakültenin Elektromagnetik Alanlar Kürsüsünün başkanlığını yapan Prof. Dr. Ahmet Akhunlar (1916-1991)'in da elektromagnetik alan teorisi üzerine yayınları oldu. Fakat Prof. Dr. Mithat İdemem'in bu bilim insanlarından farkı, elektromagnetizma teorisine hem bilimsel hem de matematiksel katkılarda bulunmuş olmasıdır.

Pertevniyal Lisesi mezunu olan Prof. Dr. Mithat İdemem 1958 yılında İTÜ Elektrik Fakültesinden yüksek mühendis unvanı ile mezun olduktan sonra Makina Fakültesi Yüksek Matematik Kürsüsünde asistan olarak göreve başladı. Kazandığı bir NATO bursu ile 1960-1963 yıllarında Paris Üniversitesi Fen Fakültesi Elektronik Enstitüsünde teorik fizik dalında doktora yaptı. Doktora tezi Prof. P. Grivet'nin yönetiminde *Parametrik Sistemlerin Teorik İncelenmesi* konusunda oldu. Bu doktora tezine dayanan ilk makalesi, Fransız Bilimler Akademisinin resmi yayını olan *Comptes rendus des seances de l'Academie des Sciences* dergisinde 1962'de yayınlandı. 1969'da matematik dalında doçent, 1975 yılında da Elektromagnetik Alanlar Kürsüsünde profesör olan

Mithat İdemem (sağda ayakta) Pantheon önünde arkadaşlarıyla
(Paris-1961)

İdemem, İTÜ’de farklı kademelerde 1997 yılına kadar sürdürdüğü öğretim üyeliği görevine ek olarak, TÜBİTAK Marmara Araştırma Merkezi Uygulamalı Matematik Bölümünde de değişik düzeylerde araştırma uzmanı ve bölüm başkanı olarak görev aldı. 1981 yılında Sedat Simavi Bilim Ödülü, 1983’te TÜBİTAK Bilim Ödülü, 1997’de İTÜ Vakfı Bilim Ödülü almış olan Prof. İdemem AMS (American Mathematical Society), SIAM (Societ of Industrial and Applied Mathematics), IEEE (Institute of Electrical and Electronics Engineering) ve WIF (World Innovation Foundation) gibi uluslararası mesleki örgütlerin üyesidir. 1993 yılında Türkiye Bilimler Akademisine (TÜBA) üye seçilen Prof. İdemem hükümetin Akademiye müdahalesini protesto ederek 2011 yılında TÜBA üyeliğinden istifa etti. Elektromagnetik dalgaların yayılımına ilişkin temel araştırmaları nedeniyle 2005 yılında Gebze Yüksek Teknoloji Enstitüsünde Onursal Doktora, 2008 yılında da Uluslararası MMET (Mathematical Methods in Electromagnetic Theory) Konferansında N.A. Khizhnyak Ödülünü almış olan Prof. İdemem halen Okan Üniversitesinde öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır.

Prof. Dr. Mithat İdemem’in elektromagnetizma teorisine ve bu teorisinin ifadesini sağlayan matematiğe önemli katkıları olmuştur. Maxwell denklemleri, farklı fiziksel ortamların arakesit yüzeylerinde gözlenen süreksizliklere yanıt vermiyordu. Prof. İdemem, *Elektromagnetik Alan Teorisinin Temelleri* adlı eserinde (4. Baskı, 2015), elektromagnetik olayın distribüsyonel niteliği ile rölativistik niteliğini belirgin biçimde öne çıkararak, değişik fiziksel bünyeye sahip ortamların arakesit yüzeyinde gözlenen süreksizliklerin, matematik teoremlerin geçerlilik koşulları çığnmeden belirlenebilmesinin çözümünü sağlamıştır. Prof. İdemem’in bu özgün katkısı, 2011’de ABD’de New Jersey’de John-Wiley Pub. Co. tarafından yayınlanan *Discontinuities in the Electromagnetic Field* adlı eserinde yer aldı. Bu eser bu bakımdan uluslararası elektromagnetizma literatürüne önemli bir katkıdır. Ayrıca Prof. İdemem’in bu kitaba yazmış olduğu önsöz, bilim felsefesi bakımından da önemli bir metin niteliğindedir.

Prof. İdemem, daha önce çözülememiş bir problem olan, iki ucu açık silindirik bir reflektörün kenarlarına çarparak kırınımına uğrayan elektromagnetik dalganın yayılımı problemini yeni bir matematiksel teknikle çözmüş ve bu çalışması, uluslararası bilim topluluğunda etki yaratmıştır. Küre biçimindeki reflektörler için söz konusu olan benzer bir problemi de yeni bir integral dönüşüm geliştirerek çözen Prof. İdemem bu başarısından dolayı da 1981’de Sedat Simavi Bilim Ödülünü aldı. 1983 TÜBİTAK Ödülü, Prof. İdemem’in yüksek frekanslı elektromagnetik dalgaların

kırınımının geometrik kuramı üzerine olan çalışmaları nedeniyle, 1997 İTÜ Vakfı Bilim Ödülü ise bilime ve eğitime olan katkılarının bütünü gözetilerek verilmiştir. 2005 yılında Gebze Yüksek Teknoloji Enstitüsü tarafından Onursal Doktora payesinin verilmesinin gerekçesinde ise şunlar söyleniyordu: “Yetiştirmiş olduğu ve Türk yüksek öğrenimine kazandırdığı bilim insanları; elektromagnetik teori, karma-sınır değer problemleri, elektromagnetik dalgaların kırınımı, integral dönüşümler, Wiener-Hopf tekniği, ters saçılma problemleri alanlarında gerek evrensel gerekse Türkçe bilimsel literatüre son derece özgün bir bakış açısıyla yapmış olduğu üstün nitelikli katkıları nedeniyle...”

N. A. Khizhnyak Ödülünü ise, 2008’de Ukrayna Odesa’da toplanan Elektromagnetik Teoride Matematiksel Metotlar 12. Uluslararası Konferansında, elektromagnetik teoriye olan katkıları nedeniyle almıştır (Prof. İdemen bu konferansta *Special theory of relativity and universal boundary conditions on uniformly moving surfaces* başlıklı bir bildiri sunmuştur).

Prof. İdemen’in, *Elektromagnetik Alan Teorisinin Temelleri* (4.baskı 2015), *Elektromagnetik Dalgaların Temelleri* (6. Baskı 2012), *Kompleks Değişkenli Fonksiyonlar Teorisi* (2. Baskı 2008) ve *Lineer Sınır-Değer Problemleri ve Özel Fonksiyonlar* (2015) adlı eserleri vardır. Ayrıca uluslararası bilim dergilerinde yayınlanmış 60’ın üzerinde makalesi ve uluslararası kongrelerde sunulmuş 40 kadar bildirisi bulunmaktadır.

Prof. Dr. Mithat İdemen’in bilime olan uluslararası katkılarını değerlendirmek istediğimizde, bu katkılarının başlıca özellikleri olarak şunları görüyoruz: Gerek matematikteki, gerekse elektromagnetik alan teorisine ilişkin çalışmalarındaki katkılarının kökeninde, uygulamada ortaya çıkan problemlerin sergilediği güçlükleri giderme çabası yatmaktadır. Örneğin kırınımın geometrik teorisine dayanarak, çekirdeğinde Legendre fonksiyonlarının yer aldığı yeni bir integral dönüşümü tanımlamış ve bu dönüşümü kullanarak çok yüksek frekanslı dalgalara ilişkin bazı kanonik problemlerin çözümünü vermiştir. Benzer bir biçimde, logaritmik sinüs dönüşümü, logaritmik kosinüs dönüşümü adlı integral dönüşümleri ve matris Wiener-Hopf denklemleri ile ilgili olarak tanımlamış olduğu ‘zayıf faktörleştirme’ (*weak factorization*) kavramı ve ona dayanan genel çözüm yöntemi de uygulamadan gelen problemleri çözebilmek amacına yönelikti. Ayrıca ters saçılma problemleri grubunda, foto-akustik ve termo-akustik tomografiler konusunda vermiş olduğu genel nitelikteki matematik çözüm de, bazı gruplar tarafından tıp fakülteleri ile birlikte uygulamaya aktarılmaya çalışılmaktadır.

Öteyandan Prof. İdemem, elektromagnetik alan literatürüne birçok yeni kavram kazandırmıştır. ‘Distribüsyon anlamında Maxwell denklemleri’, ‘elektromagnetik alanın evrensel sınır ilişkileri’, ‘uyumluluk koşulları’ (compatibility conditions), ‘empedans tipte sınır koşullarının geçerliliği için kritik frekanslar’, ‘konflüant ayrıt koşulları’ (confluent edge conditions), ‘konflüant uç koşulları’ (confluent tip conditions) gibi kavramlar, elektromagnetik alan literatürüne ilk defa Prof. İdemem tarafından getirilmiş olan kavramlardır. Bu kavramlardan bazıları günümüzde ABD ve Kanada’daki bazı gruplar tarafından kullanılmaktadır. Bunların dışında, Lorentz dönüşüm formüllerinin Maxwell denklemlerinin içinde var olduğunu ve doğrudan doğruya sadece matematik işlemlerle (örneğin kompleks analizdeki fonksiyonel denklemlerin devamlılığı ilkesi ile) bu denklemlerden çıkartılabileceğini de ilk defa Prof. İdemem göstermiştir.

Bilime uluslararası katkılarda bulunan ve binlerce öğrenci yetiştiren Prof. Dr. Mithat İdemem, yaklaşık iki asırlık modern matematik tarihimizin en önde gelen matematikçilerindendir. Bir asrı geçen elektromagnetizma teorisi tarihimizin ise en önde gelen simasıdır.

Sevgili hocamız Prof. Dr. Mithat İdemem’e bilime ve eğitime katkılarından dolayı sonsuz teşekkürler eder, bundan sonraki çalışmalarında da yeni başarılar dileriz.

Sevgi ve saygılarımızla.

Prof. Dr. Tayfun Akgül- Bu güzel konuşma için Osman Bahadır’a çok teşekkür ederiz.

Şimdi, hocamızla ilgili hazırlanmış kısa bir film var, onu izleyelim.

Not: bu videoyu www.youtube.com/watch?v=l_x6DLb-rrQ adresinden izleyebilirsiniz.

Video kaydının çözümü kitabımızın ekler bölümünde yer almaktadır.

Prof. Dr. Tayfun Akgül- Emeği geçen tüm arkadaşlara teşekkür ediyoruz bu güzel film için.

Şimdi, akademisyenler ve hocanın öğrencilerinden anılar dinleyelim müsaade ederseniz. Prof. Dr. Duran Leblebici hocamızı kürsüye davet ediyorum.

Prof. Dr. Duran Leblebici

Sevgili Mithat, sevgili Güner, sevgili Sibel, sayın hocalarım, sevgili arkadaşlarım, sevgili öğrencilerim, dostlarım; hepinizi sevgiyle selamlıyorum ve ilk söz olarak bu güzel toplantıyı düzenleyenlere teşekkür etmek istiyorum.

Bu toplantı niye güzel? Galiba ilk defa, bir kişiyi sevenlerin böyle keyifle, mutlulukla bir araya gelmelerini sağlayan bir organizasyon yapıldı. Sağ olsunlar.

Ben Mithat'ın sınıf arkadaşım ve sınıf arkadaşı olarak konuşacağım. Şimdi sınıf arkadaşı nasıl olunur? İşte bir okula başlarsınız, ilk gün bir dersaneye girersiniz, etrafınızda bir sürü tanımadığınız insan vardır ve dersiniz ki 'İşte, bunlar bizim sınıf arkadaşlarımız'. Bizim sınıfta da öyle oldu. O yıllarda 21 Eylülde açılırdı üniversite. Bir dersaneye doluştuk. Belki de burası; hatırlamıyorum. 90 kişiydik ve orada oturanların 89'u benim sınıf arkadaşımdı. Yavaş yavaş gruplar oluşmaya başladı. Kimi aynı takımı tuttuğu için, kimi hemşeri olduğu için, kimi tesadüfen yan yana oturduğu için, kimi havasını yahut biçimini beğendiği için gruplaştı ve o şekilde devam etmeye başladık.

Aradan epeyce bir zaman; yaklaşık bir sene geçtikten sonra ortalıkta biri daha görünmeye başladı. Ortalıkta diyorum ama genelde kıyılarda dolaşıyordu. Ufak tefek, esmer, mahcup, çekingen ama gözlerinde değişik bir pırıltı olan bir çocuk... Tabii 'kim bu' diye merak etti herkes. Yavaş yavaş da sır çözülmeye başladı. Dediler ki, 'Bu, Makina Fakültesindeymiş, Elektrik Fakültesinde daha çok matematik olduğu için bizim fakülteye geçmiş'. Bu bize biraz ters geldi. Çünkü geçtiğimiz bir sene içerisinde biz, ortaokulda, lisede bildiğimiz, sevdiğimiz matematiği bile sevmemeye başlar hale

gelmiştik. Hani, ‘Deli mi ne?’ diyenler bile olmuştur belki. Sonra birisi dedi ki, ‘Bu çocuk bir kitap yazıyormuş determinantlar hakkında’. Determinantlar bizim sınıf için en nefret ettiğimiz şeylerden biri haline getirilmişti geçtiğimiz bir sene içinde.

Yavaş yavaş Mithat bizim ortama alıştı, biz Mithat’a alıştık ve galiba arkadaş olmaya başladık. 4. sınıfta, hatırlıyorum, galiba rahmetli Mehmet İnan’ın bir proje kontrol oturumuydu, bu 360’lı dersanelerden birinde, sırayla hazırladığımız projeleri gösteriyoruz, hoca da tashih ediyordu. Mithat’ın elinde de güzel çizilmiş bir proje vardı. Bir ara kolumdan tuttu, “Duran, hoca bana şurayı sorarsa ne diyeceğim?” dedi panik içinde. Anlaşılan, arkadaş olmaya başlamıştık. Ertesi sene 5. sınıftan da yine bir arkadaşlık hikâyesi hatırlıyorum. İlk defa seçime bağlı dersler konulmuştu ve o zamanki genç hocalar, normal programda olmayan yeni dersler açmışlardı. Örneğin, Tarık bey Enformasyon Teorisi dersini açmıştı. Tahsin bey Endüstriyel Elektronik dersini açmıştı. Rahmetli Adnan bey, Çok Yüksek Frekans Tekniği dersini açmıştı. Bizim sınıf -kitlesel olarak diyeyim, toplam 12 kişiydik- Tarık beyin dersini almaya meyilliydi; ama istiyorduk ki, öbür dersler de açılsın, dersi almasak da izleyelim. Sağ olsun, Doğan Aydın gönüllü olarak Tahsin beyin Endüstriyel Elektronik dersini aldı. Adnan beyin Çok Yüksek Frekans Tekniği dersini alan kimse yoktu. İşte o zaman Mithat arkadaşımız bir fedakarlıkla o derse kaydoldu ve onun sayesinde biz Çok Yüksek Frekans Tekniği dersini de izleme şansına eriştik.

Böylece, 5 senenin sonuna geldik ve bizler o 5 sene süresince aldığımız mühendislik dersleriyle mühendislik öğrenmeye, mühendis olmaya çalıştık. Mithat ise kendinin de itiraf ettiği gibi, mühendislik derslerine “katlandı”. O süre içerisinde yaradılışındaki matematik tutkusunu, matematik aşkını mayalandırdı ve 5 sene bittiğinde Mithat mühendis olmadı, ama bilim adamı oldu.

Şimdi, ‘Bilim adamı kimdir, bilim adamı nasıl olunur, bilim adamı kime denir?’ diye sorgulamak lazım. Bir kere, “bilim adamı” diyorum, “bilim insanı” demiyorum. Çünkü “insan, memeliler sınıfının türlerinden birinin adıdır”. Türkçede “adam” ise daha başka bir şeydir ve “bilim adamı” olmak için, önce “adam” olmak gerekir.

Bilim adamı nasıl olunur, kimdir bilim adamı? Türkiye’de bu hep sorunlu olagelmıştır. Şöyle bir anlam çakıştırmaları yapılmıştır: Her üniversite mensubu, her öğretim üyesi bilim adamıdır; öyle addedilir. Acaba bu doğru bir yaklaşım mı, düşünmek lazım. Şimdi bir anımı söyleyeceğim. Seneler evvel, rahmetli olmuş bir hocamızın eşi yurtdışındayken kendisine sorulan bir soruyu ve

verdiği cevabı anlatmıştı. Yurtdışındayken bir tanıdıkları, galiba ev sahipleri, “Türkiye’de profesör olmak zor mudur?” diye sormuş. O da, “Tabii zordur” dedim diyor. “Bir kere iki dil bileceksin, 5 sene de bekleyeceksin”. Şimdi bu tabii yasal bir tanım değil, ama böyle bir algının dillendirilmiş olması bile bir sorun olduğunu gösteriyor. İşte bunlar olmasın diye YÖK geldi ve bilim adamlığı, öğretim üyeliği konusunda sıkı kurallar getirdi; ama ilk iş olarak birkaç bin kişiyi birdenbire öğretim üyesi yaptı. Dolayısıyla o birkaç bin kişi alışılmış tanıma göre birdenbire bilim adamı olmuş oldu. Daha sonra o dönem içinde daha başka tuhafıklar da olup durdu. Örneğin, kadro müsait olduğu için bir kişi, hiç –hiç demeyim defazla alakalı olmadığı bir konuda profesör kadrosuna atanabiliyor ve atandığı andan itibaren de o anabilim dalında bilim adamı oluyor, jüriye giriyor, vesaire. Yani anlaşıldığı gibi, Türkiye’de bu konu epey sorunlu.

Peki, kime bilim adamı diyeceğiz? Ben kendi kendime bir tanım yaptım.

Mantıksal olarak bir sakatlığı olmakla beraber sağlam bir tanım: “Kimsenin bilim adamı olduğundan şüphe etmediği kimse bilim adamıdır” ve Mithat İdemen bilim adamıdır.

Prof. Dr. Tayfun Akgül- Sayın hocalarım, sevgili meslektaşlar; kaldığımız yerden devam etmek istiyoruz. Hocamızın doktora öğrencilerini çağıralım istiyoruz.

Sevgili hocamız Prof. Dr. Hamit Serbest’i kürsüye davet ediyorum.

Prof. Dr. Hamit Serbest

Sevgili hocam, sevgili Güner hanım, sevgili İdemem ailesi ve sevgili hocalarım, meslektaşlarım; hepinizi sevgiyle, saygıyla selamlıyorum.

Şimdi filmi seyrettik, hocamla ilgili birtakım bilgileri aldık. Hocam demek de aslında biraz ters geliyor. Şöyle bir hesap ettiğimde, 42 yıl beraber yaşamışız, 42 yıldır beraberiz. Yani insanın biyolojik annesiyle babasıyla bu kadar sene geçirdiği de olabilir, geçirmediği de olabilir. İşin ilginç tarafı şu: Tabii, zaman zaman insan arkadaşlarıyla konuşurken, ‘Ben seni kısa pantolonlu halinden tanıyorum’ der. Yani hocam da bizi o halimizden tanıyor açıkçası. Mezun olduk, biz hocayla beraber çalışmaya başladık. Yani şimdi bu 42 yılı on beş dakikaya nasıl sığdıracağım doğrusu bilmiyorum, ama şunu söyleyebilirim: Biz yine hocayla çalıştık.

Gökhan burada yok; onun aleyhinde konuşabilirim galiba. O sonradan katıldı takıma, ama Eren ve ben 3. sınıfta hocamdan elektromanyetik dalga dersini alırken dedik ki “Biz Mithat hocayla çalışacağız.” Hocama gittik, söyledik. Yani şimdi düşünsenize, siz hocaya gidip diyorsunuz ki, “Biz sizinle çalışmak istiyoruz” 3. sınıf sonunda. Tabii, hocam büyük bir nezaketle hiç kırmadı kimseyi, bize de “Olur” dedi. “Bitirme ödevini de sizden alalım” dedik, “Tamam” dedi ve 4. sınıf üst sömestri başladığında, bütün 4. sınıf bitene kadar hocam bize Hilbert uzaylarını, Hilbert transformasyonlarını anlattı. Ben eminim ki, hocam bizim ondan hiçbir şey anlamadığımızı biliyordu. Yani düşünsenize, biz 4. sınıf öğrencisiyiz ve Hilbert uzaylarını okuyoruz. Daha bizim için uzay yukarıdakinden başka bir şey değil o tarihte.

İşin ilginç tarafı şudur: Biz tabii o kadar genç başlayınca hocamla çalışmaya, insanın hani nasıl bir aile terbiyesi olursa, bizi de hocamız terbiye etti. Hocamızdan çok şey öğrendik. Yani bir meslek insanı olarak bize öğrettiklerinden öte Duran hocamın tarifini yaptığı gibi, ‘bir bilim insanı nasıl olur’u öğrendik ve bunları bizi hiç zorlamadan, yeri geldiğinde tesadüfen söylenmiş gibi. Örneğin, biz yüksek lisansa başladık teknisyen kadrosuyla ve hocam dedi ki bana, Eren’e, Gökhan’a “Siz devletten burs alıyormuş gibi düşünün, hiçbir işiniz yok bir yıl.” Tabii, hocamın bize duymuş olduğu güvene biz ne kadar layık olduk, bilmiyorum; ama biz, o bir seneyi boşa geçirdik. Çünkü sınıfta mezun olmayan çok arkadaşımız vardı ve bizim de kocaman bir odamız vardı bu binada. Çayımız demlenirdi sabah erkenden, çay, kahve, gazete mütalaası, öğlen yemeği üstüne kahve, bir bakardık ki eve gitme vakti gelmiş. Ama hocam muhteşem takip ederdi. Haftada iki gün gelirdi ve biz o iki güne mutlaka birer makale falan hazırlamaya çalışırdık, incelemiş olup hocamıza anlatacak şekilde.

Birinci sene bitti, hoca dedi ki, “Bu sene siz uygulamaya geleceksiniz.” Güzel, sevindik tabii. Yaz, hocamın hazırladığı ders notlarından çözümlü problemler hazırlamakla geçti. Sınıfı üçe bölmeye karar verdik. Eren, ben, Gökhan, her birimiz bir sınıfa gideceğiz. Artık eğitim başlamasına yakın hoca bizi aldı, sohbet ediyoruz odasında. Dedi ki “Çocuklar size öğrenci her şeyi sorabilir.” O an tabii daha öğrenciliği de unutmamışsın. Mesela, bu sınıfta bizim böyle tatlı sohbetler yaptığımız hocalarımız olmuştu. Böyle hocamın kastettiği anlamda sorular var. Tabii, onları hemen hatırladık ve “Sakın ola ki, bilmediğiniz bir şeyi savunmaya kalkmayın” dedi. “Öğrenci tabiriyle söylüyorum, bilmediğiniz şeyi bilmiyorum diyeceksiniz. Ama bir hafta sonrasında onu çalışıp geleceksiniz ve öğrenciye anlatacaksınız” dedi. Bu muhteşem bir ilke. Benim bu yaşımda bile hâlâ -hocam; bağışlarsanız, artık böyle diyebilecek noktaya geldim- öğrencimin karşısında ‘Bilmiyorum’ diyebildiğim durum oluyor ve bunu söyleyebilmenin rahatlığını, bunu söyleyebilmenin dürüstlüğünü de hocamızdan öğrendik.

Çok şey öğrendik, ama bir şey daha öğrendik hocamızdan. Mesela, medyatik olmamayı öğrendik. Belki hatırlarsınız, Uğur Dündar’ın bir programı vardı ve Demirci Köyü denilen bir yerde arabalar yokuş yukarı çıkıyordu. Hatırladınız o programı değil mi? Tabii gençler olayı hocama anlatmışlar. Bizi aldı bir heyecan. Uğur Dündar ekibi geldi, kameralar vesaireler her şey, minibüs de geldi. Allah’tan, biz tedbirli gitmişiz, yanımızda kendi arabamız da vardı. Dediler ki, ‘Gidelim, bakalım’ ve o arada ekibin içinde tanımadığımız birisi var. Sonradan öğrendik ki, topoğrafmış.

Tabii, hocam olayı tahmin etmiş, bunun elektromanyetizma ile (ilgisinin) olmayabileceğini, göz yanılması... Biz oraya gittik. Daha biz ölçü aleti falan çıkarmadan topoğraf hocamız gitti, bir ölçüm yaptı; ters tepki. Dolayısıyla doğaya aykırı hiçbir şey yok ortada. Hocam bunu sakın bir şekilde söyledi Uğur Dünder'in ekibine. 15 dakika sonra baktık, biz yalnız kalmışız orada, dağılmış, kimse yok. Medyatik olacak bir insan aslında böyle bir fırsatı kaçırmaz. Dolayısıyla dediğim gibi, bilimsellik şart. Demek ki, neyse onu söylememiz lazım.

Tabii ki diğer bir husus liyakat. Türkiye'nin başına her ne geliyorsa... Özellikle bu Ortadoğu ülkelerinde sorunun liyakatten olduğunu hocamız bize birçok kez anlattı değişik örneklerle. Tekrar ediyorum, yine o zamanki genç araştırma görevlisi, o zamanki adımız da teknisyen olarak, asistan olarak; doktora tezleri geliyor, doçentlik tezleri geliyor. Biz şaşardık. Hocam tek tek onun üzerinden gider, kontrollerini yapar, işaretler ve döner bize de anlatır, gösterirdi. Bunu yapan bir insanın aslında birilerini rahatsız edeceği kesin değil mi? Onun için bir bedel ödeyeceği de kesin. Ben bu yaşıma kadar hocamın o günkü ilkesinden bir kez olsun taviz verdiğini görmedim.

Bunu yapmayanlar şunu diyebiliyor genellikle: 'Yazıktır, emek vermiş çocuk, çabalamış bu kadar, uğraşmış.' İyi ama yanlış ise eğer ve sen ona o unvanı vereceksen, bunun vebalini kim taşıyacak? O nedenle liyakat da yine bizim kazandığımız en önemli özelliklerinden birisi oldu.

Liyakatten siyasete geçeyim.

Bu filmde de gördünüz, Türkiye'de ne yazık ki TÜBİTAK da bundan çok nasibini aldı. Sümer Şahin isimli bir vatandaşın TÜBİTAK'a -o zamanki adı başkandı; genel sekreter mi, bilmiyorum- başkan

TÜBİTAK MAM'da Pür ve Uygulamalı Matematik Bölümü Burhanettin Altan, Hüsnü Erbay, Hasan Selbuz, Hasan Taşeli, Saadet Erbay, A. Büyükkaksoy, Hilmi Demiray, Baki Baykara, Metin Demiralp, Vasfi Eldem ve Bölüm Başkanı Mithat İdemen

olduğu dönemde TÜBİTAK Temel Bilimler Enstitüsünde hocamı ziyarete gittim. Adana'dayım ben, ama zaman zaman geldiğimde hocamı mutlaka görüyorum. O Temel Bilimler binasını görenler... Ki, o dönemlerden burada olan arkadaşlarımız da var mesela, bir iki kişiyi gördüm. Terk edilmiş bir binaydı. O filmlerde görmüş olduğunuz sahneler gibi, her tarafta masalar, sandalyeler saçılmış, kağıtlar yerlere atılmış vaziyette. Hocamın odası en üst kattaydı. Çıktım baktım, hoca eşyalarını topluyor. Beni görünce biraz ara verdi. "Ne var ne yok hocam?" dedim. "Evladım; herhalde Naziler de Paris'i işgal ettiklerinde ancak bu kadar zarar verebilmişti" dedi. Bu, o kadar doğru bir söz ki. Aynı ülkenin insanlarıyız ve orada bilim yapılıyor, başka bir şey yok. Sen o insanları oradan kaçırmakla, kovalamakla, ortalığa saçmakla ne kazandın, düşünmek lazım.

Bir şey daha, tabii ki, buradan askerlerle bilim ilişkisine geçmek istiyorum. TÜBİTAK'ta hocamın çalıştığı dönemde, tesadüfen bir dönem yarı zamanlı olarak Gebze'de bulunma fırsatını elde etmiştim. Askerlerden talepler geliyordu. O vesileyle de ben askerlerin bilime bakışını öğrendim. Tepedeki paşalar, bu YAŞ toplantıları zaman gelince, terfi zamanı yaklaşıncaya bir şeyler yapılsın istiyorlardı. Bir gün geldiler -ya Deniz Kuvvetleri, ya Hava Kuvvetleri- ufuk ötesi hesaplar istiyorlar veya oraları da inceleyebilecek bir yaklaşım istiyorlar. Problem ilginç, yani pratik uygulaması var. Tabii, biz yine hocama gittik. Hocam, "Hamit; bu ilginç bir problem ama zor" dedi. "Hocam; aceleleri var" dedim. "Bilemem" dedi. Hocam o problemden esinlenerek, o zor dediği problemi bırakmadı, ters açılma problemlerini... Doğru söylemiyor muyum hocam?

Bakın, benim, Eren'in, Gökhan'ın yüksek lisans yaptığı dönemlerde; ben matrix Wiener-Hopf için yaptım, hocam yöntem geliştirmişti. Ben, onu yüksek lisans tezi olarak bir probleme uyguladım. Eren, hareketli küre problemini incelemişti. Hocamın yine orada 'Lorentz transformasyonu denklemlerinden çıkarımlar' gibi çalışması vardı. Bakın, aynı anda yürüyen araştırmalar ve bunlar, biz fanilere yansıyan kısmı. Ben başka türlü böyle bir şans bulamazdım, hiç kimse bulamazdı.

Sıra geldi doktora tezlerimize. Hocam orada yine küreyle ilgili bir transform geliştirdi ve o transformu biz tuttuk, kendi doktora tezlerimize uyguladık. Tabii, o süreksizliklerle ilgili yapmış olduğu çalışmalar da apayrı bir konu. Bu kadar çok şey yapıyorsanız, demek ki karşıdan da fark ediliyor. Dolayısıyla hocam, bir gün artık (sabrının taşmak üzere olduğu) bir dönemde dedi ki, "Hayatta ne yaparsanız yapın, başkalarını rahatsız etmeden yapın." Ama ben de bu sözün bir türlü çözümünü bulamadım. Bir şey yapacaksam, mutlaka birisini rahatsız edeceğim.

Şimdi efendim, hocam her şeye rağmen bizi başka ekolleri de tanıyalım diye başka hocalara yönlendirdi. Biz başka hocalardan ders aldık ki içlerinde, “Benim kara listemde Mithat İdemen de yazılıdır” diyen hocalarımız da vardı.

Hocam, hayallerinden bahsetti İTÜ’de, Işık Üniversitesinde. Yani biz derdik ki devlet üniversitesinde bu oluyor ama vakıf üniversitesinde olmaz. Vakıf üniversitesinde de en az o kadar çirkini yaşandı, oldu. Dolayısıyla eğer insanların egosunu biz bastıramıyorsak, bundan kaçış sanırım yok. Söylemiş olduğu gibi, hocamın o Elektromanyetik Alanlar Kürsüsü -anabilim dalı, adına ne dersiniz deyin, Mithat İdemen Grubu- o grubun bir parçası olmaktan çok mutluyduk ve gurur duyuyorduk. Ama derken, bir 1980 darbesi geldi, biz ilk darbeyi orada yedik. Çünkü Türkiye’de bir elektromanyetik dalga derneği kuracaktık. Tüzüğümüz hazırды, biz tüzüğü sunmuştuk. Vazgeçtik. Bırakın yeni kurulacakları, var olanları da kapattılar.

Arkasından, 1983’te YÖK geldi. O zaman işte Gökhan başka bir yere gitti. Ben Adana’daydım İstanbul’a dönmedim. Alinur ve Eren ile grup yine büyümeye başladı. Ama 1996 yılında Türkiye’de önemli bir değişim oldu. Yine o değişimde ben hocamın bir sözünü hatırladım. Böyle bizim Heybeliada gezilerimiz olurdu. Heybeliada’daki evinde bizler sefa yapardık yaz dönemlerinde.

Grup olarak giderdik. Yürüyüşler, sohbetler... Bir gün yine böyle yürüyoruz çalılar arasında, tepede; ben, Eren, Gökhan ve Alinur var. Ben dedim ki “Hocam; YÖK Yasasında seçim olmalı, rektörlük seçimi olmalı.” Hocam, “Oğlum; daha beter olur” dedi. “Olur mu hocam? Yani

Elektromanyetik grubu Heybeliada’da yaptığı yürüyüşlerinden birinde, dinlenirken (1994)

şimdi rektör seçilen kişi YÖK başkanının ağzının içine bakıyor; hiç değilse bize de bakarlar” dedim. 1992, ilk rektörlük seçiminin yapıldığı senedir. Hadi, o zaman birazcık belki karambole geldi, esas cevvaler çıkamadı ortaya. 1996 seçimi, bu üniversitenin rektörü olan kişinin, buranın altını üstüne getirdiği süreç oldu maalesef. Dolayısıyla hocam bir kez daha haklı çıkmıştı.

Burada bu tip olaylar söz konusu olduğunda hocam hep şunu söylerdi: “Biz bir şeyler yapıyoruz belki ama en iyi yaptığımız şey de çalmak veya başkasının yaptığını kullanmak.” Bugün ben bilim insanı olarak eğer yeni bir şey geliştirmiyorsam -özür

dilerim hocam; bilim insanı değil, bir mühendis olarak diyeyim-bir şey geliştirmiyorsam ve bunu yapan Mithat hocamdan başka çok sayıda insanımız yoksa biz sadece kullanıcı durumundayız. Hocam hep der ki, “Bunu böyle yapmak acaba ne kadar onurludur, insanlık adına ne kadar onurludur?” Gerçekten düşünmemiz lazım. Onur sahibi bir millet isek ve insan topluluğu isek, bunu özellikle bir borç olarak dikkate almak zorundayız diye düşünüyorum.

Tabii, böyle hep ciddi şeyler değil, hocamla bizim birtakım hoş anılarımız da var; yani güldüğümüz dönemler de oldu. 1980 yılında biz ODTÜ’ye gittik. ODTÜ’de, elektromanyetikçiler diye bir toplantı yapıldı, hocanın arabasının anahtarı bendeydi. Son gün artık, kokteyl var. Hocamın çantası da bende. Hocam kokteylde sohbet ediyor, ama ikide bir, “Hamit; çanta sende mi?” diyor, “Bende hocam” diyorum. Derken Gökhan geldi, dedi ki, “Hamit; arabanın anahtarını ver” dedi. Gidilecek ya, valizleri arabanın bagajına koyacaklar. Ben de yanıldım, Gökhan’a çantayı da verdim. Gökhan gitti, dönmez. Bir müddet sonra beni çağırdılar gizlice, çıktım dışarı. Dedi ki, “Biz anahtarı arabanın bagajına koyduk kapadık.” O arada hocam -çanta elimden kayboldu ya- “Hamit; çanta nerede?” dedi. “Hocam; ben sağlam yere koydum” diyorum. Neyse, kokteyl bitti ve ben söyledim, ama bir de hafifletici gerekçem var. Dedim ki, “Hocam; böyle böyle olmuş, Gökhan kapatmış yanlışlıkla. Bir de köpek saldırmış Gökhan’a, ısırılmış.” Hocamın tepkisi; “Köpek ağzının tadını biliyormuş” demek oldu.

Şimdi son bir şey. Hocamın hep söyleyip durduğu bir şey var ki onu da mesela tartıştık hocamla biz; “Merakla mı olur, parayla mı olur?” Biz hep böyle merak üzerine gidiyoruz; ama tabii, gençtik, bazen böyle kötü yola saptığı da oluyor insanın. 1980’de doktora tezimle ilgili bir bildiriye Kanada’ya gönderdim ve kökeni Türkiye’den, Kayseri’den olan bir Amerikalı Profesör Kuyumcuyan, Ermeni asıllı, hocamdan tabii selam götürdüm ve onu can kulağıyla dinledim ben orada. Adam bitirdi sunumunu, dedi ki “Bundan sonra da şunlar şunlar yapılabilir; parasını verirlerse yaparız.” Burada babam, orada da Amerikalı, ben döndüm böyle kafam karışmış vaziyette, “Evladım sipariş üstüne bilim olmaz” dedi. Şimdi anladım ki, hocam çok haklı ve merak duygusunu içinde tutabilen insan ancak insan olabiliyor. O nedenle ben bize kattıkları için, hayatımıza kattıkları için hem hocama hem Güner hanıma, çocuklarına, meslektaşlarıma çok çok teşekkür ediyorum. Hocam; iyi ki varsın.

Prof. Dr. Tayfun Akgül- Bu güzel konuşma için Hamit hocaya çok teşekkür ederiz. Şimdi de dilerseniz Alinur hocayı dinleyelim.

Prof. Dr. Alinur Büyükaksoy

Çok sayın hocam Mithat İdemem ve bütün ailesi, meslektaşlarım, hocalarım ve buradaki tüm kıymetli misafirler; ben baştan söyleyeyim, Hamit kadar güzel bir belagata sahip değilim, o kadar güzel konuşamayacağım. Beni affedersiniz onun için herhalde.

Bugün Mithat bey... Onunla tanışmam hakikaten benim hayatımda hep dönüm noktası olmuştur. Benim hayalimde de... Ben de matematiğe meraklıydım ve elektromanyetik dalga dersi çok ilgimi çekiyordu. O zamandan daha üniversitede kalmaya hevesliydim, fakat biz maalesef o üniversitelerin kapandığı, açıldığı çok karışık bir dönemde okuyorduk ve ben ara dönemde mezun oldum. O zaman da ara dönemlerde mezun olanlar için kadro açılmıyordu, yani kadro verilmiyordu. Ben de hiç bunu problem etmeden -o zamanlar hiç unutmuyorum- Çekmece Nükleer Araştırma Merkezine müracaat ettim, orada mühendis olarak çalışmak üzere de anlaştık. Sonra bir vesileyle Mithat beyle karşılaştık “Sen niye üniversiteye müracaat etmedin?” dedi. Ben de “Böyle ara dönemde kadro açılmadığını biliyorum, onun için hiç müracaat etmedim. Çekmece Nükleer Araştırma Merkezinde işe başlayacağım” dedim. “Sen yarın git dilekçeni ver üniversiteye” dedi. Ertesi günü ben onun sözünü hemen dinleyerek dilekçemi verdim. Ondan sonra -sonradan öğrendiğim bir şey- fakülte kurulunda benim atanmam konuşulurken bir hocamız, “O dalgacıdır” demiş. Mithat bey de “Evet ben onun daha da iyi bir dalgacı olması için buraya istiyorum” diye cevap vermiş.

Böylelikle ben hakikaten hayalimin mesleği olan üniversiteye, akademik hayata bu şekilde başlamış oldum. O yıldan itibaren de

kendisi benim sadece bilimsel kişiliğimi oluşturmakla kalmadı, aynı zamanda öğretim üyesinin ne demek olduğunu ve başarısının temelinde -demin Hamit'in de söylediği gibi- insanın merak duygusunun yattığını ve en önemlisi yapılan işe tutkuyla bağlı olmak gerektiği (düşüncesini) bizlere sağladı.

Hocamın bizim hayatımıza hakikaten yön veren ve bizim kişiliğimizin oluşmasını sağlayan bazı görüşlerinden çok kısaca bahsetmek istiyorum.

Prof. Mithat İdemen için, sonra da bizler için, araştırma, bütün dünyada birçok kimsenin merak ettiği fakat bulmakta zorlandığı, bu amaçla yorucu, hatta bazen yıpratıcı evrensel çabaları gerektiren bir iştir. Hocam, -bunu birkaç defa kendisinden duydum- matematikten bir sanat eserinden etkilendiği gibi etkilenir. Örneğin; son derece zarif bir ifadeye sahip olmasına karşın, kompleks değişkenli analitik fonksiyonlara ilişkin birçok önemli bir sofistike sonucu bünyesinde barındıran Cauchy teoremi karşısında meşhur bir ressamın tablosuna bakarken ya da büyük bir kompozitörün eserini dinlerken duyduğu hazzı duyar. Bunu ben de kaç kere kendisinden dinledim. Onun için uygulamalı matematik, birtakım denklemlerden hareketle hızlı bilgisayarların da desteğiyle birtakım ondalık sayıları üretmek değil veya karmaşık görümlü grafikler üretmek değil, tersine ciddi matematik analizler sonucunda ortaya çıkan birtakım analitik ifadeler çıkartmak ve bunların fizik ve mühendislik bakımından yön gösterici yorumlarını yapmaktır.

Yine Mithat beyin üniversite anlayışı, bugünkü üniversitelerin üstlendiği misyondan çok farklıdır. Onun için meslek kazandıran kurumlar, yüksekokullardır. Ama üniversite bu yüksekokulla yan yana var olan romantik bir ortamdır. Orada bilim bilim için, sanat sanat için yapılır. Mithat beyin düşlediği bu romantik ortam tam olarak gerçekleşmese de belirli bir dönemde İstanbul Teknik Üniversitesi Elektrik Fakültesinde grubumuzun zevkle ve heyecanla çalışabilmesine olanak sağladı. Grubumuz zaman zaman yeni matematik teknikler de geliştirerek yoğun bir çaba içerisine girdi ve bilim dünyasında tanınarak bizlerden, daha önce belirtildiği gibi "İstanbul Teknik Üniversitesi Ekolü" diye bahsedilmeye başlandı. Grubumuz, hepimizin -Almanların da dediği gibi- doktora babası olan Mithat beyin aile reisi olduğu geniş bir aileye dönüşmüştür. Yüksek lisans tezimi hazırlarken bazı pazar sabahları, -hocamın çok sevdiği bir şeydi- Güner hanımın hazırladığı kahvaltıda hocamla yaptığımız bilimsel tartışmaları da unutmam mümkün değil.

Prof. Dr. Tayfun Akgül- Alinur hocam; çok teşekkür ederiz.

Şimdi hepimiz sabırsızlıkla Mithat hocayı dinlemek istiyoruz, ama müsaade ederseniz Sibel Ertan hocamı davet etmek istiyorum önce kürsüye. Soyadınızı yanlış söylemeyeyim diye, çok özür dilerim, duraksadım. Sonrasında da Mithat hocayla devam edeceğiz. Eğer zamanımız kalırsa, size de uygunsa, ardından salondan da ben çok kısa anekdotlar alacağım.

Buyurun hocam.

Prof. Dr. Sibel Ertan

Sevgili dostlar, babamın öğrencileri, arkadaşları, meslektaşları, yakın ailem, annem ve babam...

Akademik hayatımda hedefi ve sınırları belirli çok konuşma yaptım. Bu konuşma ise neredeyse tamamıyla subjektif ve duygular barındıran bir konuşma olacak benim için ve aynı zamanda da bir ilki oluşturacak.

Anıların içinde kaybolmadan önce, bu ortamı gerçekleştirmede büyük gayret göstermiş olan sayın Ersin Toker ve Selçuk Esen başta olmak üzere emeği geçen herkese aynı zamanda ailem adına da müteşekkire olduğumu belirtmek isterim.

Bugüne katılarak bizleri şereflendiren siz dostlarımıza da ayrıca minnettarız, minnettarım.

Özellikle babam ile birlikte çalışmış olan arkadaşları, meslektaşları ve öğrencileri, sizler, babamın bilimsel alandaki üretimini ve akademik ortamda neler yaptığını hiç şüphesiz benden çok daha iyi biliyorsunuz.

Ben bugün burada sizlere özellikle onun kişiliğine ve yaşam şekline ilişkin kendime örnek almaya çalıştığım unsurları vurgulamak istiyorum.

Bunlardan biri “Sorumluluk duygusu”

Öğrencilerinin başarısı veya başarısızlığını direkt kendisi ile ilişkilendirecek denli sorumluluk duygusu ileri düzeydeydi ve bu her alanda da kendini gösteriyordu.

Bir baba olarak da durum pek farklı değil. Yetişirken her alandaki eğitimimizden kendisini sorumlu tuttu. Bu alanlar sadece kendi bilimsel konularına yakın olanları içermiyordu. Türkçe dil bilgisi, kompozisyon dahil, resim, müzik ve felsefe gibi akla gelebilecek her alanı kapsıyordu.

Sağlık ve beslenme konularında çok hassastı. Ağabeyim sık ateşlenen bir çocuktü. Her gece yarısı mutlaka hepimizin ateşini kontrol ederdi. Bu konudaki hassasiyeti halen torunları ile de devam etti, ediyor.

Bir aşı sonrası huzursuzlandığında oğlumu sabaha kadar kucağında taşıdığını, onu avutmaya çalıştığını ve hiç uyumadan ertesi günü TÜBİTAK'a gittiğini minnetle hatırlarım.

Biz üç kardeş hepimizin doğduğu günden itibaren babam tarafından hazırlanmış sağlık kartlarımız vardı. İnci gibi yazısıyla her türlü hastalığımızı, aşılarımızı, yaralanmalarımızı, atılan dikişleri, açıklanamayan tıbbi hadiseleri akla gelebilecek her türlü ayrıntısıyla not ederdi.

İlginçtir ki bu uygulamayı eve taşıdığımız kediler ve akvaryumdaki balıklarımız ile de sürdürdü. Kaç balık ne zaman yavruladı, ne kadarı, kaç öldü vb. gibi... tüm bilgiler kayıt altındaydı. Bizim ısrarımızla eve alınan kedileri bizden çok babam ve annem sahiplenirdi. Halen bu sorumluluk duygusu devam ediyor. Bizlerin olmadığı zamanlarda kedimiz “Tombik”e, her gün ulaşmak için arabaların çalıştırılmadığı yoğun karlı günlerde bile uzun mesafe yürüyerek evime kadar gidip şefkat ve ilgi göstermeyi bu yaşında dahi ihmal etmedi, etmiyor.

Bir diğer vurgulamak istediğim konu ise “Mütevazılığı”

Bilimsel uğraşları ve hedefleri açısından mütevazı olduğunu hiç sanmıyorum.

Benim özellikle vurgulamak istediğim özel yaşamı ve maddi konulardaki mütevazılığı. Bu konularda hiçbir zaman bir hırslı olmadı. Sanırım annemin de bu açıdan kendisine verdiği desteği özellikle vurgulamak gerekiyor. O da her zaman mütevazı hayatıyla babama destek oldu.

Yıllarca mekenizması iyi çalışmadığı için kağıtlar ile destekleyerek kullandığı 0.5 uçlu kalemını ve minnacık olmuş ancak halen işe yarar bulduğu için terk etmeye yanaşmadığı silgisini babamla ilgili en özel, eğitici ve değerli anılar olarak saklarım. O kalem ve silgi ile yarattıkları, kendisinin mutluluğu ve huzuru bulması için yeterliydi. Abartısız sürdürdüğü yaşamı ile bilim dünyasına oldukça değerli ürünler çıkarmayı başarıyordu ve halen de başarıyor.

Bir üçüncü unsur içselleştirmiş olduğu “Bilim adamı vasfını bir yaşam biçimi olarak sürdürmesi, benimsemesi”

Mütevazı evimizin kapısı, ben kendimi bildim bileli sabah birlikte çalıştığı öğrencilerine her zaman sabah akşam açıktı. Akşam yemeklerimizde, pazar sabahı kahvaltılarımızda Hamit ağabey, Gökhan ağabey sık sık bizlerle birlikteydiler. Anılarımın arasından sıcak bir kış gecesini Hamit ağabey, ben ve babamın birlikte Osmanlı İmparatorluğunun yükselme dönemi haritalarını çizdiğimizi, kuru boyalarla boyadığımızı gülümseyerek hatırlıyorum. Bu sanırım benim hayatımda ilk defa kırık not aldığım tarih sınavı sonrasıydı. Herkes beni teselli etmek için seferber olmuştu.

Yine bu yemeklere dönecek olursak, her konunun özgürce konuşulduğu hoş sohbet ortamlarıydı bu yemekler. Sohbet konuları genelde çok dağınık olurdu. Her ne kadar pozitif bilime kendisini adanmış bir kişinin bakış açıları ile din, felsefe, politika gibi alanlarda yorumlar dinlemek çok zevkliyse de aslında babam genel anlamda siyaset ve politika gibi konulardan pek hoşlanmaz, bu konulara belli bir limitin üstünde ayrılacak zaman ve harcanacak enerjiye acırdı. Sanırım halen de öyle.

Kısaca, babam ekolünü oluştururken yetiştirdiği öğrencileri ile yaşamını paylaştı, her şeyden öte aile ortamını ve ailesini paylaştı.

Önemli bir diğer özelliği üretmeyi sevmesi, “Üretkenliği”

Üretkenlik bir bilim insanı için çok doğal bir özellik. Tüketmeyi sevmesi beklenemez zaten. Halen tüm enerjisini sırasında sabaha dek oturup kendinden sonra gelen genç bilim insanlarına ışık tutacağını düşündüğü kitapları yazmak için kullanıyor.

Aynı zamanda üreten ve çalışan insana saygısı sonsuzdur. Rahmetli anneannem çok çalışkan, sürekli kendisine bir iş yaratan ve çok okuyan, gerçek anlamda aydın bir kadındı. Durduğum an ölürüm derdi bizlere. Babam kendisine o kadar saygı duyardı ki hayatımda ilk kez anneannem öldüğü gün babamın ağladığına şahit olmuşum.

Ancak babamın zevkle ürettikleri sadece makaleleri ve kitapları değil. Belki bir kısmınız bilirler, kendisi annemle birlikte zakkum, hanımeli, güller, karanfiller gibi oldukça çeşitli bitkileri tek bir dal parçasından üretilip adadaki evin bahçesine dikmişlerdir. Bu hüneleri benim gibi elini attığı her bitkiyi öldüren bir kişi için özellikle inanılmaz.

En son değinmek istediğim “Öğretmeyi ve öğrenmeyi sınırsız sevmesi”

O her zaman gönüllü herkesin öğretmeni ve aynı zamanda çalışkan bir öğrenci olmuştur bana göre.

Yaşı ve düzeyinden bağımsız öğrenmek isteyen herkese de saygı duyuyor. Ben lisedeyken arkadaşlarım fizik, matematik sınavları öncesinde bizim eve ders çalışmaya gelir, bizim evde kalırlardı. Babam bana gösterdiği ilginin aynısını onlarla da paylaşırdı. Halen onlarla görüştüğümde ilk işleri bana babamın hatırını sormak olur.

Şimdilerde torunu ile dokuz saatlik zaman farkına aldılmaksızın Skype üzerinden bağlantı kurarak sırasında saatlerce matematik, fizik çalışıyorlar, problemler çözüyorlar.

Melbourne üniversitesinde öğrenciler arasında popülaritesi oldukça artmış gözüküyor. Oğlumun dedesinin performansına öğrencilerin inanılmaz saygısı var.

Halen öğrenci kimliğini koruduğunu sanıyorum. Yakın zamana dek amcamla birlikte, ki kendisi de aynı fakülteden mezundur, üniversite sınavları sonrası o yıl çıkan matematik, fizik, geometri sorularını çözmek gibi bir hobileri de vardı. Halen sürdürüyorlar mı bilemem.

Sanırım babam bir öğrenci olarak bilimin büyüdü dünyasında “Alice harikalar diyarında” gibi yolculuk ediyor. Mihenk taşları ispatları, teoremleri, çözdüğü problemler... Birini çözüp diğerine atlayarak ilerliyor.

Son dönemde bir teoremin ispatına saplanıp kaldığını biliyorum; ancak en kısa zamanda çözeceğini de biliyorum.

Sanırım hepimiz halen yazacağın nice kitap ve makaleleri, çözeceğin problemleri merakla bekliyoruz.

Kendine yaratmış olduğun büyüğü bilim dünyanda hepimiz kendimizce bir şeyler bulduk, öyle ya da böyle oradan beslendik, hayatımızı zenginleştirdik.

Şimdi torunlarının çocuklarına da öğretmen gereken ve ancak senin öğretebileceğini düşündüğüm çok şey var. Öğretiler biraz da ayrıntılarda gizli...

Işığınla bizi aydınlatmaya devam et lütfen! Seni çok seviyoruz!

Küçük kızın.

Prof. Dr. Tayfun Akgül- Sibel hocam; çok teşekkürler.

Böylesi bir müthiş ilişkiler sürekliliği yaratan hocamızın, elektromanyetik alanlarda süreksizlik problemleriyle uğraşması da ilginç bir ilişki diye düşünüyorum.

Hocam, sizi kürsüye davet ediyorum; Prof. Dr. Mithat İdemem.

Prof. Dr. Mithat İdemem

Değerli dostlarım, kıymetli zamanınızı harcayarak buraya geldiğiniz için hepinize çok teşekkür ederim. Bu toplantının esas düzenleyicisi, fikir babası, yanlış bilmiyorsam Selçuk Esen ve EMO. Onlar böyle bir gelenek oluşturmak çabası içindeler. Umarım, ulusal geleneklerimiz içinde yer almayan bu etkinliği köklü bir biçimde gelenekleştirmeyi başarırlar. Bu nedenle, hem Selçuk Esen'e hem de EMO (İstanbul Şubesi)'nun saygıdeğer başkanı Sayın Erol Celepsoy'a ve diğer yöneticilerine ayrıca teşekkür ediyorum.

Tahminime göre bu günün öncesinde, birkaç hafta boyunca çok yoğun faaliyetler oldu. Ben onların sadece birkaçını, örneğin filmlerin hazırlanması, duyuruların hazırlanması, sizlere iletilmesi vb. teknik nitelikli olanlarını duydum. Yürüttükleri titiz ve yorucu çalışmalar nedeniyle hepsine, perdenin gerisindekilere teşekkürlerimi ifade etmek istiyorum.

Benden önce konuşan değerli dostlarım Erol Celepsoy, Selçuk Esen, Osman Bahadır, Duran Leblebici, Hamit Serbest, Alinur Büyükaksoy, Yorgo Stefanapulos ve Tayfun Akgül'e ve de kızım Sibel'e, benim için söylemiş oldukları onurlandırıcı sözleri nedeniyle candan teşekkür ediyorum. Onların değerlendirmeleri benim için büyük onur vesilesi oldu. Sözlerini her zaman hatırlayacak, mutluluk duyacağım.

Size gönderilen duyuru mesajlarında ve dışarıdaki panolarda görmüş olduğunuz iki şey dikkatinizi çekmiş olmalı. Bunlardan biri, duyurularda yer alan "Romantik yolcu" sözcüğü, diğeri de Cahit Arf'ın el yazısıyla yazılmış olan bir sayfalık bir not. Sizlere bunlarla ilişkili birkaç söz söylemek istiyorum.

Duyuru metinlerini bana gönderdiklerinde oradaki “Romantik” sözcüğü hiç dikkatimi çekmemişti, onu hiç yadırgamamış, doğal karşılamıştım. Bana, yüksek mühendis Mithat İdemem veya Profesör Mithat İdemem gibi gelmişti. Çünkü yıllar önce, benimle yapılan bazı konuşmalarda, birkaç defa, “Ben bilimi ve bilimsel araştırmayı ‘romantik’ bir çaba olarak görürüm”, demiştim. Ben öyle demiştim ama bu duyuruyu hazırlayanlar o sözcüğü nasıl düşünmüşlerdi? Benim

o konuşmalarımı dinlemişler ve oradan mı aktarmışlardı, yoksa kendileri mi onu bana yakıştırmışlardı? Bunu merak ettim ama onlara hiç sormadım.

Çok insan için bilim, bir amaca kolayca erişebilmek için kullanılacak bir araç, bir güç veya bir silahtır. Ben bilimi hiçbir zaman öyle algılamadım. Benim için bilim ve bilimsel araştırma, her zaman, “Romantik” bir çaba oldu. Bazı matematik formüllerinin ve klasik fiziğe ilişkin yasaların matematik ifadelerinin görünümü bana bir resim, heykel veya çiçek kadar güzel ve zarif görünür; başkalarına anlatamayacağım kadar beni derinden etkiler, büyüler. Bazı teoremlerin ve fizik yasalarının ifadesi de bir şiir veya müzik gibi beni duygulandırır. Uzun yıllar İTÜ, Işık ve Okan üniversitelerinde üçüncü sınıf öğrencilerine Elektromagnetik Teori dersleri verdim. Bu dersleri, hiçbir zaman, aldığım maaşın karşılığını ödüyorum hissiyle vermedim. Tam tersine, çok sevdiğim, anlatmaktan keyif aldığım bir hikâyeyi onlara anlatıyormuşum durumunda hissettim kendimi. Duyduğum heyecanı, aldığım zevki onlar da alabilsinler diye konuya, genellikle her kitapta olduğu gibi, Coulomb yasasından başlamadım; yüz yıl kadar daha gerilerden, ‘masalların bilime dönüştüğü o muhteşem yüzyıldan,’ Newton’dan, başlayarak anlatmaya çalıştım. Böylece, onların daha önce değişik fizik derslerinde öğrenmiş buldukları ve görkemli uygarlığımızın

Saygı Buluşması

*Matematik ve
Elektromagnetik Teori*

Bilimsel Çabanın
Romantik Yolcusu

**Prof. Dr.
MİTHAT
İDEMEN**

21 Mayıs 2016
Saat: 13.00
İTÜ Gümüşsuyu Kampüsü
A-501 Tarık Özker Amfisi

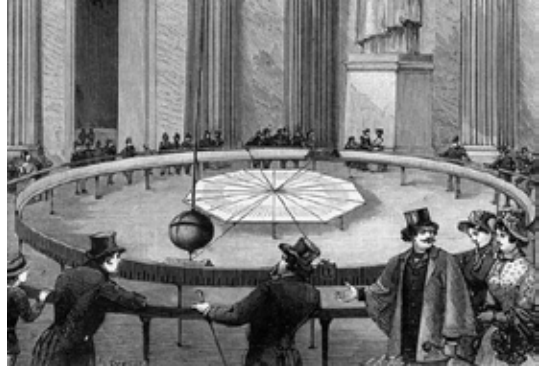
TMMOB
Elektrik Mühendisleri Odası
İstanbul Şubesi

taşıyıcısı konumunda olduklarına inandıkları o ‘basit görünümlü’ fizik yasalarının o korkunç sayıdaki bilgi yığınına nasıl içlerinde saklamakta olduklarını daha kolayca kavrayabileceklerini; benim gibi onları seveceklerini, ciddiye alacaklarını ve onları bize miras bırakanlara saygı ve minnet duyacaklarını düşündüm.

Ben ‘basit’ diyorum ama klasik fiziğin yasaları aslında hiç de basit değil. O ‘basit görünümün’ anlamını doğru kavrayabilmelerini daha başlangıçta sağlamak amacıyla derse, hemen hemen her yıl şu sözlerle başladım: “Şimdi size bir muhteşem yüzyıl hikâyesi anlatacağım. Onu dikkatlice dinlemenizi ve olayı kavramanızı istiyorum. Çünkü size bu ders kapsamında öğretmeye çalışacağım yasalar ve formüller hep bu hikâyenin devamı niteliğinde olacak.”

“Hikâye, bundan 165 yıl kadar önce, 1851 yılında Fransa’da yaşanmış. Bir gün, Fransa’nın önde gelen devlet, bilim ve din adamları Paris’teki Panthéon kilisesine davet edilmiş. Davetlilerin dikkatini ilk çeken şey, kilisenin kubbesinden aşağıya sarkan ince bir ip ve onun ucuna bağlı, yere çok hafif dokunan, koni biçiminde küçük bir cisim olmuş. Koninin durduğu yerin civarında küçük bir bölgeye de çok ince kum serilmiş. Biraz sonra bir görevli koniyi, ipi gergin konumda tutarak, havaya kaldırmış ve davetlilere seslenmiş: ‘Şimdi bu cismi, sağa sola itmeden, serbest bırakacağım. O, tahmin ettiğiniz gibi salınım yapacak ve her seferinde kumun üzerinde bir iz bırakacak. Lütfen, salınımı ve o izi dikkatlice izleyin. Ayrıca, fizik ve matematik bilenler de Newton Yasasını kullanarak salınımın nasıl olacağını hesaplasınlar.’ Herkes yerdeki izin aynı, yani; salınımın başlangıçta belirlenen düzlemin üzerinde

sürüp gideceği düşüncesindeymiş. Yapılan hesaplar da aynı sonucu vermiş ve fazladan, salınımın periyodunun da 16 saniye olacağını söylemiş. Saniyeler ve dakikalar boyunca salınım sabırla izlenmiş ve hem yerdeki izin hem de

periyodun beklentilere uygun olduğu gözlenmiş. Yarım saat kadar sonra birilerinin sesi duyulmuş: ‘Arkadaşlar, burada garip şeyler oluyor, yerdeki iz aynı kalmıyor, saatte 10 derece kadar dönüyor’. İzin belirgin biçimde döndüğünü gören bazıları, ‘Acaba Newton’un yasaları mı yanlış?’ diye homurdanmaya başlamış. İşte tam bu anda, toplantının düzenlenmesinde başrolü oynayan Foucault ortaya fırlamış ve ‘Arkadaşlar, biz Newton’un

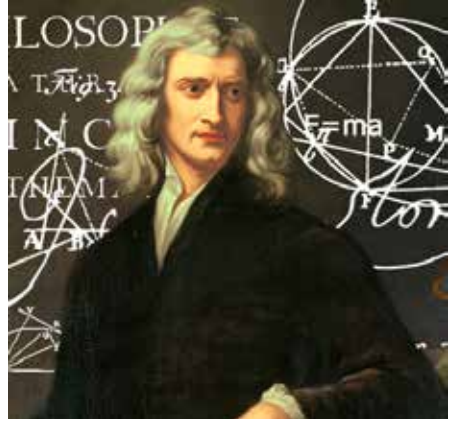
yasalarını 200 yıldan beri çok sayıda mühendislik problemimizin çözümünde kullandık ve hepsinde de büyük başarılar sağladık. Newton yasalarının geçerliliğinden şüphe etmemize gerek yok. Hem öngöründe bulunmuş olan hem de hesap yapmış olan arkadaşlarımızın hatası şurada: Hesap için temel aldıkları yasa, çok küçük boyutlu iki cismin birbirine etki ettirdiği kuvvet, aralarındaki uzaklığın karesi ile ters orantılıdır, şeklinde ifade edilen yasadır.’

Onlar bu yasayı, kilisenin tabanını ve yan duvarlarını koordinat yüzeyleri olarak oluşturulan referans sisteminde uygulayarak hesaplar yaptılar ve deneyle uyuşmayan, bir sonuç buldular. Dikkatinizi çekmek isterim ki; çekim yasasının o çok basit görünümü özel bir soyut sistem’den, Galile referans sistemi adı verilen sistemden bakıldığında doğrudur ve kiliseye bağlı sistem böyle bir sistem değildir. Salınımın başlangıcında kilise Galile sistemlerinden biri ile çakıştı. Başlangıçta gözlenen ilk koşullar göz önüne alınarak yapılmış olan matematik analiz, o Galile sisteminde geçerli olan ifadeleri üretti. İlk birkaç saniye veya dakika süresince yapılmış olan gözlemlerin hesaba ve öngörülere uygun olmasının nedeni bu idi. Fakat zaman ilerleyince, kilise ile hesabın geçerli olduğu Galile sisteminin çakışıklığı bozulmaya başladı. Bu nedenle, Galile sisteminde geçerli olmaya devam eden sonuçlar kilisede geçerliliğini yitirdi. Zaman ilerledikçe kilisenin Galile sisteminden uzaklaşmasının nedeni, kilisenin üzerinde yer aldığı Dünya’nın hem Güneş’in hem de kendi ekseninin etrafında dönüyor olmasıdır. Bu etkileri azaltmak için, şöyle bir sistem tanımlayalım. Orijini Dünya’nın merkezinde olsun ve bir eksen Dünya’nın kendi dönme eksenine paralel bulunsun. Diğer iki eksen de, Dünya’nın merkezini sabit görüyormuş gibi uzak olan iki sabit yıldız doğru yönelmiş olsun. Bu sistem başlangıçta bir Galile sistemi ile çakışıklıdır ve başlangıç koşulları ile yapılan hesap (biraz önce yapılmış olanın aynı) o sistemde geçerlidir. Zaman ilerledikçe, o sistemin soyut Galile sisteminden uzaklaşması sadece Dünya’nın Güneş etrafındaki hareketi ile olur; Dünya’nın kendi eksenini etrafındaki hareketinin etkisi artık yoktur. Güneş etrafındaki hareket çok yavaş olduğu için, hesabın sonuçları ile gözlemlerin çakışıklığı mükemmel denecek kadar güzeldir.

Foucault’nun önermiş bulunduğu sistemde salınım, başlangıçta herkesin öngördüğü gibi, sabit bir düzlemin üzerinde gerçekleşir. Salınımın kiliseden bakıldığında nasıl görüldüğünü anlamak için bir koordinat dönüşümü yapmak gerekir. Oldukça basit bir matematik probleminden ibaret olan bu dönüşüm, kilisenin tabanındaki izin (yani, salınım düzleminin) 34 saatlik bir periyotla dönmekte olduğunu gösterir ve gözlemlere tıpa tıp uyar.”

Sabırla anlattığım bu hikâyenin sonunda öğrencilere sordum:

“Doğa’ya ilişkin yasalar, örneğin Newton’un çekim yasası için şimdi ne düşünüyorsunuz? Onlar gerçekten bildiğimiz gibi basit mi?”

Çocukların kafası karışmış olduğu için cevabı da ben veriyordum: “350 yıldan bu yana ortaya çıkarmış olduğumuz klasik fizik yasaları sadece o soyut Galile

referans sistemlerinde o basit halleri ile geçerlidirler. Örneğin, hikâyede görmüş olduğumuz gibi, iki maddesel noktanın birbirine uyguladığı çekim kuvvetinin aralarındaki uzaklığın karesi ile ters orantılı olması, kiliseye bağlı sistemde her zaman doğru değildir. Kilisede her zaman geçerli olabilecek bir yasa söylemeye kalkışsaydık başarılı olabilir miydik, bilemiyorum. Başarsaydık bile sonucun ürkütücü boyutta, çok karmaşık olacağını söyleyebiliriz. Çünkü o ifade, her şey bir yana, onunla yapılacak olan matematik analizin sonunda Paris’teki salınım düzleminin 34 saatlik periyotla dönmekte olduğuna ilişkin bilgileri de içinde barındırıyor olmak zorundadır. Böyle bir yasanın ne kadar çok karmaşık olabileceğini tahmin edebilirsiniz.”

Etkileşimin uzaklığın karesi ile ters orantılı olma iddiası, Newton’dan yüzyıl kadar sonra ortaya konan Coulomb yasasının ve ondan da kırk yıl kadar sonra ortaya konan Biot-Savart yasasının da temelini oluşturur. Öte yandan biliyoruz ki; Maxwell denklemleri bu yasaların üzerine oturmakta, Lorentz formülleri de Maxwell denklemlerinden çıkmaktadır. Bu demektir ki; klasik fizik yasalarının tümünün o basit biçimleri sadece Galile referans sistemlerinde geçerlidirler. Eğer Newton üçyüz elli yıl kadar önce, dahiyane bir sezgi ile Galile referans sisteminin varlığını postüle etmemiş olsaydı bilim ve onun uygulamasından ibaret olan teknoloji asla gelişemezdi. Başka bir deyişle, çağdaş uygarlığımız, aklımızın ürünü olan soyut Galile referans sisteminin üzerine oturmaktadır. İşte beni büyüleyen bu sezgi ve onun sonucu olan basit görünümlü bilim yasalarıdır. Onları ortaya çıkarmak amacıyla beynini zorlamış olanlara, özellikle de Galile ve Newton’a hep minnet duyarım.

Bilimimizin temelini oluşturan yasalar, basitlikleri ve zarif görünümlerine ek olarak, doğurdıkları görkemli sonuçlar nedeniyle de beni heyecanlandırırlar ve duygulandırır. Yaşamımızı etkileyen sayısız teknolojik ürünlerin bazılarını

burada sıralamak istemiyorum. Onların çoğunu herkes biliyor ve kullanıyor zaten. Hoş görünüze sığınarak, onların dışında kalan, benim çok önemseydiğim başka bir sonuçtan size söz etmek istiyorum.

Bugün Dünya'da çok insan yaşıyor, her tarafta. Dine meraklı olanlar gibi konuşursak, diyebiliriz ki; hepimiz Adem ile Havva'nın torunlarıyız. Havva anamız ile aramızda bir milyon kuşak gelip geçmiş ise hepimiz Havva anamıza göre aynı yaştayız ve kardeşiz. Kardeşlerimin nasıl yaşadıklarını, bilimimizin sağladığı uygarlıktan ne ölçüde yararlanmakta olduklarını anlamak için etrafa bakıyorum. Afrika'nın, Okyanus adalarının, Güney Amerika'nın bazı köşelerinde yaşayan kardeşlerimizi belgesel filmlerde görüyorum. Çırlıçıplaklar, Güneş vb. etkilerden korunmak için ağaç dallarından ve çamurdan yaptıkları barınaklarda yaşıyorlar. Buldukları meyve, sebze vb. bitkilerle, yakaladıkları böcek ve hayvanları bir işleme tabi tutmadan yiyor, etrafta buldukları çamurlu suları içiyorlar. Yirmi otuz yaşlarında olanların bile dişleri dökülmüş, ciltleri kırış kırış, derileri sarkıyor, karınları şiş veya kaburgaları sayılıyor. Çıkardıkları çok az sayıdaki farklı ses aracılığıyla yakın mesafeden iletişim sağlıyorlar. Etrafta gözledikleri doğal olayları, hastalıkları, ölümü ve benzer olayları bize gülünç gelen biçimde yorumluyorlar, önlemeye çalışıyorlar. Örneğin, Güneş tutulduğunda tamtamlar çalarak gürültü çıkarıyorlar, böylece Güneş'i kaçırmaya çalışan kötü varlıkları korkutup Güneş'i kurtaracaklarına inanıyorlar. İlkokul kitaplarımızda 'insan konuşan hayvandır', diye bir tanım vardı. Apaçık biçimde, bu kardeşlerimizin durumu o tanıma çok uygun düşüyor. Burada hemen belirtmek isterim ki; şimdi kullandığım ve biraz sonra da kullanacağım bu deyim bakarak benim bu kardeşlerimi hor gördüğüm gibi bir sonuç çıkarılmasın. Bana göre o kardeşlerimiz çok saf ve masumdur.

Yeryüzünde daha başka bir bölgeye, örneğin kuzey Avrupa'ya veya Amerika'ya baktığımda uygarlığın gelişimine katkı sağlayan kardeşlerimizi görüyorum. Onların çok değişik türden giysileri var; sadece korunmak amacıyla giyinmiyorlar. İşe, konsere, davete, düğüne, cenaze törenine, spor yapmaya giderken değişik türden elbiseler giyiyorlar. Yürüyüş için, tenis için, ata binmek için, yüzmek için, denize dalmak için, karda kaymak için değişik elbiseler kullanıyorlar. Üzerlerinde taşıdıkları, saat, gözlük, kalem telefon vb. aletler var. Yiyeceklerini doğadan sağladıkları halde tüketmiyorlar, çok karmaşık yöntemlerle hazırlıyorlar. Hatta sadece beslenmek amacıyla yiyip içmiyorlar da. Zevk için, çok değişik yöntemlerle hazırladıkları yiyecek ve içecekleri de var. Aralarındaki iletişim ancak binlerce sözcükle sağlanabiliyor.

Sözcüklere ek olarak, yazı ve işaretler kullanarak da iletişim sağlıyorlar. Doğal olaylara ilişkin, oldukça etkin bilgilere sahipler. Örneğin, Güneş'in ne zaman tutulacağını ve Dünya'nın neresinden en iyi biçimde gözlenebileceğini bir yıl öncesinden; fırtınaların, kasırgaların nereleri etkileyeceğini birkaç gün öncesinden biliyorlar. Oturdıkları yerden bir düğmeye basıp onbinlerce kilometre ötedeki şehirleri, evleri, araçları, o evlere girip çıkanları gözlüyorlar. Gerek gördüklerinde bir düğmeye basarak, örneğin, Hazar Denizindeki bir gemiden fırlattıkları füzeleri onbinlerce kilometre ötede Suriye'de bulunan bir evin üzerine indiriyorlar. İstedikleri zaman Ay'a gidip geliyor, oradan taşlar getiriyorlar. Yaşamlarını tatsız hale sokan organlarını, örneğin, dişlerini, böbreklerini, kalplerini vb. çıkarıp atıyor, yerlerine başkalarını koyuyorlar. Her zaman sağlıklı, güzel ve dinç görünüyorlar.

Konuşan hayvan konumundaki kardeşlerimizle uygar kardeşlerimiz arasındaki bu fark sadece bilimin eseridir. Bu korkunç fark bana matematikçilerin, özellikle de sayılar teorisi ile ilgilenenlerin sevdiği bir sözü hatırlatıyor. 19. yüzyılda Almanya'da yaşamış olan Kronecker (şöyle) demiş: 'Tanrı tam sayıları yarattı; diğer sayılar insanın eseridir'. Buna bakarak biz de şöyle diyebiliriz: 'Tanrı konuşan hayvanı yarattı; uygar insan bilimin eseridir'. Bilimin bu görkemli ürünü, beni çok etkileyen bir diğer sonucudur.

Konuşan hayvan konumundaki kardeşlerimizle çağdaş uygarlık düzeyindeki kardeşlerimiz arasındaki bu korkunç farka bakarak, bazen, şu anda yaşamakta olan bütün kardeşlerimizi bir sıralamaya tabi tutmak hevesine kapılıyorum. Özellikle de ulusumuzun ve onunla birlikte kendimin konumunu belirlemek istiyorum. Bu amaçla, önce, konuşan hayvan konumundaki kardeşlerimizi bir doğru parçasının sol ucuna, uygarlığımızın oluşumuna katkıda bulunanları da sağ ucuna koyuyorum. Sonra, diğer toplumları, bu iki uçtakilere olan benzerliklerine bakarak bir yere yerleştiriyorum. Örneğin, ulusumuzun konumunu saptamak için, her akşam televizyon ekranlarında gördüğümüz kadın ve erkek kardeşlerimize bakıyorum. Hepsinin son moda elbiseleri, kollarında pahalı saatleri, son model lüks arabaları, uçakları, muhteşem villaları, sarayları var. Teknolojinin bütün olanaklarını çok rahat kullanıyorlar. Buna bakarak, uygar kardeşlerimizi hatırlıyorum ve toplumumuzu uygar kardeşlerimizin yanına, sağ tarafa yerleştiriyorum.

Biraz sonra ekranda, bir tepenin yamacına toplanmış büyük bir kalabalığı ve önlerinde, orkestra şefi gibi onlara dönük birini görüyorum. İki yana açılmış kollarını sallayarak, topluca bir şeyler yapıyorlar. Spikerin anlattığına göre o kalabalık, bir şehrimizin

halkı, şef de o şehrin belediye başkanı. Yağmur yağsın, kuraklık olmasın diye Allah'a dua ediyorlarmış. Ne istediklerini Allah kolayca anlayabilsin diye de, açık kollarını hafifçe sallayıp elleriyle aşağıyı gösteriyorlarmış. Bunu görünce hemen konuşan hayvan konumundaki kardeşlerimizi hatırlıyorum. Toplumumuzun konumunu biraz sola, onlara doğru kaydırıyorum.

Daha sonra ekranda, ağlayan, feryat eden bir kalabalık beliriyor. Genç çocukları teröristlerce öldürülmüş. Üzüntüleri tümüyle içimi kaplıyor. Karşılarında mütebessim bir çehre. Hemen fark ediyorum: bir profesör, ülkemizin en iyi okullarında eğitim görmüş. Dediklerini siz de duymuşsunuzdur, mealen şöyle: 'Ne mutlu size ki; sevgili oğlunuz, babanız, eşiniz, kardeşiniz şehit oldu. Onu melekler karşıladı, hurilere teslim etti. O şimdi hurilerle beraber, mutlu. Allah'a dua ediyorum, ben de şehit olayım diye. İnşallah ben de bir gün şehitlik mertebesine nail olurum...' Gene, konuşan hayvan konumundaki kardeşlerimizi hatırlıyorum ve toplumumuzun konumunu biraz daha sola, onlara doğru kaydırıyorum.

Bir başka görüntü daha: Büyük bir kalabalık; karşılarında kendinden emin, kızgın bir kardeşimiz. Tane tane söylüyor: 'Yaradılanı severim yaradandan ötürü'. Kalabalıktan çılgınca alkış. Çok hoşuma gidiyor. Bitleri, keneleri, veba ve menenjit mikroplarını, hırsızları, talancıları, katilleri, her şeyi seven kardeşlerimiz. Eşine zor rastlanabilecek ermişlik nümunesi. Yunus Emre'den, Mevlana'dan daha ötede. Hatip devam ediyor: 'Onlar, bizler, kininizi unutmayın, vb.' Kafam karışıyor. Hem her canlıyı sevmek, hem kini unutmamak. Nasıl bir mantık... Toplumumuzun konumunu konuşan hayvanlara doğru biraz daha kaydırıyorum.

Bir görüntü daha: Ülkemizde örgütlenmiş, eğitilmiş, yasadışı yollardan sınırı aşmış, Suriye'ye geçmiş bir grup kardeşimiz. Spiker soruyor: 'Siz niçin buradasınız?' Cevap veriyorlar: 'Biz cihatçıyız, cihat için buraya geldik.' Spiker devam ediyor: 'Cihatçısınız da ne yapıyorsunuz?' 'Yaptıklarımızı kaydettik, size gösterelim' diyorlar. Görüntüler gayet net. Allahüekber deyip tanımadıkları Suriyelilerin üzerine bomba fırlatıyorlar... Başarılarından memnun, mutluluk duyarak anlatmaya devam ediyorlar: 'Allah'ın emrini yerine getiriyoruz; cihat bize farz kılınmıştır.' Allah'ı hoşnut etmek için cihat yapıyorlarmış. Bu yolda ölürlerse şehitlik mertebesine erişecekler, huriler tarafından ağırlanacaklarmış... Hiç düşünmeden toplumumuzun konumunu sola biraz daha kaydırmayı, konuşan hayvan konumundaki kardeşlerimize bitişirmeyi düşünüyorum ama hemen irkiliyorum. O konuşan hayvan konumundaki kardeşlerimiz çok masum ve saflar; başka

insanlara, hayvanlara ve doğaya asla zarar vermiyorlar. Beslenmek için ağaçların meyvelerini koparıyorlar, barınak yapmak veya ateş yakmak için dallar koparıyorlar, beslenmek amacıyla hayvanları avlıyorlar ama bunların hepsini doğal sınırlar içinde yapıyorlar. Diğer insanlar, kurtlar, kuşlar ve balıklar da yaşamlarını sürdürmek için aynı şeyi yapıyorlar.

Prof. Dr. İdemen, Matematik Bölümünde Cahit Arf ile paylaştığı ofiste, Prof. Eldar Veliyev ve Prof. A. Büyükaksoy ile

Sonuçta toplumumuzu nereye yerleştirmem gerektiğine karar veremiyorum, üzülüyorum ve içimde bir acı duyuyorum. Hemen Cahit Arf'ı, O'nun konuşmamın başında sözünü ettiğim o notunu hatırlıyorum.

TÜBİTAK'ın Gebze'deki Araştırma Merkezinde uzun yıllar Cahit Arf'la aynı odayı paylaştık. Sabahları aynı otomobilde beraber gider, akşamları beraber dönerdik. Yol boyunca her konuda bol bol konuşur, dedikodu ederdik. Ama odamızda masalarımıza kapanır, birbirimizin zamanını heder etmeden, sessizce çalışırdık. Bundan 32 yıl kadar önce bir gün, 1984'de, akşama doğru Cahit bey masasından kalktı, bana doğru geldi ve o zamana kadar yazmaya çalıştığı bir sayfayı diğer elindeki kitapla birlikte bana uzatarak şöyle dedi: "Mithat, bu kitabı öğrenci iken okumuş ve çok sevmiştim. Onu sana hediye etmek istiyorum. Kütüphanende gördükçe beni hatırlarsın." Hemen saygıyla ayağa kaktım, teşekkür ettim ve kitapla beraber o notu da aldım. Konuşmamın başında sözünü ettiğim not işte o yazıydı. Selçuk Esen'in dışarıdaki panolara yerleştirmiş olduğu o notta okumuş -veya okuyacak- olduğunuz gibi, Cahit bey, o notta, ulusumuzun

uygarlığın oluşumuna katkı sağlamamış olmasından dolayı çok üzüntü ve hatta acı duyduğunu söylüyor. O gün Cahit bey 74 yaşında idi, ben ise 49. O günün koşulları içinde, o yaşında, Cahit beyin sözünü ettiği o acıyı anlayamamışım galiba. Çünkü acıya neden olan konuyu onunla konuşmamış, onu birazcık da olsa teselli etmeye kalkışmamıştım. Bunu, Cahit beyi kaybettikten sonra, yaşım biraz daha ilerleyince, anlamaya başladım ve çok pişmanlık duydum. Keşke onunla biraz konuşsaydım, acısını paylaşırdım.

Selçuk Esen bu toplantı için bazı resimler almak amacıyla bize geldiğinde önüne bir yığın resim koymuş ve ilgi duyduklarını seçmesini istemiştım. O resimlerin arasında Cahit beyin o notunun kopyası da çıktı. Selçuk'a, 'bak bu inci gibi yazı Cahit beyin el yazısı' dedim. Selçuk yazıya kısa bir göz attıktan sonra, 'ben bunu aldım', dedi. Ben de, 'aslı bende var, senin olsun' diyerek verdim. Sonra, Selçuk'un o yazıyı hem duyuruya fon oluşturacak biçimde değerlendirdiğini hem de panoya koyduğunu gördüm.

Cahit bey öldükten sonra o günü, masasında sessiz sedasız o notu özenle yazışını, sonra aynı sessizlikle kalkıp önüme gelişini ve kitabını, yazdığı notla birlikte bana uzatışını çok sık hatırladım. Her hatırlayışımda boğazımda bir şeyler düğümlendi, aynen şimdi olduğu gibi. Ve de her seferinde, sözünü ettiği o acıyı içimde hissettim. Eminim o acı ile birlikte gitti...

Size söyleyeceklerim bu kadar. Ama izninizle, son bir şey daha söylemek istiyorum.

Sanırım biraz sonra bana bir plaket verecekler. Onlar o plaketi aslında bana değil, duyuruda sözünü ettikleri "Bilimsel çabanın romantik yolcusuna" veriyorlar. Ama ben o yolculukta yalnız değildim. Eşim Güner ve çocuklarım Siren, Murat ve Sibel de benimle beraberdi. Hiç sızlanmadan, o yolculuğun kaderi olan maddi ve sosyal zorlukların tümünü benimle paylaştılar. Bu nedenle, o plaketin onlara da verilmiş olacağını düşünüyorum ve bu vesileyle, göstermiş oldukları sabır ve destek için onlara da teşekkür ediyorum.

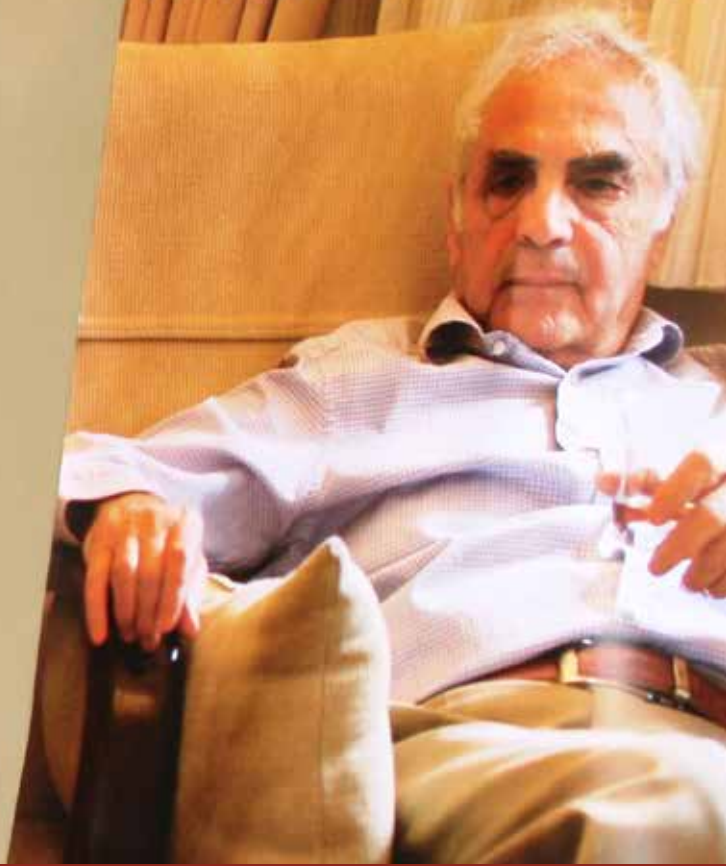
Tekrar hepinize teşekkür ederim.

Prof. Dr. Tayfun Akgül- Hocam; çok teşekkürler.

Müsaade ederseniz, katkıda bulunmak isteyenlere söz verelim mi? Zamanımız da var.

Selçuk Esen beyi buraya davet ediyorum.

prof. Dr.
MİTHAT
İDEMEN

SALONDAN KATKILAR

Prof. Dr. Tarık İdemem
Üniversitesi Gümüş

Selçuk Esen- Merhaba arkadaşlar.

Şimdi bu işlerle ilgilenmeye başladıktan sonra, arkadaşlarımla büyük bir bölümü beni gerek telefonla, gerekse de e-posta yoluyla aradılar. Arkadaşlarımla bir tanesinden çok enteresan bir mektup aldım. O mektubun tamamını hocama vereceğim. Alt taraftaki kısmına bilimsel bir şeyler yazmış, felsefe yapıyor Nurettin Değirmenci ama ön kısmı kendisinin derslerdeki iletişimine ilişkin, onunla geçen süresine ilişkin bir bölüm.

“İTÜ’deki şaşkınlıklarım

Matematiği unuttun, bütün nesne hareket ve hareket aralıkları birbirine karışır. Bir an için insanların isimsiz olduğunu düşünün...

Mühendislik matematiği derslerini Doç. Mithat İdemem veriyordu. Mithat İdemem matematik dalında oldukça yetenekli, dar kalıplara sığmayan düşünür ve bilim adamıdır. Derslerini anlatır, sonra anlamadığınızı yüz hatlarınızdan, gözlerinizden, oturduğunuzdan anlıyorum der gibi sınıfı incelerdi. Tekrar anlatırdı ama anlamıyorduk. İmtihanda soruları dağıtır, ‘Defter kitap açmanız serbest, birbirinizi rahatsız etmeniz yasak’ derdi. Defter sayfalarındaki yazılar yavaş yavaş okunur, kitap sayfaları hızla çevrilir, yazılı kâğıdına azıcık bilgi yazılabilirdi. Kuşkusuz bu kadar bilginin yazılı kâğıdına dökülmesiyle ders geçilemezdi. Bir gün Mithat İdemem’e gitmek için bir minik toplantı yaptık. Hocamızdan şunu isteyecektik: Defter, kitap açılmasın. Arkadaşımızın biri olaya müdahale etti ve ‘Mithat İdemem için bundan kolay ne var, defter, kitap kapalı der ve isteğimizi yerine getirir. Bizim kazancımız ne olacak’ dedi. Düşündük taşındık ve arkadaşımıza hak verdik. Başka bir arkadaşımız, ‘Defter kitap açık olmayınca, Mithat İdemem kolay soru sorar’ dedi. Bir başkası, ‘Mithat İdemem için zor matematik sorusu yoktur ki zorluk bizim içindir’ diye defter ve kitapların serbest olmasının yararını savundu. Böylece kendi halimize gülererek dağıldık.

Sorun nereden kaynaklanıyordu; Mithat İdemem’in belleğinde, diyelim 3.000 kavram vardı, biz ise ancak 500 kavrama sahiptik. 3.000 kavrama sahip bir bilge ile 500 kavrama sahip bir lise öğrencisi arasındaki iletişim sığıması 500 kavramla sınırlıdır. Mithat İdemem bizleri yukarıya, bizler ise onu aşağıya çekmeye çalışıyorduk. Doğa kolaylıktan yanadır. Doğa bize yardım ediyor. Tanrılar,-doğanın ikinci yasası- insana göre haklıdan ölçüden yana değil güçlüden yana olur. Bu nedenle insanlık tarihinde sıradan insanlar bilgelere acı çektirmiştir. Bilgeler de gördükleri kadarıyla insanların haline gülmüş ve acımıştır. Sağduyu da sıradan insanı esir almış, evrensel ölçüdeki sürekli dahileri haklı çıkarmıştır.”

Bir diğer anı da Ahmet Dervişoğlu hocamın bir değerlendirmesi. Bize bir video göndermiş, daha önceki söyleşilerinden alınmış bir video. Ancak, biz hazırlamış olduğumuz videonun içine format sorunu nedeni ile ekleyemedik. İstanbul Teknik Üniversitesi Rektörlüğü seçimlerindeki bir olay.

Rektörlük seçimi sırasında Duran hocam rektör adaylarından birisi ve Elektrik Fakültesinin tümü Duran hocamdan yana tavır alırken, Elektrik Fakültesi içindeki (isimler belli; ama söylemek doğru olmadığı için söyleyemiyorum) birilerinin de bozgunculuğu ile bu iş olmamış. Sonrasında da olaylar tırmandırılmaya başlanmış; hocamın arkasından enteresan şeyler yürütürken sevgili hocam gitmiş, bunların böyle olmaması gerektiğini, rektör seçilen hanımefendiye anlatmış.

Bu olayların sonrasında da kendisi, “Evet, siz kazandınız, ama ben artık buradan gidiyorum” deyip Teknik Üniversiteden ayrılma kararı almış. Hemen onun arkasında ki gelişmeler tuhaf, dekan o dönemde Sayın Ahmet Dervişoğlu.

Sayın Ahmet Dervişoğlu’nun söyledikleri şu: Görüşmeden iki gün sonra, Mithat hocamın kapısındaki isim levhasını indiriyorlar. Olay, hocamla beraber tavır takınan aynı şekilde davrananların tepkisine neden oluyor ve Ahmet Dervişoğlu, dönemin Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel’e bir mektup yazıyor:

“Yapılan işin gerçekten bilim, ahlak ve insanlıkla ilgisi olmadığı gibi, bir bilim insanının oradaki levhasının indirilmesinin hiçbir şeyle ilgisi yoktur. Bir de o levha oradan ölse bile indirilmemesi gereken bir levhadır.”

Mithat hocamla birlikte, çekimler sırasında çok şeyler paylaştık Ben kendi adıma şu kadarını söyleyeyim: Ben, yetmişli yaşlara dayandım. Uzunca bir öğrencilik dönemim oldu. Bu sıraların büyük bir bölümünü epeyce eskittim. Ancak inanmanızı istiyorum bu üç aylık dönem içinde yaşadığım mutluluğu, bugünkü buradaki birlikteliğin mutluluğunu ben yaşamım boyunca çok yaşamadım. Böylesi bir duygunun içindeyim: Bir defa, her şeyden evvel sadece Ahmet örgütülüğü, Mehmet örgütülüğü veya Selçuk örgütülüğü değil; bunun arkasında Elektrik Mühendisleri Odasının dev bir örgütülüğü var ve biz onlarla beraber yaptık bu işi.

Prof. Dr. Tayfun Akgül- Size kapanış konuşmasını da vereceğim.

Selçuk Esen- Peki, teşekkür ediyorum. Bu kadar da iyiydi.

R

SIRI

"Elektronik Alimler Kilişinir geytigünde basim bir hayalin vandi. İyri matematik temele istivat, matematik bizi güçlü bir insani kileri olma. Çünkü elektronikteyirik isri emele acemada matematik denklemler üzerine istivat b

...vondeno ki cerasi
...le kilim dab."

Şeyhülislam
...

Prof. Dr. Tayfun Akgül- Prof. Dr. İlhami Çetin hocamızın söyleyecekleri var.

Prof. Dr. İlhami Çetin- Teşekkür ediyorum.

Efendim, bu kadar güzel konuşmalardan, bu kadar güzel konuşmacılardan sonra mikrofonu almak büyük talihsizlik. Bir de kısa konuşmak zorundayız, o da bir talihsizlik, ama teşekkür ediyorum yine de konuşma fırsatı verdikleri için.

Benim, sevgili hocamız Mithat beyle ilgili fazla anım yok. Çünkü ben Teknik Üniversiteye doçent olduktan sonra katıldım. Burada ne okudum, ne doktora yaptım. Her şeyi dışarıda yaptım, yalnız doçentlik sınavına burada girdim. Ondan sonra da öğretim üyesi olarak katıldım. Tabii Mithat İdemem hocamızı tanımayan, sevmeyen kimse yoktu. Onun söylediklerinden ilham, ben de bir iki duygumu dile getirmek isterim.

Önce Teknik Üniversiteye katılınca benim en fazla şaşırdığım neydi; Elektrik Fakültesinde birçok hanım öğretim üyesi vardı, profesör vardı, birçok kız öğrenci vardı. Oysa ben Almanya'nın en eski teknik üniversitesi olan Karlsruhe Teknik Üniversitesinde okumuştum, hiçbir hanım öğretim üyem olmadı. 100 kişilik sınıfta hiçbir kız öğrenci yoktu. Türkiye'deki bu durum beni çok şaşırttı, çok düşündürdü. Bugün bile Almanya'daki olayları az çok izliyorum. 2016 senesinde Almanya'daki üniversite öğrencilerinin anne ve babaları inceleniyor. İstatistik yapılıyor ve 2016 için sorun şu: Öğrencilerin geldiği aile son derece önemli. Yüzde 50'sinden çoğunun anne ve babası üniversite bitirmiş kimseler. Bunun dışındakiler...

Prof. Dr. Tayfun Akgül- Toparlayalım mı hocam?

Prof. Dr. İlhami Çetin- Peki. Bu konuşmalardan bir çağrışım geldi bana, onu söyleyeceğim. Madem bu güzel amfide bundan sonra da böyle törenler yapmak istiyorsunuz, bu amfinin bir anısı da var. Keşke ona da değinen olsaydı. 7 Kasım 1989 günü bu kürsüde ders veriyorum, sınıfta yüze yakın öğrenci var. Birden kapı açıldı en az otuz tanımadığım kişi, sakallı, acayip kıyafetli kimse dersi bastı, bana kaba kuvvet uyguladı, susturdu hatta biraz yaraladı tahtaya bedevi gibi yazılar yazdılar.

Prof. Dr. Tayfun Akgül- Hocam bunu bilmiyorduk, ama biz bunu isterseniz bir seminer yapalım, o zaman konuşalım.

Prof. Dr. İlhami Çetin- Hayır ben bitireceğim, herkesin duymasını istiyorum.

Prof. Dr. Tayfun Akgül- Ama Mithat hocayla ilgili görüştüğümüz

için, sırada Yorgo hoca var, çok önemli bir şey söyleyecek.

Prof. Dr. İlhami Çetin- Hoca televizyonda duyduklarını söyledi, üzüntülerini söyledi, bu üzüntülerin ne zaman başladığını anlatıyorum. O senelerde başörtülü öğrenci derslere giremezdi, biz bunu uyguluyorduk. Böyle bir kaba kuvvet uygulandı, ileri geri sözler söylendi. Dersin sonuna doğru ben sınıfta bağurdım “Yaşasın Mustafa Kemal Atatürk; yaşasın laik Türkiye Cumhuriyeti” diye.

Bunun üzerine öğrenciler sınıfı basanların üzerine hücum etti, kapıya kadar onları kovaladık. Ertesi gün belli başlı gazetelerde Cumhuriyet’te baş sayfada, üstte bu haber oldu. Uğur Mumcu bir yazı hazırladı ve sonunda, “Olaylar hep böyle başlar” dedi. İşte böyle başlayan olay bizi bugüne getirdi. Teşekkür ederim.

Prof. Dr. Yorgo İstefanopulos- Mithat hocamın öğrencisi olmadım, İTÜ’lü değilim. Robert Kolej mezunuyum. Peşinden Amerika’ya gittim, fakat döndükten sonra Boğaziçi Üniversitesi olmuştu bizim Robert Kolej. Orada duyduğum birkaç isimden bir tanesi ve belki birincisi Mithat İdemen, diğeri Münir Ülgür, diğeri hocamız Kemal Sarioğlu idi. Tabii, ben devreci, sistemci, kontrolcu olduğum için, daha fazla Münir Ülgür hocamız, Kemal hocamızla irtibatım oldu. Fakat Ahmet Dervişoğlu bize devrelere geliyordu ve sürekli Mithat İdemen hocadan bahsediyordu ve uzaktan ben tanıdım. Tesadüf bu 1996’da kuruluşundan beri Işık Üniversitesine part-time gidiyordum, 1996’dan sonra 2000 senesiydi belki, koridorun başında, geçerken kapıda Mithat İdemen ismini gördüm. Gireyim, konuşayım dedim, tak tak, kapıyı çalıp içeri girdim, “Sizin isminizi çok duydum ve sizinle tanışmak istedim” diye söze başladım. “Ben de sizin isminizi duydum”

dedi. Ne yapmışım ki benim ismimi duymuş, bilmiyorum; ama eksik olmasın, çok kibardır. Böyle dedi ve o gün, yanılmıyorsam yaklaşık bir saat sohbet ettik, birbirimizin fikirlerini alıp verdik ve ne kadar benzer düşündüğümüzü anladık. Peşinden birtakım daha toplantılarımız oldu. Ben part-time olmama rağmen kendisi beni davet ediyor bütün kurullara ve görüşlerimi de soruyor, değer veriyordu. Gün geldi, teklif alıyorum Işık Üniversitesinden -Mühendislik Fakültesinde dekanlık boşalıyor, süresi bitiyordu Mithat İdemem'in- "Dekan aday olur musun?" diye. Benim bir koşulum oldu; Mithat hoca adaysa ben değilim. Çünkü hem insanlığı, hem bilim insanlığı, "Bilim adamı" da dediler; ama kusura bakmayın hocam, ben insanlığı diyeyim, çünkü adam deyince belki hanımları dışlıyoruz, hanımları dışlamak da hiç istemem. Halef selef olduk ve bana bugün imzaladığı kitaba büyük bir incelik yaparak -çünkü iki ay ben onun dekanıydım, o öğretim üyesi olarak- "Dekanımız Yorgo hocaya sevgilerimle" diye yazdı. Bu kadar incelik, bu kadar tevazu, bu kadar insanlık gerçekten az kişide var. Ben sizi tanıdığımdan çok mutluyum. Var olun, sağ olun, hep üretken olun.

Bu arada siz bir şey söylediniz. Buradan Selçuk Esen beyi kutlamak istiyorum. Ben şanslı hocalardan biriyim. Boğaziçi Üniversitesinden, 33 yıllık bir kariyerdan sonra ayrılırken, bana çok muhteşem bir veda toplantısı yaptılar. Her 10 yıldan bir öğrenci buldular, 1970'lerden, 1980'lerden, 1990'lardan, 2000'lerden ve en son, Mithat hocaya bugün söz verildiği gibi benim konuşmamı istediler. Anılar anlattım. Ben o kadar felsefi konuşamadım, ama neyse. Sadece bir şey söyledim. Genellikle buradan ayrılanlar bayrağa sarılı bir tabut içinde sahneye konuluyor ve arkasından ya ağıtlar yakılıyor yahut da methiyeler düzülüyor; ama ölü hiçbir şey duymuyor. Ben ne şanslıyım ki bu sevgiyi, bu takdiri yaşarken duydum. Dolayısıyla insanları yaşarken onurlandırın. Sizi kutlamak istiyorum. Bu 11 yıl önce benim yaşadığım bir tecrübeyi bugün Mithat hocaya yaşatıyorsunuz. İnşallah diğer yaşayan hocalarımıza da yaşatırsınız.

EMO'yu kutluyorum, candan kutluyorum. En sevenlerden biriyim. E-posta ile bu toplantının duyurusu gelmişti. Telefon ettim "saat kaçta?" diye. İlk gelen duyurularda saati belli değildi. 21 Mayıs'ta, ama saat kaçta, sabah mı, akşam mı, gece mi? Saati sorduk ve bana saati bildirdiler. Maalesef, bu sabah başka bir görevim vardı. Bir vakıf yöneticisiyim. Bizim Rum Ortodoks Kilisesi Vakfının Paşabahçe'deki kilisesinde bir dini bayram günüyüdü. Oradan buraya gelmek benim iki saatimi aldı ayinden sonra, ama hoca için helal olsun, geliyorum. Çok teşekkür ediyorum, sağ olun, var olun.

Prof. Dr. Tayfun Akgül- Efendim, biz de siz yetişmeyince, yarım saat kadar önce, gecikmeli başladık...

Ben Mithat hocamın öğrencisi oldum. Alan derslerini, dalga derslerini Mithat hocadan aldım, ama elektromanyetikte Mithat hocamın ailesine dahil olamadım. Çünkü Alinur hocadan korkardım, çok sertti, asistanıydı. 1982'ydi galiba, aşağıdaki sınıflardan birinde ders yapıyoruz, son haftalar bahar gelmiş, ben de en ön sırada oturuyorum. Genelde hep arkalarda otururdum. Mesela Erdal hocamın derslerinde en arkada otururdum, kaldım dersten, yani vizeden düşük not aldım, sınava girmedim. Mithat hocanın dersinden çok keyif alırdım. Çok berrak anlatırdı. Hoca sorardı da zaten, “Berrak oldu mu çocuklar?” derdi. Biz de “Oldu” derdik. Ama ben onun difraksiyon teorisi adlı doktora dersini aldıktan sonra hocanın ne kadar berrak anlattığını anladım, lisansta anlamamışım. O gün, o derste sınıf müthiş gürültü yaptı. Hoca hiçbir şey söylemedi. “Çocuklar” dedi bir kere, döndü, ikinci sefer “Çocuklar” dedi. Ben geleni tahmin ediyorum, çok da üzülüyorum. Problemin ortasında hoca elindeki tebeşiri bıraktı ve sınıftan çıktı gitti. Sınıf buz gibi oldu. Finalde de o soru geldi, bitmemiş soru. Hepimizin aldığı notu tahmin edersiniz.

İkinci söylemek istediğim şey -hocam bunu bilmeyebilir- TÜBİTAK'ta Uygulamalı Matematik Bölümü başkanırken ve Cahit hocayla gidip gelirken ben de orada çalışmaya başladım. Biz alt kadrolar, hocama, Cahit hocaya, Prof. Dr. Nezihi Canitez'e “Peygamberler” derdik. Onlar geçerken koridorda saygıyla yol verirdik, çok ilgiyle izlerdik, çok severdik kendilerini. Bir seferinde bana referans mektubu verdi, Hamit beyin açtığı Çukurova Üniversitesindeki bölüme başvuracağım. Referans mektubu tabii Mithat hocadan gidince, Hamit beyin yapabileceği bir şey yok! Hoca, “Sen bir şeyler karala, ne işler yaptığını bildir, ben yazarım mektubu” dedi. Hocam mektubu daktiloda çektirirken Cahit hoca vardı karşı masada. “Cahit hocayla da konuşun, sohbet edin” demiştiniz. Cahit hoca da tabii beni sınıyor, hemen bir problem sordu. “Şöyle bir silindir var, kenarından hareketli vektör var” gibisinden... Cahit hoca zekâ derecemi ölçmeye çalışıyordu tabii. Onu hiç unutamıyorum.

Biraz uzattım hocam, ama bunları yıllarca söylemek istedim size, söyleyemedim. Benim burada olma nedenim difraksiyon teorisi dersidir. 1987-1988 yılında o doktora dersinin açılması için beş öğrenciye ihtiyaç vardı. Levent Sevgi, İbrahim Akduman, iki öğrenci daha var, dört kişi. Beşinciye bulamıyorlar. Ben de biyomedikalle ilgileniyorum, difraksiyon teorisiyle falan hiç alâkam yok. Dediler ki, “Şu dersi al da açılınsın. Bak, Mithat hocanın dersi...” Ben, “alırsam kalırım” dedim. “Biz sana yardım ederiz”

dediler. Dersi aldım. İlk hafta derse bir girdim, sınıfta 15 kişi var. Hamit bey var, Alinur hoca var, Eren hoca var, herkes orada. O ders boyunca iki tane problem çözdük. İnanın, her ayrıntıyı halen adım adım hatırlıyorum. Çok şey öğrendim, çok zevk aldım ve bu topluluğun üyesi hissettim kendimi; daha sonra da zaten Hamit beyle yolumuz keşişti.

Sonra, mezun olduğumda transcript'imi almaya Fen Bilimleri Enstitüsüne gittim. Kemal hoca, Fen Bilimleri Enstitüsü Müdürüydü. İmzayı o atacak. Sert, çok sert, Alinur hocadan daha sert diye biliyoruz. Transcripte şöyle baktı, “Bu ne böyle! Biyomedikal, difraksiyon teorisi, computational physics alakasız dersler almışsın” dedi. “Hocam” dedim, “kusura bakmayın, ama ben hoca seçerek dersi alıyordum.” “Olur mu öyle şey, hoca seçerek ders mi alınmış” dedi. “Peki, bu difraksiyon teorisiyle biyomedikalın ne alakası var?” dedi. “Hocam” dedim, ters problemler, MR’da kullanılıyor...” “Ha! Doğru. Aferin!” dedi o zaman.

Son bir şey. Yine uzattım; çok özür dilerim. Hocamızın bu kitabı üzerine ne kadar vurgulasak azdır. Şöyle ilginç bir durum var: Dünyada aldığım en değerli ödüllerden biridir, Mithat hocamın imzası var çünkü bu kitapta. Bunun anısını kısaca anlatayım: Sevgili Kerem Harmancı vefat etmişti ve cenazesine gidiyorduk hep birlikte. Benim de ilk doktora öğrencimin yardımcı tez hocasıydı Kerem hoca. Aynı otobüste Mithat hocayla karşılaşınca -Taşkılla’ya geliyoruz törene- “Tayfun ne yapıyorsun?” dedi. “Hocam, ben IEEE yönetim kurullarından birinde görev yapıyorum. Yayın işleri vesaire gibi işlerle ilgileniyor bu kurul, ara sıra yurtdışına gidiyorum” deyince, “Benim ders notlarım var” dedi. “Parasında pulunda değilim ama bastırılmadı bu ders notları, basılsın isterim” dedi. “Hocam; onların kopyalarını alabilir miyim, PDF kopyalarını?” dedim. Aldım hocamdan. İlk toplantıda yanımda götürdüm. Antennas and Propagation dergisinin baş editörü de o kurulda, iyi ahbabız. Biraz çekine çekine, “Benim çok sevdiğim, çok değerli bir hocamın basıma hazır ders notları var. Bunu kitap olarak değerlendirebilir mi IEEE? Basarlar mı? Bir bakar mısınız?” dedim. “Tabii, yollayın bana” dedi, “Hemen” dedim. Çıkarıp çakmak bellekten -flash disk-, hemen soktuk bilgisayarına, baktık. “Aaa! İdemen” dedi, “Tanıyor musunuz?” diye sordum. “Of course, herkes tanır onu” dedi. Sevincimi anlatamam. Birkaç ay sonra da kitap hızla basıldı. Bunu da anlatmak istedim.

Teşekkür ediyoruz hocam, sizi çok seviyoruz.

Prof. Dr. Coşkun Özdemir-Sizleri selamlıyorum ve arkadaşım Osman Bahadır'a teşekkür ediyorum bana bu fırsatı verdiği için.

Ben İstanbul Tıp Fakültesi Nöroloji Anabilim Dalından emekliyim efendim. Tam 20 yıl oldu. Ben, artık hemen hemen bütün toplantılarda eğer Muazzez İlmiye Çığ yoksa o topluluğun en yaşlısı oluyorum. Efendim, ben tabii

öğrencisi olmadım; ama oğlum öğrencisi oldu, 1985 mezunu. Ondan övgüsünü duydum, dinledim. Zaten ismen onu ünlü bir bilim adamı olarak tanıyorum. Hemşerim oluyor, Urfa'lı. Uzun yıllar önce Yurt Ansiklopedisinde, Urfa cildinde benimle birlikte sayın hocanın da adına raslamış ve okumuştum.

Efendim, ben konuşmanın cazibesini çok iyi biliyorum. İnsanlar, birikimli insanlar konuşmaya doyamazlar. Doğrusu, benim de söyleyeceğim o kadar çok şey var ki, yaşadığım pek çok şey var onu bir kitapta, çok okunan bir kitapta yazdım. "Urfa'dan Harvard'a" isimli bir kitabım var. Çocukluk hatıralarımı anlattım. Onu geçen ay Urfa'da bu çocukluk hatıralarımı bir bakanın ve milletvekillerinin önünde anlattım. Sadece şunu söylemek istiyorum, çok büyük bir birikimim var, ama çocukluğumdaki Türkiye'yi ve Urfa'yı anlatmak istiyorum dedim. Efendim, ben altı yaş büyüğüm sayın hocadan. Ben çok güzel bir çocukluk yaşadım Urfa'da. Tiyatro vardı akşamları halkevinde, resimlerini biraz evvel Mithat hocaya gösterdim. Babam, annem iki öğretmendi, Cumhuriyet öğretmeni. Birlikte çalışan o öğretmenler için kimin Türk, kimin Arap, kimin Kürt olduğu gibi bir sorun asla yoktu ve çok güzel bir dayanışma içinde çok güzel şeyler yapıyorlardı.

Bu dar zaman içerisinde şunu söylemek istiyorum, şununla sınırlamak istiyorum: Tiyatroların yanı sıra müzik çalışmaları vardı, halk oyunları vardı hatta yüzme müsabakaları vardı, o kutsal göllerden birisi elverişliydi, bir havuz gibiydi. Sanat ve kültür faaliyetleri Urfa'da son derece zengindi. Ama bu benim lise çağımda, çok partili düzen başlarken sona erdi. Çünkü Urfa'nın ağaları çıktılar meydana ve onları hep Demokrat Parti, arkasından da CHP milletvekili yaptı. Onların da ne yaptığını biliyorsunuz eminim. Hasan Ali Yücel'i devirdiler, bundan daha büyük bir darbe olmamıştır Türkiye'de. Ve ondan sonraki darbe de ondan aşağı değildir, Köy Enstitülerini yıktılar. Oradan isterseniz buraya

atlayayım hiçbir iktidar... Geçen hafta Faruk Çebi'ye söyledim bunu, kitabımı verirken: "Bu benim kitabımda sizin iktidarınıza ağır eleştiriler okuyacaksınız, ama mesele etmeyin. Ben 60 seneden beri muhalefet ediyorum, hiçbirinin taraftarı olduğum hiçbir iktidar olmadı; çünkü hiçbirisi Atatürk'ün çağdaşlık ve uygarlık hedefini benimsemedi" dedim.

Şu tecrübelerimi söyleyeyim; üniversitede ilk defa olarak 1968'de başladım öğretim üyeliğine, bundan birkaç yıl önce...

Prof. Dr. Tayfun Akgül- Hocaya gelebilir miyiz?

Prof. Dr. Coşkun Özdemir- Evet, şimdi Mithat hocayı takdir edecek durumda değilim, ama onunla...

Prof. Dr. Tayfun Akgül- Size ayrı bir panel yapalım.

Prof. Dr. Coşkun Özdemir- Mithat hocanın çok değerli bir bilim adamı olduğunu çok iyi biliyorum ama benim onu takdir edecek halim yok. Sadece Urfalı olmasından, bir hemşerim olmasından dolayı...

Şu anılarımı söyleyeyim öğretim üyeliğime ait: İlk defa olarak kliniğe elimi sıkmayı reddeden bir asistan geldi. "Hoş geldin kızım" dedim, elini çektik ve ben de bu kıza, "Çocuğum seksenlik ak saçlı bir hocanın elini sıkma sakın, diyen bir tanrı mı var, bir Allah mı var?" dedim. Bana bir cevap veremedi. Bir gün de öğrenciler cuma günü dersin bitimine 10 dakika kala dersi bastılar, hoca sorguladığı zaman da "Cuma namazından geliyoruz hocam" dediler. Arkadaşlar; bu yaşadığımız tecrübeler. "Dindar ve kindar gençler yetiştirmek istiyoruz. 10 Kasımlarda Anıtkabir'e gideceğinize kenefe gidin" diyen insanlar sarayda oturuyor. Bu tecrübeleri aktarmak istedim.

Prof. Dr. Tayfun Akgül- Çok teşekkür ediyoruz hocam.

Nihal hanım, mikrofonu şimdi size, sonra da Selçuk beye teslim ediyorum. Ben kaçıyorum. Buyurun.

Nihal Türüt- Bugünkü toplantının çağrısını yaparken, bazı hocalarımızı da davet etmiştik. Ahmet Dervişoğlu hocamız Londra'da bulunduğu için, Filiz Güneş hocamız İstanbul dışında olduğu için ve Siddık Yarman hocamız da yurtdışında olduğu için, şu an aramızda değiller. Hocamıza, Mithat hocamıza ve katılanlara selam ve sevgilerini iletiler. Ayrıca bugün için hocamıza derin teşekkürlerimi sunuyorum bizle bu romantik yolculuğunu paylaştığı için ve bugününün anısına, anılarından öğrendiğimiz James Jeans'ın (Etrafımızdaki Kainat) kitabını -hocamız bu kitabı öğrencilik yıllarında çok sevmiş- kendilerine takdim etmek istiyorum. Kabul ederlerse çok seviniriz.

Selçuk Esen- Sevgili arkadaşlarım; şimdi bir şeyin altını çizerek ve düzelterek sözü almak istiyorum. Lütfen bunu samimi hislerim olarak görün. Bu “Saygı Buluşması” -biraz evvel söylemeye gayret ettim yarım bıraktım- Ahmet, Mehmet veya bir kişinin değildir; bu, Elektrik Mühendisleri Odası İstanbul Şubesinin kendi isteğiyle, iradesiyle yapılmış bir olaydır. Bu nedenle zaman zaman emek verdiğimiz için, ismim geçtiği için böyle algılanması, bu çeşit şeyin daha kuvvetli olmasını rahatsızlık konusu olarak duydum. Bunu samimiyetimle söylüyorum.

Şimdi, Şube Yönetim Kurulu Başkanımız Erol Celepsoy’u, hocamıza bir plaket vermek üzere davet etmek istiyorum.

Sayın hocam; buyurun.

Prof. Dr. Mithat İdemen- Teşekkür ederim.

Erol Celepsoy- Hocamıza bu plaketi vermekten çok gurur duyuyorum ama ben Güner hanımefendiyi de buraya davet etmek istiyorum.

Prof. Dr. Mithat İdemen- Bir cümle söylemek istiyorum. Yapılmış o konuşmalarda söylenen güzel sözlerin hepsi beni çok duygulandırdı sahiden. Yaşım yeterli olsaydı, bu sözlere layık olmak için çok büyük gayret sarf edeceğimi sizlere söz verirdim, ama zaman kısa onun için.

Prof. Dr. Mithat İdemem

ÖZGEÇMİŞ

14 Mayıs 1935 yılında Urfa'da dünyaya gelen Mithat İdemem, ilköğretimini Kurtuluş ve Cumhuriyet İlkokullarında tamamlayıp Urfa Lisesinde ortaöğrenimine devam etti. Lise ikinci sınıftan sonra, ailesinin Urfa'dan ayrılıp İstanbul'a yerleşmesi üzerine Pertevniyal Lisesine kayıt olan İdemem 1953 yılında bu okuldan mezun oldu ve aynı yıl İstanbul Teknik Üniversitesi Makina Fakültesinde öğrenime başladı, bir yıl sonra da Elektrik Fakültesine geçerek öğrenimini orada sürdürdü.

1956 yılında 3. sınıfın sonunda 'mekanik' dalında Ağaoğlu Ödülünü alan İdemem, 1958'de Elektrik Fakültesi Zayıf Akım Kolundan mezun olduktan hemen sonra Makina Fakültesi Matematik Kürsüsünde asistan olarak göreve başladı ve iki yıl sonra, 1960 yılında, kazandığı NATO bursuyla Fransa'ya giderek Paris Fen Fakültesi Elektronik Enstitüsünde Teorik Fizik Dalında doktora çalışması yaptı.

1963'te İTÜ'ye, Matematik Kürsüsüne dönen Mithat İdemem 1969 yılında matematik doçenti unvanını aldı.

1970 Şubatında İTÜ Elektrik Fakültesi Elektromanyetik Alanlar Kürsüsüne atanan Doç. Dr. İdemem, 1971- 1972 yılları arasında, Fransız Hükümetinin verdiği araştırma bursuyla tekrar Fransa'ya giderek, Henri Poincaré Enstitüsünde matematik üzerine çalışmalarda bulundu.

1975 yılında profesör olan Mithat İdemem, 1976 - 1980 yılları arasında İTÜ Elektrik Fakültesi Dekan Yardımcılığı görevini üstlendi. İTÜ'de değişik kademelerde 1997 yılına kadar sürdürdüğü öğretim üyeliği görevine ek olarak, TÜBİTAK Marmara Araştırma Merkezi Uygulamalı Matematik Bölümünde de değişik düzeylerde araştırma uzmanı ve Bölüm Başkanı olarak görev almış olan İdemem, iki defa da TÜBİTAK Bilim Kurulu üyeliğinde bulunmuştur (1995, 2001- 2002).

1981 yılında, kendisinin geliştirdiği bir entegral dönüşüm ve onun kırımının geometrik teorisindeki uygulamaları nedeniyle Sedat Simavi Ödülünü, 1983 yılında da, dalga yayılımındaki çalışmalarıyla TÜBİTAK Bilim Ödülünü aldı.

1993 yılında (TÜBA) Türkiye Bilimler Akademisine üye seçilen ve 2004 yılında Şeref Üyesi olan Prof. Dr. Mithat İdemem, 2011 yılında hükümetin çıkardığı yeni yasayla TÜBA'ya yapacağı müdahaleyi protesto ederek TÜBA'dan ayrıldı. Halen, uluslararası nitelikteki IEEE (Institute of Electrical and Electronics Engineers), SIAM (Society for Industrial and Applied Mathematics) ve AMS (American Mathematical Society)'nin üyesidir.

1993 yılında Türkiye'nin URSI (Union Radio Science International)'ye üye olmasını sağlayan Prof. Dr. İdemem, 1996 yılına kadar URSI Türkiye Ulusal Komitesinin başkanlığını yapmıştır.

İTÜ Vakfı Bilim Ödülünü aldığı 1997 yılının 16 Mayıs'ında İTÜ'den ayrılan Prof. Dr. İdemem, aynı yıl Işık Üniversitesinde öğretim üyesi olarak görev aldı ve 1999 - 2005 yılları arasında bu üniversitede Mühendislik Fakültesi Dekanlığını yürüttü. 2005-2011 yıllarında Yeditepe Üniversitesi Matematik Bölümünde öğretim üyeliği yapmış olan İdemem, halen Okan Üniversitesinde görevlidir.

Elektromanyetik Teoriye yapmış olduğu katkılar nedeniyle 2005 yılında Gebze Yüksek Teknoloji Enstitüsünden onursal doktora unvanını; 2008 yılında da International MMET (Mathematical Methods in Electromagnetic Theory) Konferansında Khizhnyak ödülünü alan İdemem 2002'den beri, 1992 yılında Nobel Ödülü sahibi Glenn Seaborg tarafından tesis edilmiş bulunan WIF (World Innovation Foundation)'in üyesidir.

Uluslararası nitelikteki değişik dergilerde 60'dan fazla makalesi, aynı nitelikteki kongrelere sunulmuş 40'a yakın bildirisi olan Prof. Dr. İdemem'in biri John-Wiley tarafından İngilizce, diğerleri de İTÜ Vakfı ve Okan Üniversitesi tarafından Türkçe basılmış 5 kitabı vardır.

Mithat İdemem evli ve üç çocuk, üç torun, iki de torun çocuğu sahibidir.

kaynaklandığını anlayabiliyordum. Bu düşünce ile temennilerin böyle genç arkadaşlarımızın meraklı oldukları sorularını aradıkları gününceği bir yerde sayıldıktan sonra matematiğe olan merakını görmek oldu. Mithat İdemen Galiba bu temenniyi gerçekleştirerek ilk örnek oldu. Onun elektrik mühendisi olduktan sonra ~~matematik~~ ~~bilim~~ I.T.Ü'nün matematik bölümünde asistan olduğu zamanı tanıdım ve küçük kardeşim gibi sevdim. Öğrenciliğimde kullandığım ~~kitabım~~ bu kitabı bir hatıra olarak ~~taahhüt~~ ~~etmiş~~ ~~umduğum~~ ~~gim~~, Toplumun getti Mithat İdemen'in çalışmaları temennilerimle

(*) Cahit Arf'in Prof. Dr. Mithat İdemen'e yazdığı mektup.

ORD. PROF. DR. CAHİT ARF'IN MEKTUBU

Çevremden aldığım etkilerle çocukluğumdan beri mensubu olduğum toplumla öğünebilmegi belki de her şeyden çok istedim.

Başlangıçta daha doğrusu 12-13 yaşlarıma kadar bu isteğin tatmini toplumumuzun devlet olarak harita üzerinde yaygınlığı ve askeri zaferlerle ölçülüydü. Daha sonra bu ölçünün öğünülecek bir yanı olmadığı hatta bazı hallerde utanılacak bir şey olduğu anlayışına vardım.

O yaşlara kadar geçerli olan ölçünün yerini toplumumuzun uygarlığa ve daha da özel olarak bilimsel katkılara nicelik ve niteliği aldı.

Oysa öğrendiklerim bana böyle katkıların hemen hemen hiç mertebesinde olduğunu gösteriyor ve içimde acı bir burukluk yaratıyordu.

Bu burukluk bu gün de sürmektedir. Bu burukluğun etkisi ile olacak, bir taraftan bütün ömrüm boyunca bilim adamı olmaya çalıştım bir taraftan da çok sayıda genç insanlarımızın aynı şeyi yapmalarını istedim. Oysa galiba bütün toplumlarda olduğu gibi ve belki de daha bariz olarak, toplumumuzda hırsların hemen hemen sadece zengin olmak veya yöneticiler sınıfında bulunmak yönlerinde yoğunlaştığını görüyordum. Örneğin matematik kabiliyeti olan gençlerden hemen hepsinin matematikçi değil de mühendis olmak istediğini görüyor ve üzülüyordum. Üstelik böyle genç arkadaşlarımı haksız da göremiyordum. Genç arkadaşlarımın bu eğiliminin bir ölçüde toplumsal güvence arayışından kaynaklandığını anlayabiliyordum. Bu düşünce ile temennilerim böyle genç arkadaşlarımın mühendis olduktan sonra yani aradıkları güvenciyi bir ölçüde sağladıktan sonra matematiğe dönmelerini görmek oldu.

Mithat İdemem galiba bu temennimi gerçekleştiren ilk örnek oldu. Onu elektrik mühendisi olduktan sonra İ.T.Ü. nün matematik bölümünde asistan olduğu zaman tanıdım ve küçük kardeşim gibi sevdim. Öğrenciliğimde kullanmış olduğum bu kitabı bir hatıra olarak saklar umudundayım. Toplumumuzda Mithat gibilerin çoğalması temennilerimle.

TÜBİTAK

Marmara Araştırma Enstitüsü
Matematik Bölümü, 1984

IEEE Press Series on Electromagnetic Wave Theory
Andreas Cangellaris, Series Editor

Discontinuities in the Electromagnetic Field

M. Mithat Idemen

 WILEY

 IEEE
IEEE PRESS

Discontinuities in the Electromagnetic Field

Preface

Without any hesitation we can claim that our civilization is largely based on the capacity and effectiveness of our knowledge pertaining to the natural phenomena collected under the name of electromagnetism. Our effective knowledge on these phenomena, with which we are familiar in fragments for nearly two thousand years, since the era of Thales, goes back only one century and a quarter ago. The years of 1873 and 1887 in the nineteenth century were two very important milestones in the intellectual evolution as well as in the technological achievements of mankind. Indeed, the first one was the year in which the electricity, magnetism and optics, which had been considered to be different natural phenomena until then, were unified under a common framework called the electromagnetism. To this end, Maxwell wrote a system of partial differential equations in England and claimed that those phenomena are all some particular aspects of a unique phenomenon which satisfies his equations. The equations introduced by Maxwell were not only what are reduced to the already known equations written forty years ago by Faraday in England and fifty years ago by Ampère in France but also claimed that the phenomenon in question consisted of a wave, which propagates with a finite velocity. What is very interesting is that physicists and engineers of those days were not familiar with such kind of a wave. To believe in the existence of the wave in question one had to wait fourteen years to witness the modest experiment carried out by Hertz in 1887 in Germany. That experiment, which revealed the so-called electromagnetic wave, showed also that energy transmission is possible through this wave. That was the indicator of a new direction for the civilization. Thus the interest in the electromagnetic wave became intensified in both theoretical and experimental domains. Within the following three years just after the Hertz experiment, the first radio receiver was realized by Branly in Germany in 1890 and soon after this many crucial applications in communication, control, remote sensing, medicine, radio-astronomy, space communication, heating etc began to flow. Among them we can mention, for example, the radio-communication between two sides of the Atlantic Ocean (in 1901), Radar (in 1940), Laser (in 1957), Tomography (in 1984), etc.

By considering the new products of the actual technology, which permit us to use extremely short waves whose frequencies increase day by day, we can hope that the electromagnetic waves will continue to be the basis of new, even unexpected, applications. These applications will require solutions of the Maxwell equations under new supplementary relations (boundary conditions, edge conditions, tip conditions, etc). Therefore a thorough investigation of these supplementary relations is very important from both theoretical and practical points of view. The aim of this short monograph is to fulfill this job. I think (and hope) that the readers who are fond of the theory will find several enjoyable points in the book. However, the meticulous colleagues will certainly find many points to criticize. As a scientist who imagines the science as a continuously evolving struggle, I look forward with deep gratitude to all constructive comments and critiques.

What seems also important to me is that by claiming the existence of the electromagnetic wave before its experimental observation, the theory of Maxwell epitomizes an example for the 'theory before experiment'. The electromagnetic wave is not the unique example presented by the Maxwell equations in this sense. Indeed, by claiming a non-universal time concept, they became also the main instigator for the Special Theory of Relativity established by Einstein nearly thirty years later than the Maxwell's Theory. The equations proposed by Maxwell conceal inside themselves too many secrets of the nature : reflected waves, refracted waves, creeping modes, whispering gallery modes, edge-excited waves, tip-excited waves, shadow boundaries, reflection boundaries, refraction boundaries, caustics, traveling waves, standing waves, Cherenkov waves, trapped waves, boundary conditions, edge conditions, tip conditions, space-time transformation under uniform motions, Doppler effect, aberration and so on. They permit us to discover all these secrets as well as the interrelations among them if we interrogate with appropriate mathematical tools. I believe that the most effective tool for the investigation of the discontinuities in natural phenomena of any kind is the concept of distribution. This concept, which was introduced by Schwartz in 1950 (three quarter century later than the Maxwell equations) in France to the contemporary mathematics, extended the meaning of the Maxwell equations. If one assumes that the differential operations taking place in the Maxwell equations are all in the sense of distributions, then the discontinuities can be discussed pretty easily and rigorously. In the present monograph we have adopted this approach. When the surfaces which carry the discontinuities are in uniform motion, the formulas of the Special Theory of Relativity help us to reveal the behaviors of the

discontinuities by transforming the expressions pertinent to the surfaces at rest.

With their elegances and powers, the above-mentioned two theories (i.e. the Theory of Electromagnetism - including the special theory of relativity- and the Theory of Distributions) excite my feelings of admiration. For me they are not a heap of spiritless mathematical symbols but rather the self consistent intellectual and fine-artistic productions of human mind. Since the theory of distributions as well as that of the special theory of relativity are not thoroughly included into the undergraduate curriculum, in order to offer a self-contained book, the necessary (and sufficient) material, which helps to clarify the essentials of these theories, are also be included into the book.

It is a great pleasure for me to confess that the publication of this monograph could not have been realized if sincere encouragements and supports by certain colleagues had not existed. Among them I mention especially Prof. Dr. Tayfun Akgül (Istanbul Technical University, Turkey), Prof. Dr. Ross Stone (IEEE Antennas and Propagation Society Publishing Board member), Prof. Dr. Robert Mailloux (IEEE Antennas and Propagation Society Press Liason Committee Chair) and Prof. Dr. Andreas C. Cangellaris (Editor of the IEEE Press Series on Electromagnetic Wave Theory). I am indebted to all of them for their invaluable interests and supports.

I have also to thank Prof. Dr. Alinur Büyükaksoy and Prof. Dr. Ali Alkumru (both from the Gebze Institute of Technology, Turkey) for their several comments which helped me to improve the manuscript.

I express also my thanks to Taisuke Soda (from the John-Wiley company) for his warm interest and meticulous work which produced a flawless publication, Lisa M. Van Horn of Wiley Production and Rajalakshmi Gnanakumar of Laserwords, for their superior support throughout the production process.

Lastly, I would like to extend my thanks and everlasting gratitude to TUBA (Turkish Academy of Sciences) and Yeditepe University (Istanbul) who partially supported my works.

Mithat İdemen

March, 2011,

Heybeliada, Istanbul

Discontinuities in the Electromagnetic Field

Önsöz

Hiç tereddüte kapılmadan hemen söyleyebiliriz ki; çağdaş uygarlığımız büyük ölçüde elektromanyetizma adı altında toplanan doğal olaylara ilişkin bilgimizin genişliğine ve etkinliğine dayanmaktadır. Ta Thales zamanından bu yana, yaklaşık 2.000 yıl süresince, parça parça aşınası olduğumuz bu olaylara ilişkin etkin bilgimizin tarihi ancak beş çeyrek yüzyıl kadar gerilere gitmektedir. Bu bağlamda ondokuzuncu yüzyılın 1873 ve 1887 yılları insan oğlunun entelektüel evrimi ve teknolojik başarıları bakımından çok önemli iki kilometre taşıdır. Bunların ilki, o güne kadar farklı doğal olaylarmış gibi yorumlanan elektrik, manyetizma ve optik'in elektromanyetizma adı verilen bir ortak çatı altında birleştirildiği yıldır. Bunu sağlamak amacıyla Maxwell İngiltere'de bir diferansiyel denklem sistemi yazmış ve sözü edilen o olayların kendi denklemlerini sağlayan bir tek olayın özel görünümleri olduklarını iddia etmişti. Maxwell'in önerdiği denklemler 40 yıl önce İngiltere'de Faraday, 50 yıl kadar önce de Fransa'da Ampere tarafından keşfedilmiş bulunan denklemleri içinde barındırıyordu ama daha da ileri giderek, sözü edilen olayın sonlu hızla yayılan bir dalga'dan ibaret olduğunu iddia ediyordu. Hepsinden daha da ilginç olan ise o günlerin fizikçilerinin ve mühendislerinin böyle bir dalga'nın varlığından haberdar olmamaları idi. Sözü edilen dalganın varlığına inanmak için 14 yıl daha beklemek, 1887 de Hertz'in Almanya'da gerçekleştirdiği mütevazı deneyi gözlemek gerekti. Elektromanyetik dalga olarak adlandırılan o dalgayı açığa çıkarmış bulunan o deney, aynı zamanda, o dalga aracılığıyla enerji iletiminin de mümkün olduğunu göstermişti. Bu olay uygarlık için yeni bir yönün belirlenmesine ve böylece, elektromanyetik dalgaya hem teorik hem de deneysel alanda yoğun ilginin duyulmasına neden oldu. Hertz'in deneyinin hemen arkasından gelen üç yılın içinde, 1890 da, Almanya'da Branly tarafından ilk radyo alıcısı gerçekleştirildi ve onu haberleşme, kontrol, uzaktan algılama, tıp, radyo-astronomi, uzay haberleşme sistemleri, ısıtma vb dallarda gerçekleştirilen çok sayıda önemli uygulamalar izledi . Bunlar arasında, örneğin, Atlantik Okyanusu'nun iki yakası arasındaki radyo iletişimini (1901'de), radar'ı (1940'da), laser'i (1957'de), tomografi'yi (1984'de) vb. sayabiliriz.

Frekansları her gün git gide daha çok yükselen dalgaları kullanabilmemize olanak veren güncel teknolojinin yeni ürünlerine bakarak, elektromanyetik dalgaların yeni ve hatta

beklenmedik uygulamalara temel oluşturacağını ummamız doğaldır. Bu uygulamalar Maxwell denklemlerinin yeni ek koşullar (sınır koşulları, ayırıt koşulları, uç koşulları, vb.) altında çözümlerini gerektirir. Bu nedenle, bu türden ek koşulların ayrıntılı bir biçimde incelenmesi hem teori hem de pratik uygulamalar bakımından büyük öneme sahiptir. Bu kısa monografinin amacı bu gereksinimi karşılamaktan ibarettir. Teoriye meraklı olan okuyucuların bu kitapta hoşlanacakları çok şey bulacaklarını düşünüyorum (ve umuyorum). Bununla beraber, çok titiz meslektaşlarım da doğal olarak, eleştirecek çok şey bulacaklardır. Bilimin devamlı evrim geçiren bir çaba olduğuna inanan bir bilim adamı olarak, yapılacak bütün yapıcı eleştirileri ve yorumları derin bir minnetle karşılayacağımı belirtmek isterim.

Bana önemli görünen diğer bir husus da şudur: Elektromanyetik dalganın varlığını, onun deneyle gözlenmesinden çok daha önce söyleyen Maxwell teorisi deneyden önce teori için güzel bir örnek oluşturmaktadır. Elektromagnetik dalga Maxwell denklemleri'nin bu anlamda sunduğu biricik örnek değildir. Gerçekten, Maxwell'in Elektromagnetik Teorisi bir evrensel zaman kavramı ortaya çıkararak da 30 yıl kadar sonra Einstein tarafından geliştirilen Özel Rölativite Teorisi'nin en önemli kısırtıcısı oldu. Maxwell'in denklemleri doğaya ilişkin çok sayıda sırrı kendi bünyesinde saklı tutmaktadır: yansıyan dalgalar, kırılan dalgalar, sürünen modlar, fısıldayan galeri modları, ayrıtta uyarılan dalgalar, sivri uçta uyarılan dalgalar, gölge sınırları, yansıma sınırları, kırılma sınırları, kostikler, yürüyen dalgalar, duran dalgalar, Cherenkov dalgaları, tuzaklanmış dalgalar, sınır koşulları, ayırıt koşulları, uç koşulları, düzgün hareket altında uzay-zaman dönüşümü, Doppler olayı, aberasyon, vs. O denklemler, uygun matematiklerle sorguladığımızda bütün bu sırları ve aralarındaki ilişkileri berrak biçimde ortaya çıkarmamıza olanak verirler. Ben, hangi türden olursa olsun, doğal olaylara ilişkin süreksizliklerin ortaya çıkarılmasında en etkili aracın distribüsyon kavramı olduğuna inanıyorum. 1950 yılında (Maxwell denklemlerinden üç çeyrek yüzyıl sonra) Schwartz tarafından Fransa'da çağdaş matematiğe kazandırılan bu kavram, Maxwell denklemlerinin anlamını genişletmeyi sağladı. Eğer Maxwell denklemlerinde yer alan diferansiyel operatörlerin hepsinin distribüsyon anlamında oldukları kabul edilirse, süreksizlikler çok kolayca ve doğru biçimde tartışılabilir hale gelir. Bu monografide böyle bir yaklaşım benimsenmiştir. Süreksizlikleri taşıyan yüzeylerin düzgün hareket halinde olduklarında, Özel Rölativite Teorisi'nin bilinen formülleri, duran yüzeylere ilişkin ifadeleri dönüştürerek bulunması istenen davranışları ortaya çıkarmakta yardımcı olurlar.

Yukarıda sözü edilen iki teori (yani, özel rölativite teorisini de içeren Elektromanyetizma Teorisi ve Distribüsyonlar Teorisi) zarafetleri ve güçleri ile herkeste hayranlık hissi uyandırır. Benim için onlar bir ruhsuz matematiksel semboller yığını değil, insan beyninin kendi içinde tutarlı entelektüel ve güzel-sanatsal ürünleridir. Hem Distribüsyonlar Teorisi hem de Özel Rölativite Teorisi üniversitedeki birinci kademe programlarında ayrıntılı biçimde yer almadığından, kendine yeterli bir kitap sunmak düşüncesiyle, bu teorilerin esaslarını açıklamaya yardımcı olmak için gereken (ve yeten) bilgiler de bu kitaba dahil edilmiştir.

Büyük bir zevk duyarak itiraf etmek isterim ki; bazı meslektaşlarımın samimi teşvikleri ve destekleri olmasaydı bu monografinin basımı gerçekleşemeyebilirdi. Onlar arasında, özellikle Profesör Tayfun Akgül (İstanbul Teknik Üniversitesi, Türkiye), Profesör Ross Stone (IEEE Antennas and Propagation Society Publishing Board member), Profesör Robert Mailloux (IEEE Antennas and Propagation Society Press Liason Committee Chair) ve Profesör Andreas C. Cangellaris (editor of the IEEE Press Series on Electromagnetic Wave Theory) yi anmak isterim. Değerli destekleri ve ilgileri nedeniyle hepsine minnettarım.

Ayrıca, Profesör Alinur Büyükaksoy ve Profesör Ali Alkumru'ya da (ikisi de Türkiye, Gebze Teknoloji Enstitüsü'nde), metnin olgunlaşması yönünde yapmış oldukları değişik yorumları nedeniyle teşekkür ederim.

Kusursuz bir basım ortaya çıkaran sıcak ilgisi ve titiz çalışması nedeniyle John Wiley and Sons Inc.'den Taisuke Soda'ya, basım süresince gösterdiği üstün destek nedeniyle Wiley Production'dan Lisa Van Horn'a ve Laserwords'den Rajalakshmi Gnanakumar'a da teşekkürlerimi ifade etmek isterim.

Son olarak, TÜBA'ya (Türkiye Bilimler Akademisi) ve İstanbul Yeditepe Üniversitesi'ne çalışmalarına sağladıkları kısmi destekler nedeniyle teşekkürlerimi ve minnet hislerimi kaydederim.

M.Mithat İdemen

Heybeliada, İstanbul,

Mart, 2011

MITHAT İDEMEN'İN BİLİMSEL YAYINLARI

A- MAKALELER

- A.1 M. İdemem, *Sur Une Methode d'étude de Circuits Paramétriques à l'aide de Courants de Réaction, Comptes Rendus de l'Acad. Sci. Paris*, pp: 1230-1232, 1962.
- A.2 M. İdemem, *Sur Une Méthode Générale de Résolution des Convertisseurs Paramétriques Distribués Dans le Cas de Faibles Signaux, Comptes Rendus de l'Acad. Sci. Paris*, pp: 2943-2945, 1962.
- A.3 M. İdemem, *Sur des Circuit Paramétriques Linéaires, Bull. Tech. Univ. İstanbul*, pp:59-72, 1963.
- A.4 M. İdemem, *Sur la Résolution des Ondes Elastiques et le Champ Associé Electromagnétique Secondaire Dans Un Conducteur Cylindrique, Bull. Tech. Univ. İstanbul*, pp:103-112, 1964.
- A.5 Akhunlar und M. İdemem, *Die Berechnung des Wellenwiderstandes einer Bandleitung mit elliptischem Aussenleiterquerschnitt, Arch. für Electr.* 55, pp:310-311, 1973.
- A.6 M. İdemem, *The Maxwell's Equations in The Sense of Distributions, IEEE Trans. Antennas and Propagat. Vol. AP-21*, pp: 736-738, 1973.
- A.7 Akhunlar und M. İdemem, *Wechselstromwiderstand des geradlinigen Leiters mit Elliptischem Querschnitt, Z. elektr. Inform u. Energietechn.*, 4(6), pp:317-318, 1974.
- A.8 M. İdemem, *On The Functional Equation Related to the Three-Part Mixed Boundary-Value Problems, SIAM J. Appl. Math. Vol. 27 (3)*, pp: 404-415, 1974.
- A.9 M. İdemem, *On The Scalar Scattering by A Strip In A Dissipative Medium, Journ. Engn. Math. Vol. 9(2)*, pp:93-102, 1975.
- A.10 Y. Önder, E. Şuhubi and M. İdemem, *Diffraction of Scalar Elastic Waves by a Rigid Half Plane Between Two Semi-Infinite Media, Letters in App. and Engn. Sci., Vol. 3*, pp:15-24, 1975.
- A.11 M. İdemem, *On a System of p-Tuple Series Equations Related to The Scattering by anInhomogeneous Sphere, ZAMM 58*, pp:687-695, 1978.
- A.12 M. İdemem, *A New Method to Obtain Exact Solutions of Vector Wiener-Hopf Equation, ZAMM, Bd. 59*, pp: 656-658, 1979.
- A.13 M. İdemem, *Necessary and Sufficient Conditions for A Surface to be an Impedance Boundary, AEÜ, Bd. 35 (2)*, pp:84-86, 1981.

- A.14 M. İdemem and L.B.Felsen, *Diffraction of a Whispering Gallery Mode by the Edge of a Thin Concave Cylindrically Curved Surface*, *IEEE Trans. Antennas and Propagat.*, Vol. AP-29 (4), pp:571-579, 1981.
- A.15 M. İdemem, *On an Integral Transform with Kernel and Its Applications to Second Order Canonical problems of GTD*, *SIAM Journ. Appl. Math.* Vol.42 (3), pp: 636-652, 1982.
- A.16 M. İdemem and E. Erdoğan, *Diffraction of the Creeping Waves Generated On a Perfectly Conducting Spherical Reflector by A Ring Source*, *IEEE Trans. Antennas and Propagat.* Vol. AP-31, No.5, pp: 776-784, 1983.
- A.17 M. İdemem and A. Büyükkaksoy, *High-Frequency Surface Currents Induced on a Perfectly Conducting Cylindrical Reflector*, *IEEE Trans. Antennas and Propagat.* Vol. AP-32, No.5, pp: 501-507, 1984.
- A.18 M. İdemem, *Modal Edge-Diffraction Coefficients for Cylindrically and Spherically Curved Concave Surfaces; in Hybrid Formulation of Wave propagation and Scattering (edited by L.B. Felsen)*, pp: 131-138, Martinus Nijhoff Pub., 1984.
- A.19 M. İdemem and L.B.Felsen, *Diffraction of High-Frequency Waves by the edge of a Perfectly Conducting Sheet Located on a Cylindrical Dielectric Interface*, *Wave Motion* Vol.7, pp:529-556, 1985.
- A.20 M. İdemem and T. Şengör, *High-Frequency Surface Currents Induced On A Spherical Cap*. *SIAM Journ. Appl. Math.* Vol.46(1), pp:99-117, 1986.
- A.21 M. İdemem, *Diffraction of an Obliquely Incident High-frequency Wave by a Cylindrically Curved Sheet*, *IEEE Trans. Antennas and Propagat.*, Vol. AP-34. No.2, pp: 181-187, 1986.
- A.22 M. İdemem, *High-Frequency Surface Currents Induced On A Perfectly Conducting Cylindrical Sheet By an Obliquely Incident Plane Wave*, *IEEE Trans. Antennas and Propagat.*, Vol. AP-35, No:5, pp: 545-552, 1987.
- A.23 M. İdemem and H. Serbest, *Boundary Conditions of the Electromagnetic Field*, *Electronics Letters.* Vol. 23. No:13, pp: 704-705, 1987.
- A.24 M. İdemem and I. Akduman, *Some Geometrical Inverse Problems Connected With Two Dimensional Static Fields*, *SIAM Journ. Appl. Math.* Vol. 48(3) pp: 703-718, 1988.
- A.25 M. İdemem, *Straightforward Derivation of The Boundary Conditions On A Sheet Simulating An Anisotropic Thin Layer*,

- Electron, Letters*, Vol. 24, pp: 663-665, May 1988.
- A.26 M. İdemem and I. Akduman, *On The Edge-Reflections Of High-Frequency Surface Currents Induced On A Cylindrical Strip*, *IEEE Trans. Antennas and Propagat.* Vol AP-37(6), pp: 736742, 1989.
- A.27 M. İdemem, *On Different Possibilities Offered By The Born Approximation In Inverse Scattering Problems*, *Inverse Problems*, Vol.5, pp: 1057-1074, 1989.
- A.28 M. İdemem, *Universal Boundary Relations of The Electromagnetic Field*, *Journ. of Phys. Soc. Japan*, Vol.59(1), pp:71-80, Jan. 1990.
- A.29 M. İdemem and I. Akduman, *Two Dimensional Inverse Scattering Problems Connected with Bodies Buried in A Slab*, *Inverse Problems*, Vol. 6(5), pp: 749-766, 1990.
- A.30 Büyükkaksoy and M. İdemem, *Generalized Boundary Conditions For A Material Sheet with Both Sides coated By A Dielectric Layer*, *Electron, Letters*, Vol.26(23), pp:1967-1969, 1990.
- A.31 M. İdemem, *Inverse Scattering Problems Connected with Cylindrical Bodies*, "Analytical and Numerical Methods in Electromagnetic Wave Theory, M.Hashimoto, M.Idemem and O.A.Tretyakov" (Eds), pp.57-122, Science House Co.Ltd. Tokyo, Japan, 1993.
- A.32 M. İdemem and I. Akduman, *On Inverse Scattering Problems Related To Cylindrical Bodies with Unknown Orientations; Wave Motion* Vol.17, pp:33-48, 1993.
- A.33 M. İdemem, *Universal Boundary Conditions and Cauchy Data for the Electromagnetic Field in*, "Essays on the Formal Aspect of Electromagnetic Theory", A.Lakhtakia (Ed.), pp:657-698, World Scientific Pu. Co. Ltd, Singapore, 1993.
- A.34 A. Büyükkaksoy, E. Topsakal and M. İdemem, *Plane Wave Diffraction by a Pair of Parallel Soft and Hard Overlapped Half-planes*, *Wave Motion*, vol.20, pp:273-282, 1994.
- A.35 M. İdemem, *On the Radiation Pattern Related to Cylindrical objects Buried in a Slab and Some of its Applications*, *Int. Journ. of Engng. Sci.*, vol.33(6), pp:879-894, 1995.
- A.36 M. İdemem, A. Alkumru and İ. Akduman, *Inverse Electromagnetic Scattering by Cylindrical Bodies Buried in a Slab or Half-Space*, *Annales of Telecommunications*, vol.50 (5-6), pp:540-550, 1995.
- A.37 İ. Akduman and M. İdemem, *On the use of Gaussian Beams in One-dimensional Profile Inversion Connected with Lossy Dielectric Slab*, *Inverse Problems*, vol.11, pp:315-328, 1995.

- A.38 M. İdemen and İ. Akduman, *One-dimensional Profile Inversion of a Half-space Over a Two-part Impedance Ground*, IEEE Tr. AP., vol.44 No:7, pp:933-942, July 1996.
- A.39 M. İdemen and E. Erdoğan, *High-frequency Surface Currents Induced on a Spherical Reflector by the Edge-diffraction of Obliquely Incident Waves*, Wave Motion, pp:395-419, 1996.
- A.40 M. İdemen, A. Alkumru and İ. Akduman, *One-dimensional Profile Inversion of a Half-space Bounded by a Three-part Impedance Ground*, Inverse Problems, vol.12 (5), pp:641-666, 1996.
- A.41 M. İdemen and E. Erdoğan, *High-frequency Surface Currents Induced on a Spherical Reflector by the Edge-diffraction of Obliquely Incident Waves*, in:Direct and Inverse Electromagnetic Scattering, H. Serbest and S.R. Cloude (Editors), Pitman Research Notes in Math., 1996.
- A.42 M. İdemen and İ. Akduman, *One-dimensional Profile Inversion of a Half-space Over a Multi-part Impedance Ground in:Direct and Inverse Electromagnetic Scattering*, H. Serbest and S.R. Cloude (Editors), Pitman Research Notes in Math., 1996.
- A.43. M. İdemen and A. Büyükaksoy, *Comments on "Upper cut-off frequency of the Bound Wave and new Leaky Wave on the slot line"* IEEE Trans. On Microwave Theory and Tech.Vol.47, no:5, pp:660,1999.
- A.44 E.Topsakal, A. Büyükaksoy and M. İdemen, *Scattering of Electromagnetic Waves by a Rectangular Impedance Cylinder*, Wave Motion, vol.31, pp:273-296, 2000
- A.45 M.Idemen, *Confluent Edge Conditions for the Electromagnetic Wave at the Edge of a Wedge Bounded by Material Sheets*, Wave Motion, Vol.32, no.1,pp37-55, 2000
- A.46 M.Idemen and A.Alkumru, *Analysis of Layered Media Terminated with an Impedance Surface Varying in Lateral Directions*, in: 'Applied Computational Electromagnetics', N.K.Uzunoglu, K.S.Nikita and D.I.Kaklamani (eds.), pp: 355-376, Springer-Verlag, 2000.
- A.47 M.Idemen and A.Alkumru, *A Generalization of the Wiener-Hopf Approach to Direct and Inverse Scattering Problems Connected with Nonhomogeneous Half-spaces Bounded by n-part Boundaries*, Quart. J.Mech. and Appl. Math. vol. 53(3) ,pp:393-420, 2000
- A.48 M.Idemen and A.Alkumru, *A new Method for the Source Localization in Sectionally Homogeneous Bounded Domains Involving Finitely Many Inner Interfaces of Arbitrary Shapes*, Int. Journ. of Engng. Sci., Vol.39, pp: 851-872, 2001

- A.49 M. Idemen and A. Alkumru, *On a class of functional equations of the Wiener-Hopf type and their applications in n-part scattering problems*, IMA J. Applied Mathematics, vol. 68, pp:563-586, 2003
- A.50 M. Idemen, *Confluent tip singularity of the electromagnetic field at the apex of a material cone*, Wave Motion, vol.38 (3) pp: 251-277, 2003
- A.51 M. Idemen, *Tip singularity of the electromagnetic field at the apex of a material cone*, in: *Electromagnetics in a a complex world: Challenges and perspectives*, M.Pinto, V.Galdi and L.B. Felsen (Editors), pp:161-172, Springer-Verlag, 2003
- A.52 M. Idemen and A. Alkumru, *Influence of the velocity on the energy patterns of moving scatterers*, J.of Electromagn.Waves and Appl. Vol.18, no.1, pp:3-22, 2004
- A.53 M. Idemen, *Derivation of the Lorentz transformation from the Maxwell equations*, J.of Electromagn.Waves and Appl., Vol.19, no.4, pp:451-467, 2005
- A.54 M. Idemen and A. Alkumru, *Diffraction of two-dimensional high-frequency electromagnetic waves by a locally perturbed two-part impedance plane*, Wave Motion, vol.42(1), pp: 53-73, 2005.
- A.55 M. Idemen and A. Alkumru, *Scattering of a plane wave by a moving half-plane: A full relativistic study*, in: *Complex Computing-Networks. Brain-like and wave-oriented electrodynamic algorithms*, pp: 27-37, I.C.Göknar and L.Sevgi (Eds), Springer Proceedings in Physics, vol.104, Springer-Verlag, 2006
- A.56 M. Idemen and A. Alkumru, *Relativistic scattering of a plane wave by a uniformly moving half-plane*, IEEE Trans. Antennas and Propagat., vol. 54 (11), pp: 3429- 3440, 2006.
- A.57 M. Idemen and A. Alkumru, *Influence of the motion on the edge-diffraction*, Progress in Electromagnetics Research B, Vol. 6, pp: 153-168, 2008.
- A.58 M. Idemen and A. Alkumru, *A new method to compute the spreading resistance by Tikhonov regularization*, AEÜ Int. J. Electron. Commun. Vol.63 , pp: 562-568, 2009.
- A.59 M.Idemen and A. Alkumru, *On an inverse source problem connected with photo-acoustic and thermo-acoustic tomographies*, Wave Motion, Vol. 49, pp: 595-604, 2012.
- A.60 M.Idemen, *Logarithmic sine and cosine transforms and their applications to boundary-value problems connected with sectionally-harmonic functions*, Applied Mathematics, Vol. 4, pp:378-386, 2013

- A.61. *M.İdemen, Matrix functions of exponential order, Applied Mathematics, Vol. 4, pp:1260-1268, 2013*
- A.62. *M.İdemen, Reply to the 'comment on confluent edge conditions for the electromagnetic wave at the edge of a wedge bounded by material sheets by Mithat İdemen' Wave Motion, Vol. 52, pp: 232-233, 2015*

B- ULUSLARARASI KONFERANSLARA SUNULAN BİLDİRİLER

- B.1 *M. İdemen and H. Serbest, Some Canonical Problems of GTD Related to Edges on Spherically Curved Surfaces, IEEE/AP-S International Symposium, Univ. Laval, Quebec, Canada, 2-6 June 1980.*
- B.2 *M. İdemen, A Classification of Canonical Edge-Diffraction Problems in GTD, International Symposium on "Developments in Electromagnetic Scattering in High-Frequency and Resonance Regions", METU, Ankara, 16-19 June 1980.*
- B.3 *M. İdemen and G. Uzgören, Some Diffraction Coefficients Related to Diffractions at the Edges of Curved Reflectors, 12th European Microwave Conf., Helsinki, Finland, 13-17 Sept. 1982.*
- B.4 *M. İdemen and T. Şengör, Ufimtsev Currents on a Perfectly Conducting Spherical Reflector, 1983-URSI Symposium on Electromagnetic Theory, Santiago de Compostela, Spain, 2326 August 1983.*
- B.5 *M. İdemen, Modal Edge-Diffraction Coefficients for Cylindrically and Spherically Curved Concave Surfaces, NATO Advanced Research Workshop on Hybrid Formulation of Wave Propagation and Scattering, Roma, Aug. 30-Sept.3, 1983.*
- B.6 *M. İdemen and L.B. Felsen, Diffraction of High-Frequency Waves by The Edge of a Perfectly Conducting Sheet Located on a Cylindrical Dielectric Interface, Journees Internationales de Nice Sur les antennes (Invited Paper), Nice, France, 13-15 Nov. 1984.*
- B.7 *M. İdemen, Diffraction Of Obliquely Incident High-Frequency Waves By Cylindrical Strips, Melecon'85 (Mediterranean Electrotechnical Conference), Madrid, Spain, October 8-10, 1985.*
- B.8 *M. İdemen, Boundary Relations On Material Sheet As A Natural Result of Distribution Concept, Proc. Int. Symposium on Antennas, pp:110-114, Nice, France, 8-10 Nov. 1988.*
- B.9 *M. İdemen, Some Inverse Scattering Problems Connected with Buried Cylindrical Bodies, Proc. 4-th International Seminar on Mathematical Methods in Electromagnetic Theory, pp: 38 49, Alushta, USSR, 15-24 Sept. 1991.*

- B.10 E. Karaçuha and M. İdemem, *Inverse Electromagnetic Scattering Problems Connected With Cylindrical Bodies of Unknown Orientations Buried in a Slab*, Proc. of the Int. Microwave Signature-92 Conf. pp: 3A15-3A18, Innsbruck, Austria, July 1-3, 1992.
- B.11 M. İdemem, *Inverse Scattering Problems Connected with Buried Cylindrical Bodies with unknown Orientations (invited paper)*, Proc. Int. Symp. on Antennas pp:465-470, Nice, France, 12-14 November 1992.
- B.12 M. İdemem, *A Function-Theoretic Exact Solution to Inverse Scattering Problems Connected with Cylindrical Bodies Buried in a Half-space*, proc. XXIV th General Assembly of the International Union of Radio Science, P:53, Kyoto, Japan, Aug. 25-Sept. 2, 1993.
- B.13 M. İdemem and İ. Akduman, *One-dimensional Profile Inversion of a Half-space Over a Two-part Impedance Ground*, International Workshop on Direct and Inverse Electromagnetic Scattering, 24-30 Sept. 1995, Gebze, Turkey.
- B.14 M. İdemem and E. Erdoğan, *High-frequency Surface Currents Induced on a Spherical Reflector by the Edge-diffraction of Obliquely Incident Waves*, International Workshop on Direct and Inverse Electromagnetic Scattering, 24-30 Sept. 1995, Gebze, Turkey.
- B.15 E. Topsakal, A. Büyükaksoy and M. İdemem, *High-frequency Diffraction by a Rectangular Impedance Cylinder*, XXV th General Assembly of the International Union of Radio Science (URSI), Aug. 28-Sept 5, 1996. Lille, France.
- B.16 İ. Akduman and M. İdemem, *One-dimensional Profile Inversion of a Lossy Slab Over Three-part Impedance Ground*, XXV th General Assembly of the International Union of Radio Science (URSI), Aug. 28-Sept. 5, 1996, Lille, France.
- B.17 M. İdemem, *One-dimensional inverse scattering problems connected with slab and half-space bounded by impedance boundaries*, NATO – ASI on Applied Computational Electromagnetics: State of the Art and Future Trends, July 26, August 5, 1997 Samos, Greece.
- B.18 M. İdemem, *An inverse mixed boundary-value problem connected with one-dimensional profile inversion of a slab and half-space bounded by an n-part impedance boundary*, Progress in Electromagnetic Research Symposium (PIERS), Nantes, France, 13-17 July 1998.

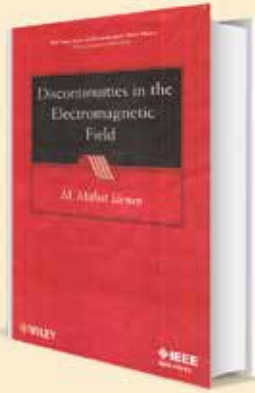
- B.19 M. İdemen, *Confluence concept and the edge conditions for a wedge bounded by material sheets*, 10th International Symposium on Antennas, 17-19 November 1998, Nice France.
- B.20 M. İdemen and A. Alkumru, *Localization of electrically sensitive points in the human brain contained in an arbitrary shaped three-layered head*, PIERS'99, March 22-26, 1999, Taipei, Taiwan.
- B.21 M. Idemen and A. Alkumru , *A function-theoretic method to study the propagation of the electromagnetic wave in nonhomogeneous half-spaces or slabs bounded by n-part boundaries*, Millenium Conf.on Antennas and Propagation, Davos (Switzerland),9-14 April, 2000.
- B.22 M.Idemen, *The concept of confluence and the edge conditions for a wedge bounded by material sheets(Invited paper)*, Proc. Int. conf. on Mathematical Methods in Electromagnetic Theory (MMET'2000), vol.-1,pp:77-85, Kharkov, Ukraine, 12-15 September, 2000.
- B.23 M.Idemen, *A generalisation of the Wiener-Hopf approach to direct and inverse scattering problems connected with non-homogeneous half-space bounded by n-part boundaries (Invited paper)*, Proc. Workshop on differential equations and its applications, Istanbul, 14-16 September, 2000,
- B.24 M.Idemen, *A functional equation of the Wiener-Hopf type and some of its applications in direct and inverse scattering problems*, Proc. Int. Workshop on direct and inverse wave scattering, pp:1-28,Gebze, 25-29 September, 2000.
- B.25 M.Idemen and A.Alkumru, *A generalized vector Wiener-Hopf equation and its application in n-part transmission problems*,Proc. PIERS'2001(Progress in Electromagnetics Research Symposium), p:255, Osaka, 18-22 July, 2001.
- B.26 M.Idemen, *Tip conditions for the electromagnetic field at the apex of a material cone*, Proc. International workshop on Advanced Electromagnetics, Tokyo, 30-31 July, 2001.
- B.27 M.Idemen and A. Alkumru, *On mixed boundary-value problems in electromagnetic theory (invited paper)*, Proc. 2001 Asia-Pasific Radio Science Conference, p:66, Chuo Univ. ,Tokyo, Japan, August 1-4, 2001.
- B.28 M.Idemen and A.Alkumru (invited paper), *An inverse scattering problem connected with a homogeneous half-space bounded by a sectionally homogeneous boundary*, Proc. The first International conference on Inverse Problems: Modeling and Simulation, p:86, July 14-21, 2002, Fethiye, Turkey

- B.29 *M.Idemen, On the tip singularity of the electromagnetic field at the apex of a material cone, Proc. Int. Workshop on 'Electromagnetics in complex world: challenges and perspectives', University of Sannio, Benevento, Italy, February 20-21, 2003*
- B.30 *M.Idemen, The confluent edge and tip singularities of the electromagnetic wave on material sheets, PIERS (progress in electromagnetics research symposium) 2004, Pisa (Italy), March 28-31, 2004.*
- B.31 *M.Idemen and A.Alkumru, Diffraction of two-dimensional high-frequency electromagnetic waves by a locally perturbed two-part impedance plane, PIERS (progress in electromagnetics research symposium) 2004, Pisa (Italy), March 28-31, 2004.*
- B.32 *M. Idemen and A. Alkumru, Scattering of a plane wave by a moving half-plane: A full relativistic study, International Symposium CCN 2005 on Complex Computing-Networks: A link between brain-like and wave-oriented electrodynamic algorithms, 13-14 June 2005, Istanbul, Turkey.*
- B. 33 *M. Idemen and A. Alkumru, Influence of motion on the edge-diffraction, 4th international workshop on electromagnetic wave scattering, Sept.18 -22, 2006, Gebze Institute of High Technology, Kocaeli, Turkey*
- B.34. *M. Idemen and A. Alkumru, On the definition and computation of the spreading resistance related to a substrate backed by a metallic plate, Proc. 5 th Int. Workshop on Electromagnetic Wave Scattering, pp: 4.1-4-7, Oct.22-25, 2008, Antalya (Turkey)*
- B.35. *M.Idemen, Special Theory of Relativity and Universal Boundary Conditions on Uniformly Moving Surfaces, Proc.12 th Int. Conf. on Mathematical Methods in Electromagnetic Theory, pp: 24- 30 (invited paper), pp: June 29- July 02, 2008, Odessa (Ukraine)*
- B. 36. *M. Idemen and A. Alkumru, Location and density determination for a source with impulse derivative time variation, XXX th General Assembly of the International Union of Radio Science (URSI), Sept. 14-20, 2011, Istanbul, Turkey.*

C- KİTAP BÖLÜMLERİ

- C.1 *M.İdemem, Modal Edge-Diffraction Coefficients for Cylindrically and Spherically Curved Concave Surfaces; in Hybrid Formulation of Wave propagation and Scattering (edited by L.B. Felsen), pp: 131-138, Martinus Nijhoff Pub., 1984.*
- C.2 *M. İdemem, Inverse Scattering Problems Connected with Cylindrical Bodies, "Analytical and Numerical Methods in Electromagnetic Wave Theory, M.Hashimoto, M.İdemem and O.A.Tretyakov" (Eds), pp.57-122, Science House Co.Ltd. Tokyo, Japan, 1993.*
- C.3 *M. Idemem, Universal Boundary Conditions and Cauchy Data for the Electromagnetic Field in, "Essays on the Formal Aspect of Electromagnetic Theory", A.Lakhtakia (Ed.), pp:657-698, World Scientific Pu. Co. Ltd, Singapore, 1993*
- C.4 *M.İdemem and E. Erdoğan, High-frequency Surface Currents Induced on a Spherical Reflector by the Edge-diffraction of Obliquely Incident Waves, in:Direct and Inverse Electromagnetic Scattering, H. Serbest and S.R. Cloude (Editors), Pitman Research Notes in Math., 1996.*
- C.5 *M. İdemem and İ. Akduman, One-dimensional Profile Inversion of a Half-space Over a Multi-part Impedance Ground in: Direct and Inverse Electromagnetic Scattering, H. Serbest and S.R. Cloude (Editors), Pitman Research Notes in Math., 1996.*
- C.6 *M.İdemem and A.Alkumru, Analysis of Layered Media Terminated with an Impedance Surface Varying in Lateral Directions, in: 'Applied Computational Electromagnetics', N.K.Uzunoglu, K.S.Nikita and D.I.Kaklamani (eds.), pp: 355-376, Springer-Verlag, 2000.*
- C.7 *M. Idemem, Tip singularity of the electromagnetic field at the apex of a material cone, in: Electromagnetics in a a complex world: Challenges and perspectives, M.Pinto, V.Galdi and L.B. Felsen (Editors), pp:161-172, Springer-Verlag, 2003*
- C.8 *M. Idemem and A. Alkumru, Scattering of a plane wave by a moving half-plane: A full relativistic study, in: Complex Computing-Networks. Brain-like and wave-oriented electrodynamic algorithms, pp: 27-37, I.C.Gökner and L.Sevgi (Eds), Springer Proceedings in Physics, vol.104, Springer-Verlag, 2006*

D. KİTAPLAR

“Benim ‘Yayın, yayın içindir’ gibi bir anlayışım hiç olmadı. Ben kendim okuyorum, öğreniyorum; sonra bir bakıyorum, bir şeyleri eksik bırakmışlar, bunu hiç kimse yapmamış, onun üstünde uğraşıyorum. Bir şey çıkarıyorsa, başkaları da duysun diye gönderiyorum, yayınlıyorum. Yani benim amacım, yayın yapmak değil; benim bulduğum, fark ettiğim bir şeyi herkes öğrensin diye yayın yapmak. O yüzden ‘Benim amacım öğrenmektir’ diyorum.”

Prof. Dr. Mithat İdemen

Prof. Dr. Mithat İdemen ile söyleşi (*)

Prof. Dr. Hamit Serbest- Prof. Dr. Gökhan Uzgören- Prof. Dr. Eren Erdoğan- Prof. Dr. Sibel Ertan

Prof. Dr. Mithat İdemen- Ben sizlerden çok daha gençken, eskilerde hep hayaller kurardım. Siz de yaparmıydınız; bilmiyorum. Böyle önünüzdeki on yıla, elli yıla, yüz yıla kadar uzanan hayaller ve geriyi hiç düşünmezdim, geçmişti... Şimdi durum bana çok ters gibi görünüyor. Ben 24 saatten sonrasını düşünmüyorum artık, o yok gibi geliyor bana. Hep geriyi hatırlıyorum. Böyle bakıyorum, geçmişte sahiden çok hayaller kurmuşum. Onlardan bir kısmı ta Urfa'dan, o hayallerim böyle oluşmuş. Benim en büyük hayalim bir bilim ortamı içinde yaşamaktı, ömrümü bilim ortamı içinde geçereyim, çocukluğumdan beri, onu ben Urfa'dan getirdim İstanbul'a, bu hayalimi. Geldim, önce fen fakültesine matematik, astronomi dalına kayıt oldum liseyi bitirince.

Prof. Dr. Hamit Serbest- Siz liseyi Urfa'da mı bitirdiniz, İstanbul'da mı?

Prof. Dr. Mithat İdemen- İstanbul'da Pertevniyal'de bitirdim, ama hayalim benim daha Urfa'da okuduğum kitaplardan böyle, oradan etkilenmiştim. Ağabeyimden kalan kitaplardan okurdum, böyle çok tutku oluşmuştu içimde. Teknik Üniversitenin sınavlarına girdim işte makine elektrik yazdım.

Prof. Dr. Gökhan Uzgören- Astronomi İstanbul Üniversitesi öyleyse.

Prof. Dr. Mithat İdemen- O İstanbul Üniversitesinde, hemen

kayıt yapıyorlardı. Şimdi bu, Teknik Üniversitede makine elektrik yazdım.

Prof. Dr. Gökhan Uzgören- Aynı sene mi, bir sene okumadınız mı?

Prof. Dr. Mithat İdemen- Hayır, okumadım. Dördüncülükle kazandım, geldim. Bir sene sonra da elektriğe geçtim. Çok ders okuduk mühendis mektebinde. Bunların büyük bir kısmı benim ilgimi çekmiyordu. Sadece okutuyorlar, sınıfı geçmek için de öğrenmek lazım, işte bir şeyler ediyordum. Ama onun dışında ben merkez kütüphanesinin kitaplığından çok matematik ve fizik kitapları alıyordum. Arkadaşlarımın çoğu hiç kitap almıyordu. Bir kişiye iki kitap veriyorlardı. Ben onlara getiriyordum bazen, onlar kitabı alıp bana veriyorlardı. İşte bakıyorum, ben günü geldiğinde geri götürüyordum memura “Bunun süresini uzatır mısın? diyordum. Adam, bu kitabı alan ben miyim, başkası mıdır; bilmeden süresini uzatıyordu. Bir tane böyle bir baktım, var öyle Watson’ın kitabı, İngilizce o kitap, ama kitabı görür görmez böyle müthiş bir tablo görmüş, müthiş bir şey görmüş gibi çok heyecanlandım böyle; çok hoşuma gitti. Gittim hemen Tünel’de bir kitapçı vardı ona ısmarladım kitabı, ama İngilizce bilmiyorum. Sonra Fransızlara İngilizce öğreten bir gramer buldum, galiba evdedir, eğer Siren’e (büyük kızı) vermediysem, Siren’de değilse. O kitaptan önce biraz İngilizceyi söker hale geldim. Hiç olmazsa matematik okuyabilir hale geldim. Ondan sonra ordan tekrar Watson’ı okudum işte. Weyrich vardı Matematik Kürsüsünde, ona gittim, Fransızca olarak ona “Ben böyle bir integral denklem kitabı istiyorum” dedim. O da adını yazıp verdi bana Schmeidler’in kitabının. Merkez kütüphanesinde o da vardı. Bir açtım, baktım, Almanca o kitap. Oturdum ben o yaz “Türkler İçin Almanca” diye işçiler için yazılmış gramerlerden Almanca öğrenmeye çalıştım ve kısa süre sonra okumaya başladım onları. Yani hiç kimseden ne İngilizce, ne Almanca bir saat bile ders almadan Almanca kitapları da okuyordum.

Sonunda mühendis mektebini bitirdik. Pat diye gittim Matematik Kürsüsüne, asistan oldum. Yıllar sonra Cahit bey, okuduğu bir kitabı bana hediye etti. El yazısı olan şeyin kopyasını Selçuk’a (Esen) verdim. Cahit Arf, orada bana o kitabı hediye ederken, içine bir sayfa kadar bir şey koymuş, kendi el yazısıyla not koymuş. Orada diyor ki, “Ben, Mithat İdemen’i elektrik mühendisi çıktıktan sonra Matematik Kürsüsüne asistan olduğu zamandan tanıdım ve kardeşim gibi sevdim.” Oraya öyle bir şey yazmış. Elektrik Fakültesine geldiğimde, yine orada büyük hayallere kapıldım, çok büyük hayallere. Hayaller iyi, ama eleman yok. Bir hocamız var, bir Nusret (Yükseler) bey var, bir ben. Eleman lazım. Fakat bence

çok büyük bir mucize oldu; Elektrik Fakültesinin çok iyi yetişmiş kişileri, üçünüz birden pat diye geldiniz.

Prof. Dr. Hamit Serbest- Biz 12 kişi aynı sınıftan asistan girmiştik o sene. Diğer 9 arkadaş laboratuvar föyü hazırlamaktan, ödev yapmaktan, laboratuvar yaptırmaktan, kâğıt okumaktan helak olmuşlardı ve biz 12 kişiden akademisyen olarak kalan üçümüzüz. Bizler üstün zekâlı değildik aslında, sizdiniz. Yani bizler belki hayatımızın en doğru seçimini yapmıştık.

Prof. Dr. Mithat İdemem- Sonra o alanlar kürsüsünde işte bir şeyler yaptık. Mesela yine hayallerimizdi, ortak hayallerimizdi diyelim belki; böyle zarflarımız, kâğıtlarımız vardı.

Prof. Dr. Eren Erdoğan- Elektromanyetik Alanlar Kürsüsü...

Prof. Dr. Mithat İdemem- Yaptık o zamanlar. Gerçi gizlemedik, herkes görüyordu. Birileridiyebilirdi, “Siz kimdenizin alarak Teknik Üniversitenin adını kullanıyorsunuz, adresini kullanıyorsunuz?”, yani “Böyle bir isim vermişsiniz kendi kendinize.” Ama yapmıştık onu, kullanıyorduk da. Bence o Türkiye’ye de yararlı oldu. O zarflar dolaştıkça, insanlar, “Türkiye’de Teknik Üniversite var, orada da böyle bir grup var, bir şeyler yapıyorlar” oldu ve bence iyi bir şey oldu Türkiye’de, İTÜ için. Biz sonra ayrıldık İstanbul Teknik Üniversitesinden, çoğumuz ayrıldık. Sen (Prof. Dr. Gökhan Uzgören’e) gittin, sen (Prof. Dr. Hamit Serbest’e) gittin ... Eren gitti. Ali Alkumru, gene Erdem Topsakal vardı, mesela Filiz Birbir... Hepsi gitti, darmadağınık olduk. İTÜ’yü dağıttılar bence, dağıtınca da rahatladılar. Şimdi “İTÜ gitti” deniliyor, bazıları “İTÜ eski İTÜ değil” diyor; ama yapanlar bence, “Başardık, iyi oldu, rahatladık” diyorlar.

Prof. Dr. Gökhan Uzgören- Üniversitelerde böyle gelişti, Teknik Üniversitede de böyle gelişti. Işık böyle gelişti. Sizin de çok önemli bir döneminiz Gebze’de, TÜBİTAK’ta geçti. Orada da bu bilimsel ortamı kurma, yaşatma, destekleme imkânınız oldu mu?

Prof. Dr. Mithat İdemem- Bir gün Makina Fakültesinin sekreterliğinden beni aradılar. O kız, “Cahit bey burada; seninle görüşmek istiyor”. Matematik Kürsüsündeyim ben. Gittim, Makina Fakültesinin o toplantı salonunun önünde, sekreter odasına girdim. Meğer Bilim Kurulu orada toplantı yapmış, Cahit bey hemen çıktı böyle, bana, “Mithat; bak, şimdi Bilim Kurulundan Uygulamalı Matematik Ünitesi çıkarttıracam. Sen, bir de Emin Erdoğan, bir de Erdoğan Şuhubi bunun çekirdeğini oluşturacaksınız. Üniversiteden de izin alacağız. Ne diyorsun?” falan dedi. Öyle, “Evet mi, hayır mı?” demiyor da, “Haberin olsun” havasında. Ben de “Teşekkür ederiz” dedim. Orada da mutluyduk, çok mutluyduk; fakat orada da politik nedenlerle şeyimiz kalmadı,

orası da darmadağınık oldu. TÜBİTAK'ın şimdiki durumuna baksanız işte, neredeyse TÜBİTAK'ın tepesindeki adamları tutukladılar tutuklayacaklar, mahkemeler; yani bu hallere düştü.

Bizim toplumumuz, bizim ulusal geleneklerimiz veya kültürümüz bilim ortamı oluşturmaya elverişli olmamış hiçbir zaman için. Yani bizde, sizler de çok duymuşsunuzdur. Böyle söylenen bir laf vardır; "İlimi Çin'de arayın" diye. Bunu daha söze ağırlık kazandırmak için, daha önemsetmek için peygamberimize atfederler, "Peygamberimiz böyle dedi" derler. Peygamberimiz sahiden böyle bir şey dedi mi, demedi mi, ben şüpheliyim; dememiş de olabilir. Çünkü o tarihlerde ses kayıt cihazları yoktu ki kişilere dinletesin, "Bak, peygamberimizin sesidir; böyle söylüyor" diye. Peygamberimiz okuryazar da değilmiş, yazmamış da. Onun için, yazısını gösterip "Dedi" denilecek bir durum da yok. Bana öyle geliyor, belki de birkaç yüzyıl sonra hatta peygamberimizden, birisi bu sözü söyledi ve de herkes üstüne üşüştü, hoşlarına gitti ve ağırlık kazansın diye de "Peygamberimiz dedi" deniyor. Ama bunu peygamberimiz dese de, demese de statik bir olguyu gösteriyor. Nedir statik olgu? Çin'de heykel gibi, köprü gibi, müze gibi, saray gibi bir bilim vardır. İşte, bilimi merak ediyorsanız Çin'e gidin, görün; merak etmiyorsanız, oturun oturduğunuz yerde. Yani denebilir ki, "Bir metafor, Çin'de bir sembol. Bu başka bir şey kastediyor." Ama durum öyle değil. Çünkü Müslüman toplumlara baksanız, hiçbirinde tarihin eski şeyinde bilim gelişmemiş, hiç kimse denilmesi gereken sözü söylememiş. Neydi denilmesi gereken? Yani denmeliydi ki, "Oturun oturduğunuz yerde; duyduğunuz, gördüğünüz her şeyi tartışın, etrafıca tartışın, ince noktalarına kadar tartışın ve de bilimi kendi oturduğunuz yerde üretin, geliştirin." Bilim, devamlı surette tartışılan, devamlı surette kendini yenileyen, büyüyen, gelişen bir olgu. Bilim adamının üzerine baskı yapmamak gerekir. O kendi kendine zaten eğer içinde bir tutku varsa o tutkusunun peşinde koşacaktır zaten; yani bilim adamlığı bence bir yaşam biçimidir. Sen fizik bilebilirsin, ama bilim adamlığı niteliğin yoksa sen sadece fizik bilen adamsın o kadar; yani ikisini birbirinden ayırmak lazım.

Işık Üniversitesine gittim. Hem onlarda mütevelli heyeti üyesiydim hem dekan oldum; ilk dekan. O enayice hayallerime orada da şey oldum, böyle uzun vadeli büyük hayaller... Bari Işık Üniversitesinde de böyle bir bilim ortamı oluşsun. Ben altı sene dekanlık yaptım yaz ayları hariç. O altı sene süresince her hafta aksamadan cuma seminerleri oldu. O da olmadı sonra, yoruldum galiba, bıktım. Yeditepe'ye gittikten sonra -Okan da öyle- artık hayal kurmayalım.

Prof. Dr. Gökhan Uzgören- Ben biraz başka tarafa... Sibel de hazır buradayken... Mithat beyi biz üniversite ortamında daha çok tanırız. Tabii, sizi aile ortamında da tanıyoruz. Tabii, sen Mithat beyin kızı olarak, evdeki çalışma durumu, işine angajmanı, sizlerle olan ilişkilerinden de biraz bahsetsen, onları da herhalde duymak iyi olacaktır.

Prof. Dr. Sibel Ertan- Yani babam görev adamı, tek kelimeyle görev adamıydı. Bence modeldi bizler için diye düşünüyorum, mütevazı olmayı öğretti belki de. Hâlâ sakladığım bir 05 plastik, ucu çıkmasın diye kâğıtla tutturulmuş ama onunla muhtemelen yüzlerce problem çözdüğünü düşündüğüm bir kalemi ve küçük bir silgisi var. Yani küçülmüş, minicik kalmış ama onun hiçbir şey umurunda olmazdı. Baba olarak da elinden gelen her şeyi sonuna kadar yapmak için çabalardı. Mesela bizimle nota okuyup şarkı söylediğini, tempo tuttuğunu...

Prof. Dr. Mithat İdemen- Sırf heveslensinler...

Prof. Dr. Sibel Ertan- Heveslenelim diye bunları yaptığını biliyorum. Yani oturup sürekli bize notaları öğretmeye çalışır, bir şeyler yapar. Bisiklete binmeyi öğretirdi. Hiç unutmuyorum, adada 'Plaj yolu' dediğimiz düz bir yol vardı, biz çok küçüktük o zamanlar; hepimizin arkasından tutar koşardı ve sonra da her akşam pansumanlar yapılırdı. Eski bir tahta evde oturuyorduk o zaman, onun en altında büyük bir mutfak; onun tezgâhına her birimiz yatar, dizlerimizi, her yerimizi pansuman ederdi; çok titizdi, özenliydi. Hepimize yüzmeyi öğretti, doğayla bütünleşmeyi öğretti. Ondan sonra konserlere götürürdü, düzenli olarak o klasik müzik konserlerine gidişimiz...

Prof. Dr. Mithat İdemen- Ayrıca konçertoları da çok seviyorum. Çaykovski'yi mesela, tekrar tekrar dinliyorum. Yani böyle bazen çalıştırıyorum, biraz dinliyorum sonra dalıyorum, geçmiş hayallerime dönüyorum. Bir bakıyorum bitmiş, bir daha, bir daha... Yani aşağı yukarı bu anlattığım hikâyeler yarım yüzyıllık falan, daha fazlasını tutuyor. Bunu kısıra kısıra böyle bir konform dönüşüm yaparak yarım saatte özetledim böyle.

(*) Söyleşi videosunun "Saygı Buluşması"nda gösterilen kısaltılmış halinin çözümüdür.

TEŞEKKÜR METNİ

Bilim ve Teknolojinin insan yaşamında açtığı ışıklı yolların önderleri olmuş hocalarımız ile sağlıklarında bir araya gelerek onlarla kucaklaşmak, bizim ve ülkemiz için verdikleri uğraşları, bitmek tükenmek bilmeyen enerji dolu çabalarına teşekkürlerimizi sunmak, onların engin deneyimleriyle biriktirdiklerinden yeniden faydalanmak üzere düzenlediğimiz “Saygı Buluşmaları” çerçevesinde ilk olarak 21 Mayıs 2016 tarihinde ülkemizin yetiştirdiği, değerli, aydın, bilim insanı Sayın Prof. Dr. Mithat İdemem ile birlikte olduk.

Sizi bu ‘Saygı Buluşması’na çağırırken; amacımızın, ülkemiz ve coğrafyamızda yaşanmakta olan olumsuzlukların bir nebze olsun dışına çıkıp, bilim yolunda yürüyen insanların açtıkları ışıklı yolun izlenmesinin getireceği olumlulukları öne çıkarmaya çalışmak olduğunu söylemiştik.

Nobel Kimya ödülü sahibi Prof. Dr. Aziz Sancar’ın da dediği gibi beş yüz yıldır topraklarımızda süren teokratik otoriter yapı, bilimin gelişmesine izin vermemiştir. Bilimin, bir toplumun gelişmesinde oynadığı en önemli rol; düşünen, tartışan ve yargılayan insanlar yetiştirmesi, yaratmasıdır.

Bu yüzden, bilim yolunda atılacak her adımı izlemek, bilim ve teknolojiye dev adımların atıldığı bir Dünyada izole yaşamamak için bilim insanlarının yanında durmak ve onları desteklemek ödevimiz olmalıdır.

21 Mayıs 2016 tarihli saygı buluşmasının ana ekseninde bu düşünce yatmaktadır.

Prof. Dr. Mithat İdemem ile Saygı Buluşmasına katılımınızla vermiş olduğunuz destek ve paylaşımla bizi onurlandırdınız.

Saygı Buluşmalarımızın aynı görüş ve anlayışla sürmesi ve yolumuzu hep bilimin ışıklandırması dileğimizle size sonsuz teşekkürlerimizi sunarız.

EMO İstanbul Şubesi Yönetim Kurulu

Prof. Dr. M. İ. T.

Yeni araştırmalarıyla Türkiye'de ilk kez
İstanbul Kültür Varlıkları Genel Müdürlüğü
YGI-BULUŞMASI

Altınur Büyükbakkıoğlu

- Mithat İdemem kendisinde bilim sevgisi uyandıran Salih Murat Uzudilek ile yanyana (en üstte).
- Kişiliğinde derin iz bırakan mekanik hocası Ratip Berker (üstte solda).
- Yüksek frekanslı dalgalara yönelmesinde etkili olan Leopold Felsen ile birlikte (üstte sağda).

- Mithat İdemem, İTÜ Gümüşsuyu binası önünde, İTÜ'nün ikinci kuşak çınarlarından A. Dervişoğlu, D. Leblebici, E. Erimez, K. Saroğlu ile birlikte (en üstte).
- Elektromanyetik Alanlar Kürsüsünde 1980'li yıllarda A. Akhmedlar, N. Yükseler, H. Serbest ve A. Büyükkayaoy, E. Erdoğan ve N. Endal ile birlikte (üstte solda).
- 1960'li yıllarda eşi Güner İdemem ve Cemal Dinkmeci ile birlikte (üstte sağda).

SAĞGI BİLDİRİLMESİ

- Moskova Kızıl Meydanında (en üstte sağda).
- Samsun sahasında Prof. Dr. Üzmüoğlu, Prof. Dr. Popović ile (üstte sağda).

- Paris'te doktora yılları... Pantheon önünde --sağ başta-- arkadaşlarıyla (en üstte solda),
- Rusya'da Lenin heykeli önünde (üstte solda).

"Elektromanyetik Alanlar Kürsüsüne geçtiğimde benim bir hayalim vardı. İstiyordum ki orası matematik temele oturan, matematik bazı güçlü bir teorik kürsü olsun. Çünkü elektromanyetik teori eninde sonunda matematik denklemler üzerine oturan bir bilim dala."

Sevgili hocamıza ailesiyle birlikte sağlıklı ve mutlu nice yıllar dileğimizle,
İyi ki bilim var
İyi ki varsın Mithat hoca!

